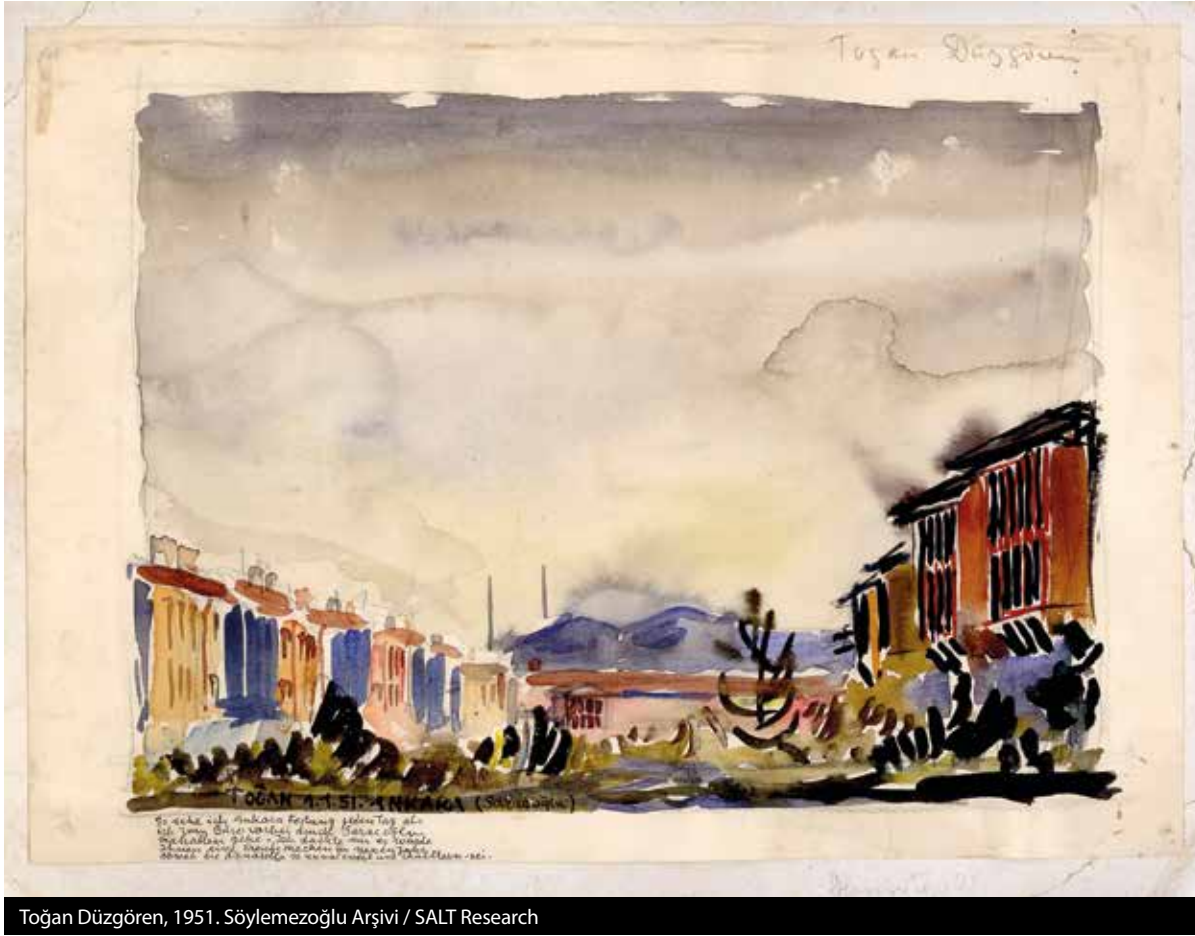

Ankara Saraçoğlu'nu Konuşuyor ve Daha Çok Konuşmalı!

>> s. 5 Mehmet Onur Yılmaz

Toğan Düzgören, 1951. Söylemezoğlu Arşivi / SALT Research

Ankara'dan Haberler

>> s. 2 Akın Atauz

Ankara ve Saraçoğlu Arasındaki Tarihsel İlişkiler
Kaos-Katastrofi ve/veya Güzel Gelecek

>> s. 4 Akın Atauz

Belediyelerin Sessizliği

>> s. 10 Mehmet Onur Yılmaz

Saraç Oğlu, Taş Delen Oğlu, ...

>> s. 11 Akın Atauz

Neşet Öldü Bellenmesin!

>> s. 13 Burçak Sel Tüfekçi

Güzel, Estetik, Yaşanabilir, Yeşil Bir Şehir Prag'dan

Alınacak Bazı Dersler - 1

>> s. 14 Mehmet Tunçer

Kırk Bir Aşk Hikayesi

Tecritte radarıma takılanlar serisi

>> s. 16 Nuran Şentürk Karakılıç

Güdü'l'de Bir Hafta Sonu

>> s. 24 Vedat Ağca

Angaralı Aşka İnanır!

>> s. 26 Necati Yalçın

Saklı Orman - Bir Biyoloğun Doğa Güncesi

>> s. 27 Ekofil Topluluk Destekli Yayıncılık

TV Anıları

Ekranada Sunduğum İlk Dizi İzlenme: "Çözümüne Doğru"

>> s. 28 Önder Şenyapılı

Unutmamak, Devrimci Bir Eylemdir

>> s. 31 Sibel Özbudun

Sinema ve Ankara

>> s. 32 Ertem Göreç

Saraçoğlu Projesi ile ilgili tartışmada az kişinin sesinin çok çıktığına, sorumlu konumda olanlar sessizliğe bürünürken bu projeden doğrudan etkilenenlerin ve arka planda kalan çoğunluğun ise sesinin hiç duyulmadığına şahit olduk. Tartışmanın platformunu genişleten bir yaklaşımla daha çok kişinin görüşünü paylaşabilmesi için söyleşiler gerçekleştiriyoruz. Bu sayıda, Ankara Kent Konseyi Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin, Ankara Kulübü Derneği Başkanı Dr. Metin Özaslan, Namık Kemal Ortaokulu '69 mezunu Mustafa Zahir Altıok, Kumrular'da 32 yıllık kırtasiyecisi Necati Çelik ile 30 yıllık marketçi Mustafa Kayalar ile yaptığımız söyleşilere yer veriyoruz.

Kara Saçlarını Kesen Şair Gülten Akın ve Ankara

>> s. 18 Sencer Başat

Ankara'nın aşağı yüzü: Bentderesi

>> s. 20 Ümit Bayazoğlu

Bentderesi, Ankara Kalesi ile Hacı Bayram Camii'nin eteklerinde yer alır. Ulus'taki Hergele Meydanı ve Atatürk heykeline yürüyüş mesafesindedir. Gülveren, Cebeci, Kayaş, Etlik, Mamak, Siteler, Çubuk, Çiçin dolmuşlarının kalkış yeridir. Semtin ahali Ankara'nın en fakir insanlarındandır.

Ankapark. BirGün Gazetesi

Ankapark: O Korkunç Şey...

Ankapark nedir? Bilen var mı? İMG biliyor. Ama Mansur Yavaş (MY), o kadar bilmiyor gibi. Ekim ayı haberlerine göre, kapalı ve atıl durumda tutulan Wonderland Eurasia'nın (Ankapark) işletmecisi, Nisan sonunda borçlarını ödeyemediği için (yaklaşık 26 küsur milyon), 90 günlük bir fesih ihtar almıştı. Borçlar yine ödenemezse, Belediye el koyacak. Ama el koyunca ne olacak? MY: "Akıbetine sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, meslek odaları ve vatandaşların fikri alınarak, ortak akılla karar verilecek" demiş.

Bu durumda, Solfasol olarak bu tartışma üzerinde biraz düşünmemiz gerekecek: Nedir bu iş? Bunca korkunç paraları yutmuş ama bundan sonra ne olacak? Ankara'nın nesi oluyor? Ne olmalı? Ne olabilir? Gerçekten çok karmaşık ve güç bir problem... Tartışmamız gerekecek.

Saraçoğlu, kimin oğlu?

Kızılay'da ve çok büyük bir kamusal alan, yeşil ve kimlikli, hem de Cumhuriyet Dönemi tarihine katkısı olan bu konut bölgesini devlet bilerek ve isteyerek çökertti, çöküntü alanına dönüştürdü. Şimdi de özel sektör eliyle ve buldozerle girerek, Ankaralıların gözlerine çekilen bir tahta perde gerisinde, kimsenin, bazı reklam filmleri dışında, ne olduğunu bilmediği, bir şeyler yapıyor orada. Yapılanlar, kent halkından, sivil toplum örgütlerinden ve galiba Ankara belediyelerinden de gizleniyor... Belediyeler pek meraklı olmasa da, Ankaralıları ilgili. Sivil toplum örgütleri, meslek odaları, uluslararası tarihi çevre koruma kuruluşları endişe içinde. Ekim sonunda 102 kuruluş, ortak imza ile burada yapılan gizli ve kirliliğe neden karşı çıktıklarını açıkladı.

Kentsel rantların ya da tekel konumundaki özgünlüklerin sağladığı kolay parayı çoğaltmak ve bunu destekçilerinin/yandaşlarının kesesine doldurmak için; neoliberal dünyada iktidarlar, bütün kentlerde (ve doğa verilerinde), yaklaşık aynı formülü uyguluyor:

- Rant getirebilecek kentsel yerlere/mekâna el koymak, el konulamıyorsa önce çökerterek sorun kaynağı haline getirmek,
- Sonra, yandaşı inşaat ve turizm patronları eliyle, en hızlı biçimde para akışı sağlayacak göz alıcı sahte ve özenti, yapay gösteriş anıtları üretmek...

Saraçoğlu, bunun Ankara'daki en son örneği.

Cebeci İnönü Stadyumu. BirGün Gazetesi

Cebeci çayırı ["millet bahçeleri oyununun Ankara sahnesi 4: Cebeci (İnönü) Stadyumu"]

Şehir Plancıları Odası (ŞPO), Ekim ayı başında, "...Cebeci Stadyumu`nu talan etmek için 21.08.2020`de yeni bir millet bahçesi projesi ihalesi duyurulmuştur. Millet bahçesi projesinin vaziyet planı da bu ihale dosyasında yer almaktadır. Stadin yıkılarak, alan içerisinde cami, otopark, millet kıraathanesi, el sanatları binası, idari bina, su deposu ve giriş takları gibi kullanımların inşa edileceği anlaşılmaktadır" diye başlayan bir duyuru yayınladı.

Cebeci'de yapılacak "millet bahçesi", parkların/yeşil alanların, nasıl öyle kendi başına bırakılmayacakları, para akışı/rant sağlama araçlarına dönüştürülmezlerse, gereksiz oldukları ilkesinin, Ankaralı bir örneği olmaya aday gibi...

Salgın hastalık ve kentsel yaşam

Bütün kentlerde olduğu gibi, salgın ve salgını kullanan iktidar, Ankara'da da, en yoksul kesimlerden ve kadınlardan-çocuklardan başlayarak orta sınıflara, küçük üretime ve sağlık-eğitim gibi kamusal olarak sağlanması gereken hizmetlere, bunun yanı sıra, kentli insan ilişkilerine ve kültürel var olabilme biçimlerine, sanata ve düşünme, toplanma, protesto olanaklarına kılıç sallamaya ve başta sağlık emekçileri olmak üzere, bütün toplumu hızar gibi biçmeye devam ediyor. ŞPO, ay başında yayınladığı bir bildiriye, bu durumun uygulanan politikaların veya politikasızlığın, olumsuz sonuçlarına işaret etti.

Hölderlin anısına Ankara şiir festivali

Gerçi Ekim ayındaki festival çoktan bitti, ama yine de, kentin sanat ve kendisini, kültürel çabaları, bütün olumsuzluklara karşın sürdürebilmek için nasıl refleksler gösterebildiğinin bir örneği olarak anılmaya değer.

Festivalin düzenleyicisi Goethe Enstitüsü, etkinliğin, salgın koşullarında da olsa, "başkalarıyla tekrar bir şiir deneyimi paylaşmak ve özgürlük ile dayanışma gibi konuları tartışmak için", bir fırsat yaratmak üzere düzenlendiğini bildiriyor. Enstitü Festivalle, "şiir ile özgürlük arasındaki ilişkiyi ve genel olarak dile ilişkin kültürel varlıkların çeşitliliğini ve sözlü geleneklerin önemini" hatırlatıyor. 250 yıl önce doğan Friedrich Hölderlin anısında düzenlenen festivale, Ankara ve çevresinden 10'dan fazla şair katıldı ve kendi şiirlerini okudu.

CSO'nun yeni konser salonu bitiyor/bitti mi?

1995'ten beri izlenen konser salonu inşaatının hiç bitmeyeceğine, bütün kentliler kesin olarak inanmışken, acaba bu ay bir mucizeye tanık mı olacak Ankara? Birçok bakımdan çok zor bir soru bu. İktidarın kültürel süreçler, kültür için yapılacak yatırım ve harcamalar, özellikle hangi tür kültürel/sanatsal etkinliklerin desteklenmesi gerektiği konusundaki tutumu ve politikaları, bütün kent, ülke ve dünya tarafından biliniyor. Gerçekten, CSO salonlarında yapılacak müzikler için, kentin sanat yaşamına/müzik yaşamına yeni bir soluk vermek için, bu mekân kentin kullanımına açılabilir mi?

Her kentin müzikle kurduğu bir ilişki biçimi var. Fatih Akın, Köprüyü Geçmek filminde bütün şehircileri kışkırtacak bir ustalıklarla, bunu İstanbul için anlatmıştı. Ankara'nın da, müzikle çok daha özel ve farklı bir ilişkisi var. "Devrimlerin" hemen hepsinde, yenileşmenin ne

olduğunu ve ne olması istendiğini açıklanabilecek kadar güçlü bir biçimde müzik, Ankara'da modernin ve yeni Cumhuriyet ideolojisinin öncü ve taşıyıcı mecralarından biri oldu. Ama karşı devrim (ya da postmodern) de, aynı biçimde, modernle ve müzikle hesaplaştı ve Ankara'nın en canlı damarlarından birini, gerçekten acı verecek bir biçimde kesti ya da koparttı.

Şimdi, Ankara'da inanılmaz bir şey oluyor sanki: Ne "Yenişehir" ne de "geleneksel Ankara" olmayan bir yerde, eski CSO Salonunun arkasında ve Cer Modern'in hemen yanında, inanılmaz bir mimari beğeniyle ve inanılmaz sabırlı bir emekle oluşturulan yeni mekanlar, o müthiş konser salonu, (galiba) gençleşerek yeniden doğuş yapacak bir atılıma hazırlanan orkestranın sesini ve müziğini/müzik anlayışını ve geleceğe nasıl bakacağını göstereceği/manifest edeceği mekan, o yumurtalar ve cam piramit, ayakları üzerinde duracak ve bütün kente seslenecek... İnanması hâlâ çok güç...

Fotoğraflar: M. Onur Yılmaz

İçinden tren geçen AVM: Gösterişçi ama görgüsüz Gar Binası

"Kullanılmayan gar için AKP'nin gözdeleri Limak-Kolin-Cengiz'e 27 milyon ödenecek." Bu haber bir neoliberal kent klasiği sayılabilir. Ne diyebiliriz? Ankara'nın tarihi Gar Binasını "çok fazla Alman, hatta çok fazla savaşı öncesi ve sonrası Alman" bulanlarımız vardır belki. Yine de kişilikli ve soylu bir yapı olduğu su götürmez. 1935-37 yılları arası Ankara'sında yarışma kazanarak, birçok Alman ve Orta Avrupa asıllı mimarın çok etkin olduğu bir kentte, Şekip Akalın, kendi tasarımıyla Ankara Tren Garı'nı gerçekleştirdi. Bu modern mimari anlayışla, Türkiye'de yetişmiş mimarların kendisini göstermesinin ilk ve en saygın örneklerinden biriydi.

Kentin tarihi ve kimliği bakımından kesinlikle en simgesel yapılardan biri olduğunu söylemek gerekir. İnci Aslanoğlu, bu yapı için "İyi işçiliği, titizlikle düşünülmüş ayrıntıları, kısaca genel görünümüyle dönemin bir Türk mimar tarafından tasarlanan en tutarlı kamu hizmet yapısıdır." diyor. Ama bütün kentleri parçalayan süreç, onu da parçaladı ve tren garı olmak işlevi, ne kadar tuhaf olduğu konusunda söylenecek sözlerin hiç birinin yetmeyeceği o yeni "telli-duvaklı, pembeli-morlu neonlarıyla şakıyan" şey'e geçti. Şimdi de kullanılmadığı kadarının "ceremesini" çekmek düşünüyor, topluma, bize...

Biz Ankaralıları da Haydarpaşa Garı'nı savunan İstanbullular kadar olamadığımız için, şimdi (belki/galiba/kim bilir vb.) hastane olarak kullanılıyor. Utanç verici, denilebilir...

Ankara'da uluslararası bir kukla festivalinin yıllardır düzenlenmekte olduğunu biliyor muydunuz?

Goethe Enstitüsü'nün Ekim 2020 Ankara etkinlik programına bakarken, şaşırmadığımı söyleyemem. Şöyle bir haber vardı: "6. Uluslararası Ankara Kukla Festivali (17-25 Ekim 2020): Çevrimiçi - Kukla Tiyatrosu." Gördüğümüz gibi, bu da geçmiş, ama anılmaya değer bir haber.

Bir kent, ne kadar çok katmandan oluşursa, bu katmanların farklılaşması, ayrıntılanması, incelikleri ve uzmanlaşmaları, tarihsellikleri ve sanatsal buluş ve yaratıcılıkları bakımından katkıları, ne kadar çok ve şaşırtıcı ve sürprizlerle dolu olursa, kentin o kadar yaşamaya değer ve gerçekten kentin anlamı bakımından içerikleri ve sunuşları zengin bir yer/kent olduğunu düşünebiliriz.

Kent çocuklarla ilgileniyor mu? Çocuklar, kendi buldukları yerden ve kendi boyları ve göz hizalarından baktıklarında, sanatlarla, farklı sanat türleriyle, ya da geleneksel sanatlarla, belki geleneksel sanatların evrensel karşılıklarıyla ne kadar karşılaşabiliyor? Bu konularda ne kadar bilgilenebiliyor? Kent, el becerileriyle geliştirdikleri hayal gücünü, sahneye koyabilme olanaklarını ne kadar sağlayabiliyor?

Ankara'da KUKSADER ve Tiyatro TEMPO ortaklığı (her iki kuruluş da 1984 yılında ve özellikle kukla sanatına ilgi çekmek amacıyla, Ankara'da kurulmuş) ile gerçekleştirilen bu festival, yıllardır tekrarlanıyor ve bu yıl 6'ncısı gerçekleşti. Ancak salgın nedeniyle online olan festival, dünyada üç ayrı kentinin zaman dilimine (Ankara, Sydney ve New York) yayınlandı ve pek çok ülkeden kukla tiyatroları katıldı (Gürcistan, Rusya, Türkiye, Hollanda, Avustralya, İsrail, Almanya, Kazakistan, Bulgaristan, Estonya, ABD).

Umarım gelecek festivali, zamanında duyurabiliriz.

Derleyen: Akın Atauz

Ankara ve Saraçoğlu Arasındaki Tarihsel İlişkiler

Kaos-Katastrofi ve/veya Güzel Gelecek

Akın Atauz

Saraçoğlu Mahallesi, Ankara'nın en merkezi konumlarından biri. Güvenpark ile birlikte düşünüldüğünde, Kızılay kent merkezinin içinde ve hemen kıyısında.

Saraçoğlu, 1940'lı yıllarda, üst düzey bürokratların barınma sorununa çözüm getirmek için lojman olarak planlanıyor. Ankara'daki ilk "toplukonut" projesi. Başkentleşme sürecinde, devlet tarafından, kamulaştırılmış bir arazi üzerinde, Paul Bonatz'ın projelendirmesiyle gerçekleşiyor. Yenişehir'e ve hem Mahallede yaşayan topluluklara hem de buradan geçen, burayı ziyaret eden kentlilere, planlı bir kent gelişmesinin verebileceği yararları her zaman fazlasıyla sağladı. Güzel bir kent parçası oldu.

Şimdi, "restorasyon" aldatmacasının tahta perdesi arkasında, Mahalleyle ilgili pek çok şey çöktürüyor, yıkılıyor ve yok ediliyor.

Öncelikle "Saraçoğlu'nda ne oluyor?"

- Devlet, Ankara'nın bu mahallesi üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunuyor ve kente sahip çıkması için seçtiğimiz ABB'ye ve Çankaya Belediyesi'ne sormuyor. Zaten Ankara'nın bu iki "yerel yönetim" kuruluşu, görevleri olduğu halde, Saraçoğlu ile ilgilenmiyorlar.
- Devlet ise, Ankaralılara sormadan, bildiğini yapıyor. Kapalı ve karanlık, tek seçicili ve gizlilik içinde bir uygulama yapıyor ve Ankaralıların bu konudaki düşüncelerini ve taleplerini, elinin tersiyle itiyor. Tahta perde üzerinde süslü proje illüstrasyonlarıyla, yanındaymış izlenimini veriyor; ama kentlilere karşı zorbaca davranıyor.
- Kamusal bir alanı, kentsel kamusal bir amaçla kullanacakmış izlenimini vererek, özel sektöre ve özel yararlar devrediyor.
- Bunu yaparken, mahkeme kararlarını ve hukuksal temel ilkeleri çiğnemekte hiçbir sakınca görmüyor.
- Ayrıca, bölgeciğe oluşmuş kentsel adanın insan eliyle ve kendiliğinden oluşmuş ekolojik değerlerinin, tahrip ve yok olmasını önemsemiyor.
- Ankaralıların belleğinde birikmiş olanları ve daha da önemlisi, kentin kuruluşundan beri kimliğinin oluşmasına katkıda bulunmuş öğeleri değiştirmekten veya yok etmekten çekinmiyor.

Saraçoğlu mahallesine ait eskiz, Paul Bonatz (1945) Söylemezoğlu Arşivi / SALT Research

Burada bir "kent suçu" işleniyor ve buna karşı çıkanlar ne diyor ve ne istiyor?

- Ankaralılar, devletin ve neoliberalizmin, bütün kentler üzerinde gittikçe saldırganlaşan otoriteryanizminin dizginlenmesini ve "kent hakkını", başına bir bela gelmeden, polis ve devlet zoruna veya müteahhit güvenlikçilerinin şiddetine uğramadan, savunabilmeyi
- Uzmanlaşmış ve örgütlenmiş kuruluşlar ve örgütlenmemiş kentli toplum, Saraçoğlu'nun geleceği, bir anlamda Ankara kent merkezinin geleceğine dair söz söyleme hakkını kullanmayı, taleplerini düşüncelerini ve duyarlılıklarını iletilebilmeyi, tartışabilmeyi,
- Demokratik, saydam, katılımcı bir planlama sürecinin tanımlanmasını,
- Saraçoğlu'nun kamusal mülkiyetinin korunmasını ve tekeli ve özel yararlar değil, kamusal yararlar üretilmesini,
- Gelişmesi durağanlaşmış ve eskimeye yüz tutmuş Kızılay kent merkezinin canlandırılabilmesini ve yaratıcı, sanatsal, kültürel ya da çocuk ve yetişkinler için oyun-spor etkinlikleri için merkezi işlevlerin zenginleştirilebileceği, genç ve dinamik kentlilerin benimseyebileceği açılımların

(kiosklar, kafeler vb.) sağlanabilmesi olasılığının dikkate alınmasını,

- Jansen planında da öngörüldüğü gibi, Saraçoğlu'nun, İncesu Deresi'nden başlayarak Tandoğan'a kadar uzanan yeşil yaya ve yürüyüş yolları güzergahı üzerindeki, ekolojik değerlerinin zedelenmemesini ve geliştirilmesini; kentin merkezindeki sakin ve sessiz bir ada karakterinin bitkiler ve hayvanlar için de özenle korunmasını,
- Ankara'nın, Kızılay kent merkezinin ulaşım, özellikle kitle ulaşım probleminin çözümünde, Saraçoğlu'na yüklenilmemesini, buraya yoğunluk artışı getirilmemesini ve bu tür kullanımların öngörülmemesini,
- Mahallenin özgün mimari değerlerinin, dönemin ideolojik yeğlemelerini ve sınıf yapısını, etik ve estetik anlayışını yansıtan planlamanın ve binaların, özetle kentin tarihi dokusunun ve kimliğini kuran belirgin öğelerin korunmasını, istiyor.

Bütün Ankaralılara karşı, sesimizi duyurmak için bağırıyoruz.

Kenti, neoliberal istilacılara karşı korumak istiyoruz.

Ankara Saraçoğlu'nu Konuşuyor ve Daha Çok Konuşmalı!

Mehmet Onur Yılmaz

Solfasol olarak uzun süredir Saraçoğlu'nda olan biteni takip ediyor ve haberleştiriyoruz. Son dönemde bu tartışma gittikçe yoğunlaştı... Bu yoğun dönemde dahi, Saraçoğlu Projesi ile ilgili tartışmada az kişinin sesinin çok çıktığına, sorumlu konumda olanlar sessizliğe bürünürken bu projeden doğrudan etkilenenlerin ve arka planda kalan çoğunluğun ise sesinin hiç duyulmadığına şahit olduk. Bu sebeple, tartışmanın platformunu genişleten bir yaklaşımla daha çok kişinin görüşünü paylaşabilmesini sağlamak için çalışmaya koyulduk.

Saraçoğlu Mahallesi'nin konumu

Bu kapsamda uzun süredir konunun takipçisi olan Şehir Plancıları Odasına da, okulları apar topar kapatılan Namık Kemal Ortaokulu öğrencilerine ve velilerine de, ODTÜ Mimarlık öğrencilerine de, şimdiye kadar görüşlerini duyurmamış olan Ankara Kulübü gibi, Ankara Kent Konseyi gibi bu kentin köklü kurumlarına da, mahallede 32 yıldır esnafılık yapan kırtasiyeci Necati Çelik'e de, Kumrular'ın 30 yıllık marketçisi Mustafa Kayalar'a da, 65 yıllık mahalle sakini Mustafa Zahir Altıok'a da görüşlerini sorduk. Ne garip ki herkesin derdi ortak, kimsenin kendilerine proje ile ilgili hiçbir şey sormamış olması, hiçbir açıklama yapma gereği duymamış olmasıydı.

Bu kapsamda ulaşabildiğimiz herkese mikrofon uzattık. Gazetemizin bu sayısında bu söyleşilerin bazılarında dair yazıları ve video söyleşilere ulaşabileceğiniz video haber linklerini bulabilirsiniz.

Ankara Konuşuyor, Belediye Başkanları Susuyor

Görüşlerini öğrenmek istediğimiz ama başaramadıklarımız da oldu. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'a ve Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen'e ulaşmaya çalıştık. Mansur Yavaş'ın "yalnızca hizmetleriyle

konuşulmak istiyor" olması gerekçe gösterilerek nazikçe reddedildik. Alper Taşdelen'in ise pandemi sebebiyle yüz yüze görüşmelerden kaçındığı belirtilerek yazılı sorularımıza yanıt verebileceği söylendi. Bunun üzerine 30 Ekim Cuma günü sorularımızı basın müşavirine ilettik. Sonraki hafta boyunca yanıtların gelmesini bekledik ancak gazetemizin basıma girdiği 11 Kasım 2020 Çarşamba günü saat 12:30'a kadar yanıtlar elimize ulaşmamıştı. Dolayısıyla şimdilik sadece soruları yayımlayabiliyoruz. Yanıtları, elimize ulaştığı anda elimizdeki tüm kanallardan ve gazetemizin takip eden ilk sayısında elbette yayımlayacağız.

Bu aşamada şuna açıklık getirmek önemli; Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen'in, Saraçoğlu Projesi hakkında şimdiye kadar yaptığı açıklamaların kapsamı ne olursa olsun bu konudaki sessizliğini bozarak tutumunu ilan etmiş olması, hatta ilerleyen günlerde bazı konularda tavrını olumlu anlamda değiştirmesi bu konuda hiçbir açıklama yapmayan diğer yetkililerle, örneğin Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'la karşılaştırıldığında not edilmesi gereken, olumlu anlamda bir fark. Bu tespitimizle birlikte sorularımızın yanıtlarını da yayımlayabiliyor olsaydık Alper Bey'in Saraçoğlu ile ilgili tavrı konusunda kafamızdaki soru işaretlerini ve son yaptığı açıklamalardaki tutarsızlıkları da gidermiş

22 Ekim 2020 tarihli Saraçoğlu Mahallesi Koruma Yenileme ve Yaşatma Projesi Tanıtım Toplantısı

olurduk. En kısa zamanda bunu yapabileceğimizi ve aşağıdaki soruların, bu soruları ve fazlasını yanıtlaması gereken diğer yetkililere de bir çağrı olmasını umuyoruz.

Yetkili, sorumlu konumda ve seçilmiş olanların bu kadar önemli konularda susmalarının hiçbir mazereti, bu kentin insanlarına açıklayamayacakları hiçbir şey olamayacağını düşünüyoruz. Saraçoğlu'nun, Güvenpark'ın, İmrahor Vadisi'nin, Gençlik Parkı'nın, Cebeci Stadı'nın aslında bu kentte olan biten her şeyin, her birimizi ilgilendirdiğini peşinen kabul etmeleri ve buna göre davranmalarının seçim zamanı verilen açıklık, şeffaflık sözlerinin gereği ve seçmenlerine karşı sorumlulukları olduğunu hatırlatmak istiyoruz. Gazete Solfasol olarak bunu hatırlatmaya ve bunun gereği olarak sorular sormaya devam edeceğiz.

Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen'e Gönderdiğimiz Saraçoğlu Konulu Sorular

1- Kent toplumu ve Ankara'nın pek çok sivil toplum örgütü açık bir biçimde, Saraçoğlu'ndaki bu sorunla ilgili olduğunu göstermişken, Ankaralılar bu proje hakkında bilgi istiyor ve katılım istekliliği gösteriyorken Saraçoğlu Projesi ile ilgili uzun süre açıklama yapmadınız. Bu konuda bir özeleştiriyi yapmanız gerektiğini düşünüyor musunuz?

2- 23 Ekim'de Twitter üzerinden yaptığınız açıklama bir proje savunusu gibi algılandı. Ardından Gazeteci Çiğdem Toker'e önce mevcut projeyi savunan, ardından temennilerinizi dile getirdiğiniz kafa karıştırıcı iki ayrı açıklamada daha bulundunuz. Bu kafa karışıklığımızı giderir misiniz, Saraçoğlu Projesi hakkındaki tutumunuz nedir?

3- Açıklamalarınızda sıklıkla Koruma Kurulu kararlarına atıf var. Oysa Saraçoğlu'nda Koruma Kurulu kendi ilke kararlarına dahi uymayan bir kararla projeleri onayladı. Belediyenizin de bu kararlara şerh koyduğunu biliyoruz. Hal böyleyken ve bu konudaki Koruma kurulu kararlarına açılmış iptal davaları varken sizin dava sonucunu beklemeden projelere ruhsat vermeniz doğru mu?

4- Saraçoğlu Projeleri söylendiği gibi bu kadar iyi ve kentleşme/ kent yönetimi/ kentsel demokrasi ilkelerine uygun hazırlandıysa neden herkes bu projeleri sır gibi saklıyor? Bakanlık pek çok tutarsızlık barındıran görselleri paylaşmakla yetinirken Belediyeniz ve Büyükşehir dahil kimse kamuoyundan gelen taleplere karşılık verip projeleri açıklamıyor, neden? Projeleri açıklayacak mısınız?

5- En son açıklamanızda konut olarak önerilen yapıların lojman olarak kullanılması, Namık Kemal Ortaokulu'nun okul fonksiyonunun sürmesi, yapıların kamu kurumlarınca kullanılması gibi önerilerinizi, temennilerinizi paylaşmıştınız. Ama eldeki bilgiler bu temennilerin hiçbirinin karşılanmayacağını gösteriyor. Emlak Konut, konut ve işyeri olarak planlanan binaları satmaya hazırlanıyor, Namık Kemal Ortaokulu'nun okul olarak kullanılmayacağı eldeki görsellerden dahi kolaylıkla anlaşılıyor. Bakanlığın paylaştığı görsellerdeki tutarsızlıklar ise korkutucu; bazı görsellerde Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesinin bile kaldırılmış olduğu, eskiden çocuk kütüphanesi olarak kullanılan (şimdi VEFA Merkezi) binanın ortadan kalktığı görülüyor. Bu tür bilgilere

ve proje tutarsızlıklarına karşın "biz takip ediyoruz" demek yeterli mi? Çankaya Belediye Başkanı olarak temennilerinizin hayata geçmesi için ne yapmayı planlıyorsunuz?

6- Alanda, yeraltı otoparkı yapılıp yapılmayacağı bir başka önemli belirsizlik. Siz önceki açıklamanızda otopark ihtiyacına değinerek yer altı otoparkı yapılmasının gerekli olduğunu söylerken, Bakanlıkça yer altı otoparkı yapılmayacağı açıklandı. Diğer yandan alanda 5 yıldızlı bir otel planlandığı söyleniyor ve yönetmeliklere göre kapalı otoparkı olmayan bir otelin beş yıldız alması mümkün değil. Bu kadar önemli bir alanın projesi ile ilgili bunca özensizlik, çelişki ve belirsizlik biraz fazla değil mi? Alanda yer altı otoparkı yapılacak mı?

7- Diğer bir konu ise ağaç kesilip kesilmeyeceği... Sizin açıklamanızda "tek bir ağaç kesilmeyecek" ifadesi geçerken Çevre ve Şehircilik Bakanının açıklamasında sadece tescilli ağaçların korunacağı ifade ediliyor. Oysa alanda en az tescilli 211 ağaç kadar önemli ve sayısı 5000'i aşan ağaç varlığı ve 70 yılda oluşmuş bir ekosistem söz konusu. Bakanlığın açıkladığı görsellerde bu ağaçların bir kısmı görünmüyor. Suni gölet yapılacağı söylenen alanda dahi şu an birçok yetişkin ağaç var. Alanın ağaç varlığı ve ekosistemi konusundaki bu belirsizliği ortadan kaldırırsınız? Ağaç kesilecek mi, kesilmeyecek mi?

8- Bunca belirsizlik, yasal sorunlar ve tartışma varken herkesin bir

adım geri atıp projenin, kullanım kararlarının ve alan yönetiminin tartışıldığı bir noktaya dönmesi gerekmez mi? Bu konuda bir girişiminiz olacak mı?

9- Solfasol olarak konuştuğumuz mahalle esnafı ve civar mahalle sakinleri proje hakkında duyumun ötesine geçen hiçbir bilgileri olmadığını, kimsenin kendilerine bilgi vermediği gibi görüşlerini de sormadığını belirttiler. Öyle ki, mahalleli inşaat alanında çalışan işçilerden bilgi almaya çalışıyor. Halkın bilmediği, katılımına alan açılmayan bir projenin peşinen "iyi ve doğru" olduğu iddia edilebilir mi? Belediye olarak bu katılımçılık eksikliğini gidermek konusunda sorumluluk alacak mısınız?

10- Saraçoğlu konulu toplantıda Çevre ve Şehircilik Bakanı, Cebeci Stadının bulunduğu alan ile ilgili bir projeden de bahsetti, ki bu alan da Belediyeniz sorumluluk alanına giriyor. Cebeci'deki bu proje ve benzer kentsel müdahaleleri Saraçoğlu gibi bir kriz noktasına gelmeden katılım ve tartışmaya açmak için kim ne yapılmalı, siz ne yapacaksınız?

11- Son soru (aslında bir temenni aynı zamanda) bu ölçekte bir proje ve bu önemde bir alanın Bakanlığın desteği ile ama Belediyelerin (Büyükşehir ve Çankaya) öncülüğünde ilerlemesi gerekmez mi? Belediyeler olarak Ankaralıları da yanınıza alarak bu alanların Belediyeye devrini talep etmeniz pek çok sorunu çözecek bir adım olmaz mı? Ne dersiniz?

Ankara Kent Konseyi Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin:

"Merkezi müdahaleye karşı yerel birliktelik şart!"

Ankara Kent Konseyi Başkan Yardımcısı Savaş Zafer Şahin bir şehir plancısı olmasının yanı sıra uzun yıllardır akademide. Saraçoğlu ile ilgili yaptığımız uzun görüşmede sürece dair görüş, öneri ve eleştirilerini detaylıca paylaştı.

"Saraçoğlu, Kızılay Kent Merkezinin son şansı!"

İlk sorumuz Saraçoğlu'nun neden önemli olduğuydu... Şahin, bu sorumuza ölçeği biraz daha genişleterek Kızılay'ın son yirmi yılda yaşadığı çöküşe bağlayarak yanıt verdi ve Saraçoğlu'nun kentsel bir alan olarak Kızılay Kent Merkezinin son şansı olduğunu söyledi. Saraçoğlu'nun mimari, tarihi değerinden

bağımsız olarak sırf bu yüzden dahi çok önemli bir alan olduğunu belirten Şahin ortaya atılan görseller bu önemin kavranmadığının göstergesi olduğunu söyledi. Projenin kapsamlı olarak değerlendirilebilmesi ve belirsizliklerin ortadan kaldırılabilmesi için tümünün açıklanması gerektiğini söyleyen Şahin, Bakanlığın paylaştığı görsellerin çelişkilerle ve belirsizliklerle dolu olduğunu belirtti.

"Projeye biz de ulaşamıyoruz!"

Projenin detaylarına kendilerinin de hakim olmadığını bu sebeple Ankara Kent Konseyi olarak bilgi almak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığından randevu talep ettiklerini ancak bu taleplerine yanıt alamayınca İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğüne giderek bilgi almaya çalıştıklarını ama burada İl Müdürlüğünün de devre dışında olduğunu ve Projenin Emlak Konut Gayrimenkul A.Ş. ile yürütüldüğünü öğrendiklerini belirtti. Saraçoğlu'nda yapılacak projeden Bakanlığın Ankara il teşkilatının dahi haberi olmaması Bakanlığın sunduğunun aksine katılımçı, kamusal yarara uygun bir iş yürütülmediğinin bir diğer kanıtı gibi.

“Emlak Konut’un kar odaklı bir şirket olduğu unutuluyor!”

Şahin, Emlak Konut’un kar odaklı bir şirket olduğunun unutulduğunu belirterek projenin Emlak Konut eliyle yürütülmesinin bir hata olduğunu, üstüne üstlük Emlak Konut’un siyasi yönlendirme altında olduğunu ve bunun da projenin doğrudan siyasilerce yapıldığı anlamına geldiğini söyledi.

“Saraçoğlu’nun Hamamönü’ne benzetilmesi doğru değil!”

Projeyi savunanların sık sık dile getirdiği Saraçoğlu’nun da Hamamönü gibi olacağı vurgusu hakkındaki düşüncesini sordüğümüz Şahin, bu konuda iki sorun gördüğünü belirtti. İlk olarak Saraçoğlu ile Hamamönü’nün çok farklı iki alan olduğunu, Hamamönü’ndeki yaşamın mahallede yaşayanlar, arkasındaki kale ve çevresi ile desteklendiğini, Saraçoğlu’nun ise iki taraftan yüksek güvenilirli kamu kurumları

ile çevrili olduğunu, bunun da Saraçoğlu’nun dezavantajı olduğunu belirtti. Diğer konunun ise tüm avantajlarına rağmen Hamamönü’ndeki yaklaşım yanlışlığı sebebiyle 10. yılında yeniden bir çöküntüleşme görüldüğünü belirtti.

Şahin’in yorumları da gösteriyor ki Hamamönü’ndeki bu başarısızlıkta o dönem yapılan eleştirilere kulak tıkanmasının da payı var. Ezcümle, Saraçoğlu ve Hamamönü projeleri arasında göze çarpan ilk benzerliğin her iki projeyi ortaya atanların da kendilerine yapılan uyarı ve eleştirileri suçlayıcı bir dille görmezden gelmesi olduğunu söyleyebiliriz.

Belediyeler Bakanlıklarla karşı karşıya gelmek istemiyor!

Büyükşehir ve Çankaya Belediyelerinin proje ile ilgili sessizliği hakkındaki yorumunu sordüğümüz Şahin, Belediyelerin merkezi yönetimle,

bakanlıklarla karşı karşıya gelmek istemediğini, birçok başka projede Bakanlıkların engellemesi ile karşılaşmamak için bir önceliklendirme yaptıkları izlenimine sahip olduğunu aktardı. Bunun sadece Ankara’ya özgü bir durum olmadığını belirten Şahin, kamuoyu önündeki görüntüsü farklı olsa bile bunun İstanbul’da da geçerli olduğunun altını çizdi. Bu durumun Belediyelerin elini kolunu bağladığını belirtti.

Merkezi müdahaleye karşı yerel birliktelik...

Belediyelerin bu merkezi müdahaleye karşı yerel paydaşlarla bir arada hareket etmesinin önemine dikkat çeken Savaş, Ankara’da merkezi müdahaleye karşı yerel bir birlikteliğin şart olduğunu, bunun için Belediyeler başta olmak üzere tüm yerel aktörlerin üzerine düşenler olduğunu belirtti.

Haber: Mehmet Onur Yılmaz

Ankara Kulübü Derneği Başkanı Dr. Metin Özaslan: “Saraçoğlu, böyle olmaz!”

Saraçoğlu için ortaya atılan proje hakkında görüşlerini sordüğümüz diğer bir Ankaralı da kentin köklü sivil toplum örgütlerinden biri olan Ankara Kulübü Derneği’nin Genel Başkanı Dr. Metin Özaslan’dı.

“Üniversite gençliği kent merkezini terk etti!”

Saraçoğlu ile ilgili olan biten hakkında ne düşündüğünü sorarak başladığımız söyleşide, Özaslan, sözlerine Saraçoğlu’nun cumhuriyetin ilk yıllarında planlanmış bir bölge olması, mimari değeri ve olgunlaşmış yeşil alanıyla Ankara’nın kent olarak hikayesinin önemli bir parçası olduğunu belirterek başladı. Saraçoğlu’nun bu önemini, Ankara’da uzun zamandır gözlemledikleri üniversite gençliğinin kent merkezinden çekilmesi sorunu ile birlikte değerlendirdiklerini söyledi. Saraçoğlu’nda yapılacak olanın bu sorunun çözülmesini, gençliğin tekrar kent merkezine çekilmesini hedeflemesi ve kent merkezinin tekrar eski canlılığına kavuşması için bir fırsat olarak görülmesi gerektiğini vurguladı.

“Saraçoğlu, üniversite gençliğini kent merkezine çekebilmek için elimizdeki en önemli araç”

Bakanlığın Saraçoğlu’nda bir proje başlatmasını memnuniyetle karşıladıklarını belirten Özaslan Bakanlıkça paylaşılan görsellerin projeyi

yapanların bu sorunun farkında olmadıklarını düşündürdüğünü söyledi. Kent merkezini canlandırmanın ve gençliği buraya çekmenin kitabevleriyle, kafeleriyle, barlarıyla, konser alanlarıyla, kültür alanlarıyla bir açık hava müzesi gibi düzenlenmesi gerektiğini belirten Özaslan Bakanlığın açıkladığı kullanımların çok sınırlı, ticari ve belirsiz olduğunu ve gençliğin talebi, ihtiyacı neyse bu alana onu koymak gerektiğini vurguladı.

Bakanın konuşması güzel ama projede karşılığı yok!

Proje ile ilgili onca tartışmaya rağmen hala önemli belirsizlikler ve resmi ağızlarından yapılan açıklamalardaki çelişkileri sordüğümüz Özaslan, Çevre ve Şehircilik Bakanı’nın proje tanıtım toplantısında Ankaralıları olarak duygularını okşayan bir konuşma yaptığını ama bunun projeye yansımaları görmediklerini söyledi. Örnek olarak da kamusal alan olarak tariflediği Saraçoğlu’nun neredeyse üçte birinin bir otele dönüştürülüyor olmasına anlam veremediklerini, kent merkezinde birçok otel bulunduğunu, bunun bir ihtiyaçtan kaynaklanmadığını

bildiklerini ve bu kadar büyük bir alanın otel olarak özel bir işletmeye devredilmesini doğru bulmadıklarını belirtti. Diğer alanın üçte birlik bölümünün konut alanı olarak tanımlanmasını de eleştiren Özaslan Kızılay’ın göbeğinde bir konut alanı yapılıyor olmasının orada kimin oturacağı sorularını beraberinde getirdiğini söyledi ve bu alanın otel ya da konut olarak kullanılmasını doğru bulmadıklarını, projenin üniversite gençliğini kent merkezine çekmeyi hedefler şekilde ele alınması gerektiğinin altını çizdi ve “Bütün bunlara bakarak projenin yeterince tartışıldığını düşünmüyorum.” dedi.

“Üniversite gençliğinin kente tutunacağı bir alan kalmadı!”

Elde, “aşkla yönetilen bir dönüşüm örneği olarak Eskişehir Kent Merkezi” örneğinin bulunduğunu, bu deneyimin görmezden gelinmemesi gerektiğini söyleyen Özaslan, Eskişehir kent merkezinde son 20 yılda yaşanan canlanmanın öncülerinin üniversite gençliği olduğunun unutulmaması gerektiğini belirtti. Saraçoğlu’nda da üniversite gençliğinin ihtiyaç ve taleplerine cesaretle

öncelik verilmesinin şart olduğunu söyleyen Özaslan, Ankara'da Eskişehir'e kıyasla çok daha iyi üniversiteler ve çok daha kalabalık ve canlı bir üniversite gençliği olduğunu ama bunların kente tutunacağı bir alan kalmadığını söyleyen Özaslan, üniversite gençliğini esas alan bir projenin kentin kalanını da kent merkezine çekeceğinin altını çizdi.

Saraçoğlu, Ankara'nın kümülasyon alanı olmalı

Saraçoğlu'nun gençlerin birbirinden öğrenerek gelişeceği ve kenti de peşinden sürükleyeceği bir kümülasyon alanı olarak düşünülmesinin gerekliliğine dikkat çeken Özaslan, Saraçoğlu, Güvenpark ve Gençlik Parkı'nın Ulus – Kızılay hattında yaşanan çöküntüyü tersine çevirmek için çok önemli alanlar ve belki de son şans olduğunu belirtti.

"Ben yaptım olduculuk bu çağın düşüncesi değil!"

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kentsel aktörlerin hiçbirini katmadan kendi başına ilerlemesi ve Belediyelerin bu duruma sessizliği ve arka planda kalmaları konusundaki görüşünü sorduğumuzda Ankara'nın temel probleminin bu iletişimsizlik olduğunu belirtti. "Ben yaptım olduculuk bu çağın düşüncesi değil" diyen Özaslan bu yaklaşımın

son 25 yılda Ankara'ya çok şey kaybettiğini ve geçmiş hataların tekrar edilmemesi gerektiği konusunda uyardı. Ankara'nın 81 il arasından başkent olma kimliği ile ayrıştığını, bu sebeple de Bakanlıkların Ankara'ya ilişkin politikalarının ve projelerinin olmasının normal ve doğru olduğunu ama bu politika ve projeleri uygularken yerel aktörlerin görmezden gelinmemesi gerektiğini söyledi. Özaslan, Bakanlığın Saraçoğlu'nun aslına uygun olarak yenilenmesi, yeşilin korunması konusundaki yaklaşımını doğru bulduklarını, kullanıma dair proje kararlarını ise yanlış bulduğunu ifade etti. Bakanlığın projesi hakkında "bu kullanım önerisi çok dar bir kesimin ihtiyaçlarını karşılıyor, genelin ihtiyaç ve taleplerini ise dışlıyor" diyerek tepkisini dile getirdi.

Saraçoğlu – Hamamönü benzetmesi hakkındaki görüşünü sorduğumuz Özaslan, böyle giderse Saraçoğlu'nun da Hamamönü ve hamam arkası ile aynı sona doğru gittiğinin kesin olduğunu belirtti. Kamu gücüyle boşaltılan hamam arkasının bir film platosu gibi restore edildiğini ama mahalleli olmayınca terk edilmiş bir kasaba görüntüsüne büründüğünü, hamam arkasında yaşayanlardan beslenen Hamamönü'nün ise hızla çöküntüleştiğini söyledi. Bu hataların Saraçoğlu'nda tekrar edilmemesi gerektiğinin altını çizen Özaslan Hamamönünde kamu imkanları ile iyileştirilen yapıların yandaşlara

peşkeş çekildiğini, böyle giderse aynı durumun Saraçoğlu'nda da yaşanacağını söyledi.

"Belediyeler ben Saraçoğlu'na karışmıyorum diyemez!"

Büyükşehir ve Çankaya Belediyelerinin tüm bu tartışmalardan uzakta kalma çabasına dair ne düşündüğünü sorduğumuz Özaslan, belediyelerin bu tavrının "bana dokunmayan yılan bin yaşasın anlayışı" gibi görüldüğünü bunun kabul edilemez olduğunu söyledi. "Saraçoğlu çok stratejik bir alan, bu Bakanlığın projesi ben karışmıyorum demek olmaz" diyen Özaslan Büyükşehir ve Çankaya Belediyelerinin bu alana sahip çıkması, hatta Saraçoğlu'nun bütünüyle belediyeye devredilmesi için talepte bulunmaları gerektiğini ifade etti.

"Bakanlık görüş almaya açık olmalı, öyle değilse olmaz!"

Proje tanıtım toplantısından Bakanlığın görüş almaya açık olduğu izlenimi aldığını, öyle değilse bunun çok büyük bir yanlış olacağını söyleyen Özaslan, bu proje üzerine herkesin görüşünün alınacağı bir sürece ihtiyaç olduğunu, Saraçoğlu'nu dar bir grubun inisiyatifine bırakmanın stratejik bir hata olacağını söyledi.

Söyleşi ve Haber: Mehmet Onur Yılmaz, Zişan Kürüm

Namık Kemal Ortaokulu 69 mezunu Mustafa Zahir Altıok: **"İnsan evladını kaybetmiş gibi oluyor!"**

Mustafa Zahir Altıok, 65 yıldır Kumrular'da yaşıyor. Geçen ay kapatılan Namık Kemal Ortaokulu'nun 1969 yılı mezunlarından. Saraçoğlu projesi kapsamında okulunun kapatılmış olmasına dair düşüncelerini sorarak başladık. Altıok, "İnsan evladını kaybetmiş gibi oluyor." diye cevapladı bu sorumuzu ve ekledi, "Üzüldük, çok üzüldük, okulumuz diye üzüldük". Projenin kapsamı hakkında ne bildiği sorumuza yayınladıkları kadarıyla okuduğunu ama pek bir bilgisi olmadığını belirten Altıok, ne bilgi veren ne de görüş soran kimse olmadığını söyledi.

"Saraçoğlu ile Hamamönü karşılaştırılmaz"

Proje ile ilgili mahallede arkadaşlarıyla da konuştuğunu belirten Mustafa Bey, bazılarının buranın Hamamönü gibi olacağını söylediğini ama bu benzetmeye katılmadığını, buranın çok önemli ve büyük bir alan olduğunu vurguladı. Mahallenin restore edildikten sonra eskisi gibi lojman olarak kullanılmasının en iyi çözüm olduğunu düşündüğünü söyleyen Altıok, eskiden üst düzey bürokratların oturduğu çok elit bir semt olduğunu aslına dönmelerini umduğunu belirtti.

"Ben ortaokuldaydım bu ağaçlar o zaman da vardı"

Proje kapsamında çocukluğundan beri bildiği anıt ağaçların korunmasını çok önemseydiğini belirten Altıok'a ya mahalle içindeki diğer ağaçlar diye sorduğumuzda mahalleye girmek yasaklandığı için içerideki ağaçların durumunu bilemediğini belirtti ve ekledi: "Biz bilemeyiz tabi, emir demiri keser!"

Haber: Onur Mat, Mehmet Onur Yılmaz

Kumrular'da 32 yıllık kırtasiyecisi Necati Çelik: "Göle su gelene kadar kurbağanın gözü pörtleyecek!"

Necati Çelik, Kumrular Caddesi'nde 32 yıldır kırtasiyecilik yapıyor. Çelik de konuştuğumuz diğer herkes gibi Kumrular'daki hızlı değer kaybına işaret ederek, "10 yıl öncesine kadar Ankara'nın hareket olarak, ticaret olarak ve güzellik olarak en değerli on caddesinden biriydi" tespitini bizimle paylaştı. Saraçoğlu'ndaki lojmanların boşaltılması ve Kumrular - Necatibey Caddesi köşesindeki eski İmar İskan Bakanlığı binasının yıkılması ile mahallenin sosyal hayatının da ekonomik hayatının da olumsuz etkilendiğini belirtti.

"İnsanların vakit vakit geçireceği, çocukların oyun oynayacağı bir yer yok"

Çelik proje hakkında pek bir bilgisi olmadığını belirtirken, yüzünden mahallenin 32 yıllık esnafı olmasına rağmen Proje konusunda ne bilgi veren

ne görüş soran kimse olmamasına içerlediği okunuyordu. Görüşünüzü sorsalardı ne derdiniz dediğimizde ise mahallede insanların oturup vakit geçireceği, spor yapacağı, çocukların oyun oynayabileceği bir alan olmadığını ve bunun önemli bir ihtiyaç olduğunu belirtti.

"Kızılay'ın eski günlerine dönmesi mümkün değil"

Kamu kurumlarının taşınmış olmasından kaynaklı Kızılay'ın eski günlerine dönmesinin mümkün olmadığını belirten Çelik, "yapılacaklar hep söylentiden ibaret, ne yapılacağını, işe yarayıp yaramayacağını bilmiyoruz" dedi.

"Yıkıp yeniden yapsalar dört yıl sürmez!"

Yapılacak projenin dört yıl süreceğini duyduğunu, bunun çok uzun bir süre olduğunu belirten Çelik, "Dört yıl ne yapılacağını merak ediyorum, yıkıp yeniden yapsalar o kadar sürmez" dedi ve dayanacak güçleri kalmadığının altını çizdi. Bu yorumu üzerine "göle su gelene kadar kurbağanın gözü pörtleyecek" deyimini hatırlatmamıza gülerek katıldı:

"Bravo, işte tam öyle!"

Haber: Onur Mat, Mehmet Onur Yılmaz

Kumrular'da 30 yıllık marketçi Mustafa Kayalar: "Şantiyede çalışan işçilerden bilgi almaya çalışıyoruz!"

Kumrular Caddesinde 30 yıldır marketçilik yapan Mustafa Kayalar, 30 yıl önce hava parası ile dükkan bulmak bile zorken şimdi cadde üzerinde yıllardır boş olan dükkanlar olduğunu ve kiralar çok düşmesine rağmen dükkan sahiplerinin kiracı bulamadığını belirtti. Kendisinden çok daha eski esnaf olan Vardar Pastanesi'nin dört yıl önce kapatıldığını beri boş durduğunu örnek gösteren Kayalar, "Sadece Kumrular değil, genel olarak Kızılay esnafının durumu kötü" dedi.

"Kızılay esnafı çalışmaya çalışıyor"

Kızılay bölgesinde esnafın genel olarak durumunun pandemi ile iyice kötüleştiğini belirten Kayalar, dolmuşçu arkadaşları örnek göstererek, "3 kişiyle gidip 5 kişiyle dönüyorlar, mazot paraları çıkıyor mu, ondan bile emin değilim" dedi.

"Şantiyede çalışan işçilerden bilgi almaya çalışıyoruz!"

Şehircilik Bakanlığı'nın açıkladığı Saraçoğlu Projesi ile ilgili ne bildiğini sorduğumuzda, projeye ilgili hiçbir bilgisinin olmadığını, Saraçoğlu'nda ne yapıldığını şantiyede çalışan işçilerden sorup öğrenmeye çalıştığını, onlardan kafeler yapılacağını, binaların restore edilip tekrar satılacağını duyduğunu ama kesin bilgisi olmadığını söyledi. Diğer mahalleli gibi ona da bilgilendirmeye gelen ya da görüş soran kimsenin olmadığını söyleyen Kayalar,

"kim ne yapıyor, ne ediyor bilmiyorum" dedi. Yeni yapılacak alanda kendisinin dükkan alıp alamayacağını bilmediğini belirten Kayalar, insanların yeşille baş başa olabileceği bir alan olursa iyi olacağını ama ne yapıldığına, ne olacağına dair belirsizlik olduğunu vurguladı.

"Fazladan bir su satabilsem yeter"

Esnaf olarak tek dileğinin caddenin, mahallenin canlanması olduğunu belirten Kayalar inşaat faaliyetinin başlamasının bile gelen giden işçiler

sebebiyle getirdiği kıpırdanmayı hissettiklerini belirterek "fazladan bir su satabilsem yeter" dedi. Ankara'nın gözde caddelerinden birindeki bir esnafın caddedeki olası canlanmadan beklentisinin bu denli düşük olması genel umutsuzluğu da yansıtan bir ifadeydi.

"Eskiden günde üç yüz menemen satan lokantacı komşum bugün üç menemen satamıyor!"

Eskiden hafta sonu izne çıkan askerlerin yarattığı hareketliliği bile özlediklerini söyleyen Kayalar, zaten azalan hareketliliğin pandemi yasakları sebebiyle tümünden ortadan kalktığını belirterek, eskiden günde en az 300 menemen satan lokantacı komşusunun bugün 3 menemen satamadığını örnek göstererek, zaten zor olan durumun dayanılmaz hale geldiğini şu sözlerle ifade etti: "Kızılay esnafı bitmiş durumda!"

Haber: Onur Mat, Mehmet Onur Yılmaz

Belediyelerin Sessizliği

Mehmet Onur Yılmaz

Kentsel meselelerde doğru tutum almak kadar ısrar da önemli ve şart. Bunun örneklerinden birisini Gazeteci Çiğdem Toker veriyor. Bir Ankaralı olarak Saraçoğlu'ndan, kamu yararından yana ısrarlı bir çaba içinde. Öyle ki, Sözcü Gazetesi'ndeki köşesinde Saraçoğlu'nu son bir ay içinde dört kez ele aldı. Bu dört yazılık seride o güne kadar konuşmayan Belediyeleri ısrarla konuşmaya çağırdı, Alper Taşdelen'i üst üste üç açıklama yapmaya zorladı, bu konuda inatla konuşmayan Mansur Yavaş'tan açıklama beklentisini yükseltti. Solfasol olarak bize de yeni sorular sormaya olanak tanıdı.

Saraçoğlu sitesine ait perspektif fotoğraf. Söylemezoğlu Arşivi / SALT Research

Saraçoğlu mahallesi vaziyet planı. Söylemezoğlu Arşivi / SALT Research

Saraçoğlu Mahallesi, 1948. Söylemezoğlu Arşivi / SALT Research

“Bilmediğimiz bir şey mi var?”

Toker, bu serinin “Saraçoğlu'na Veda” başlıklı 12 Ekim tarihli ilk yazısını Çankaya Belediyesi ve Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne yönelik projeye dair “bilmediğimiz bir şey mi var?” sorusu ile bitirdi. Bu açık sorusuna karşın Belediyeler sessizliklerini bozmadı. Bu sessizliğe Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un, 22 Ekim'deki Saraçoğlu Proje tanıtım toplantısında her iki başkana yönelen teşekkürü de eklendi. Toker, bu teşekkürü rağmen süren sessizlik üzerine 23 Ekim'de yazısında yine Saraçoğlu'na bu sefer Bakanın 22 Ekim tarihli açıklamaları üzerinden yer vererek sorusunu daha da açtı ve “Bu projede Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Çankaya Belediyesi'nin rolü ne olacak? Bakanlık ile bir anlaşma mı yapıldı? Halka bir açıklama yapılacak mı?” sorusunu yöneltti. Toker yazısında

şimdiki Belediye başkanı Alper Taşdelen'in de babası olan eski Çankaya Belediye Başkanı Doğan Taşdelen'in 26 yıl önceden seslenen, Saraçoğlu'nu savunan ve sahiplenen mektubunu da yayımladı. Bu yazısını doğrudan belediyelere yönelttiği “26 yıl sonra bugün, yerel yönetimlerin Saraçoğlu için nasıl bir yol izleyeceğini bilmek hakkımız değil mi?” sorusu ile bitirdi.

Taşdelen'den Peş Peşe Açıklamalar...

Bu çağrısı Çankaya Belediyesi'nin koridorlarında güçlü bir şekilde yankılanmış olacak ki Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen aynı gün Twitter'dan uzun bir açıklama yayımladı. Ama ne yazık ki bu açıklama Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un açıklamasından aldığı iki görsel dışında hiçbir ek bilgi içermediği gibi, Meslek Odaları tarafından hakkında iptali için dava açılmış, kendi yönettiği Çankaya Belediyesi tarafından itiraz şerhi düşülmüş Koruma Kurulu kararlarına işaret ediyor, Taşdelen'i projeyi Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan daha çok savunan bir noktaya düşürüyordu. Bu açıklaması Ankara gündemine bomba gibi düştü. Bu açıklamaya gelen tepkiler üzerine açıklamalarına açıklık getirme ihtiyacı duyan ve Çiğdem Toker'i arayan Taşdelen'in ifadelerine, Toker 26 Ekim tarihli köşesinde yorumsuz olarak yer verdi. Alper Taşdelen'in yeni açıklamaları önceki açıklamasının yarattığı belirsizliği gidermek bir yana daha da artırdı. Çünkü Taşdelen, Çiğdem

Toker'in yorumsuz yayımladığı bu açıklamasında, Bakan Kurum'un bile yapılmayacağını ifade ettiği yer altı otoparkının bir gereklilik olduğunu savunuyor, “tek bir ağaç kesilmeyecek” şeklindeki kendi ifadesini adeta yalanlıyordu. Bu ve benzeri pek çok tutarsızlık içeren açıklamasından iki gün sonra bu sefer Çiğdem Toker'in sorularını yanıtladı. Öncekilere göre daha derli toplu ama yine de aklımızdaki pek çok soruyu gidermeyen bu söyleşi Çiğdem Toker'in Sözcü Gazetesi'ndeki köşesinde 30 Ekim'de yayımlandı.

Mansur Yavaş'tan hala tek kelime açıklama yok!

Çiğdem Toker'in ustalığına yakışır biçimde yönettiği bu tartışma süreceğe benziyor. Sorumlu konumda olanların kendilerini seçenlere borçlu oldukları açıklamayı yapana kadar, en azından bizim için süreceği kesin. Alper Taşdelen, tutumunu ilan etme baskısına cevaben peş peşe açıklamalar yapmışken Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'ın hala tek kelime açıklama yapmamış olması ise bunu önemseyen Ankaralılar tarafından eksi hanesine not edildi.

Çiğdem Toker'in 23 Ekim'de köşesinde sorduğu soru hala cevap bekliyor:

“Yerel yönetimlerin Saraçoğlu için nasıl bir yol izleyeceğini bilmek hakkımız değil mi?”

Saraç Oğlu, Taş Delen Oğlu, ...

Akın Atauz

Eğer bir kentle ilgili kararları, kentin merkezinde ve en önemli yerindeki büyük bir toprak parçasını devlet kendi aklıyla çözecekse ve ilçe belediyesi de il belediyesi de bunu normal, uygun, hatta iyi buluyor ve savunuyorsa, biz neden ilçe belediyesi için seçim yapıyoruz ve belediye meclisleri, belediye başkanları seçiyoruz? Alper Taşdelen'e bir gerek var mı?

Çankaya Belediyesi'nin alacağı/alabileceği kararların hepsini de devlet alamaz mı? Yukarıdaki düşünce yapısına ve tutuma bakarak, "her şeyi devlet de yapabilir" diye yanıtlamamız gerekmez mi? Tek fark, oturduğu koltuktan, bazen kimi kayırabileceğine, kime el öptüreceğine karar verebilme yetkisi mi?

ABB ve Çankaya Belediyesi, neden bu devlet projesine karşı çıkmıyorlar ve ona karşı hiçbir tutum takınmıyorlar? Hatta Çankaya Belediyesi daha da kötüsünü yaparak bu projeyi destekliyor ve bunun doğru bir proje olduğunu, iyi bir proje olduğunu aktif bir gayretkeşlikle savunuyor.

Çankaya Belediyesi'nin bu gayretkeş savunusun arkasında iki temel neden bulunuyor: birincisi, demokrasiye, yerel demokrasiye, yerel demokrasinin geliştirilmesine/ilerletilmesine/ilerletebileceğine inanmıyor.

İkincisi, Ankaralıları inanmıyor. Öyle ya "Ankaralıları, Gençlik Parkı elden giderken ne yaptılar, Hacıbayram bir simülasyon sahnesine dönüştürülürken ne yaptılar, Kale'nin restorasyonu sırasında ne yaptılar, Gar elden gidip acayip bir kullanışa dönüşürken ne yaptılar? Hiç." diye düşünüyor. Ankaralıları koyun gibi görüyor. Oysa Ankaralıların içinde en azından direnen, keçi gibi olan bir kesim de var. Ama Ankara'nın belediyeleri onları görmüyor, onlarla ilişki kurmaktan korkuyor. Aslında iktidar, belediyeleri korkutuyor.

Korkunun temelinde, elbette, merkezi yönetimle ilişkileri iyi tutmak, onun yaptığı hiçbir şeye karşı çıkmayarak yaltaklandıklarını göstermek ve böylece iktidarın onları (belki de şimdilik) rahat bırakmasından doğacak esneklikleri kullanabilmeyi umuyorlar. Bu hesap içinde önemli olanın, Ankaralıları/hemşerileri olduğunu düşünmek zor. Önemli olan siyasi örgütlenmelerdeki çıkar çarkları, politik kazanımlar ve koltuklar, pozisyonlar... Başarısız görünmemek

"Ankaralıları olarak kentin kimliğine/yakın tarih de olsa tarihselliğine yapılacak müdahalelerin, tartışmaksızın ve gizli tutulan projelerle yapılmasını istemiyoruz."

Henri Prost. Gönül Tankut Arşivi, ODTÜ Kütüphanesi Nadir Eserler

için pasif ve itaatkâr görüntüyü korumak ve bunun, "politik olarak doğru" olduğuna kentlileri ikna edebilmek.

Bu durumda, Haydarpaşa için İBB neden karşı çıkıyor? Belediye olarak söz hakkı olmadan, hemşerileri adına oradaki kamusal çıkarları koruyamadan yerel politika yapılamayacağını düşündüğü için... Taksim için de Galata Kulesi için de öyle, Kuzey Ormanları için de öyle, Kanal İstanbul projesi için de, metro projeleri için de öyle... Kendi başına düşünebilecek, proje geliştirebilecek beceriye sahip yerel bir yönetim gibi davranmayı yeğliyor.

Elbette, bu karşı çıkışlar, çok karmaşık ve çok boyutlu, birçok çıkar katmanındaki çatışmalar söz konusu. Ancak bir kentin demokratik mücadeleleri bakımından, kent toplumu bakımından, bütün bu

karşı çıkışlar içinde, kentliler, taleplerine ve gelecek isteklerine bir yer yaratıyor. Bunu yaratabilmesinin koşulları, çoğul bir politika yürüten yerel yönetimin, sahnede bir aktör olarak bulunması nedeniyle çoğaltılmış oluyor.

Oysa Ankara büyükşehir belediyesi öyle mi? Hele Çankaya Belediyesi öyle mi? İktidar karşısındaki tutumları gösteriyor ki, sadece, ipleri iktidarın elinde birer kukla rolünü oynamaktan başka bir arzuları yok. Sahnede değilmiş gibi olmasınlar ama iktidarı da gücendirebilecek hiçbir şey de yapmasınlar...

Bu yerel yönetimler, Ankara halkı için, tam olarak bir aşağılama, en azından onu hafifseme gibi görünüyor. Ancak böyle yaptıkları kadar kendi varlık nedenlerini, yerel yönetim düzeyinin bir anlamı olduğu fikrini de öldürüyorlar. Yerel

politikayı, kimin çıkarlardan yararlanacağı, kimin yakınlarının daha çok ve öncelikle nemalanacağı, kayırılacağı yarışına indirgemiş oluyorlar.

Gerçekten, Ankaralılar şu soruyu sormazlar mı? Eğer Ankara'nın merkezinde ve çok büyük bir kentsel bölge için karar alınırken, onaylamaktan ve yaltaklanmaktan başka yapabileceği hiçbir şey yoksa, kentin bir parçasının ne olacağını devlet ve onun müteahhidi bile daha iyi biliyorsa, yerel bir kademeye, neden gerek olsun? Neden zahmet edip, böylesine işlevsiz ve paspas gibi kendisini çiğnetmeye özen gösteren bir yönetim kademesine oy verme zahmetinde bulunalım?

***

Ekonomik kriz var. İşsizlik var. Hele genç işsizliği, bütün genç kuşağın üstüne boğucu bir tehdit gibi binmiş. Herkes kaçmak ve kurtulmak istiyor. Kent halkı giderek yoksullaşıyor ve yoksullaşma tehdidi büyüyor. Ayrıca sağlıkla/bulaşıcı hastalıkla ilgili çok ciddi bir tehdit, bütün kenti çökertmiş gibi. Herkes korkuyor ve çaresiz. Böyle bir ortamda, Saraçoğlu'nun, öyle ya da böyle olması için mücadele etmeye değer mi? Hatta buna gerek var mı? Bu, öncelikli mi?

Devlet ve onun müteahhidi, "restorasyon yapacağım" diyor. "Tescilli ağaçları kesmeyeceğim" diyor. Çankaya Belediyesi de "Projeye de baktık, göl var, havuz var, kafeler var, kebabçılar var ve ortalama bir Ankaralının isteyebileceği her şey var. Proje çok güzel onay veriyoruz." diyor. Güzel olan bir projeyi ister devlet yapsın ister özel sektör yapsın ister belediye yapsın, ne fark var? Neden

"Oysa Ankaralıların içinde en azından direnen, keçi gibi olan bir kesim de var. Ama Ankara'nın belediyeleri onları görmüyor, onlarla ilişki kurmaktan korkuyor. Aslında iktidar, belediyeleri korkutuyor."

şimdi, böyle bir sahne kurulmuş ve içine güzel kafeler-pastaneler yerleştirildiğini gösteren reklam filmleri yapılmış, promosyon fotoğrafları çekilip-asılmışsa, karşı çıkalım?

Kavga-dövüş olmadan, 'karşı çıkmak uğruna karşı çıkmış' durumuna düşmeden, yapılacak böyle güzel bir projeyi neden desteklemeyelim? Halk bu mücadelelerden yorgun düştü ve artık sadece, eskiden kendisine kapalı olan bu yerdeki kebabçıya gidip, huzur içinde ayranını içmek istiyor.

İki belediye de böyle bakıyor ve böyle bakmakta ne kadar haklı olduğunu düşünüyor.

Göl ve kafe-kebabçı illüstrasyonu, Ankara için bu kadar önemliyse, ya da gerçekten önemliyse, yerel yönetimler, neden yürümekte olan bir işleyişe çomak soksun? Kabullenelim ve huzur içinde, bundan sonra bizler için alınacak güzel kararları bekleyelim...

Ankaralılar olarak, yoksulluk içinde, işsiz, hastalığın bulaşmasından korkuyor olabiliriz, ama yine de "bu kararlar nasıl alındı? Kim aldı?" diye sorabiliriz.

"Bu projenin uygulanmasından doğacak parasal yararlar, spekülasyon rant, kimin cebine gidecek ve neden öyle olması gereksin?" diye sorabiliriz.

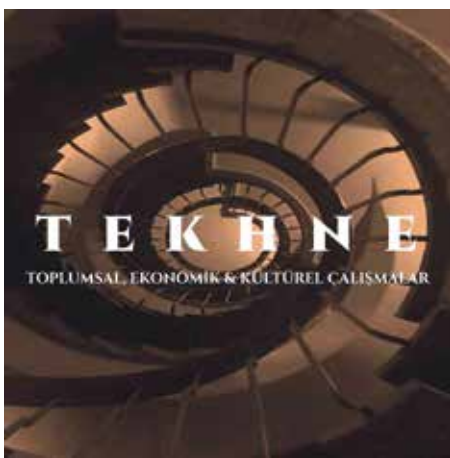
"Kentim merkezinde kamunun elindeki toprakların, kamunun elinde kalması önemlidir ve bunu izliyoruz" diyebiliriz.

"Saraçoğlu, Ankara'nın en önemli sorunu değil ve pek çok hayati sorun var; ama bilinçli olarak çökertilen mahalleye iş makinaları girmiş durumda ve bu nedenle Saraçoğlu öncelik kazanmış durumda ve sorun acil" diyebiliriz.

"Ankaralılar olarak kentin kimliğine/yakın tarih de olsa tarihselliğine yapılacak müdahalelerin, tartışmaksızın ve gizli tutulan projelerle yapılmasını istemiyoruz" diyebiliriz.

"Orada oluşmuş ve kendi doğallığı içindeki bahçeler, ağaçlar, çalılar ve bütün doğa, kuşlar ve ekolojik dengeleri sağlayan küçük böceklerle kadar her şeyi, kepeçlerin hoyratlığına bırakamayız" diyebiliriz.

Önemli olan ve yerel yönetimimizin de anlamadığı şey, belki de var olduğunu bile bilmediği keçiye ortaya çıkartmak ve Ankaralılar olarak uysallaştırılmış ve teslim olmuş koyunlar gibi güdülerken yaşamak istemediğimizi gösterebilmek...

TEKHNE Kültür mekân paydaşı arıyor!

gönüllü destekçisi bulunan TEKHN Kültür, bir yılı aşkın süredir sözünü ettiğimiz doğrultuda faaliyetlerini sürdürüyor.

TEKHNE Kültür olarak, ortak etkinlik alanı ve bağımsız çalışma odalarından oluşan ve iç mekân faaliyetlerimizin yürütülmesine olanak sağlayan bir mekânın yürütücülüğünü de yapıyoruz. Bu oldukça geniş ve güzel mekân, kentin özgün sivil mimari yapılarından biri olan (Güvenevler Mahallesi) Güneş Sokak'taki Sönmez Apartmanı'nda yer alıyor.

Maalesef, pandemi süreciyle birlikte bizim gibi birçok dernek, grup ve inisiyatif etkinliklerine ara

vermek zorunda kaldı; ekonomik giderlerini karşılayamadıkları için faaliyet gösterdikleri fiziksel çalışma alanlarını elinden çıkarmak durumunda kalanlarımız oldu. Öyle sanıyoruz ki birçoğumuz, koşulların da ihmal edilemez basıncıyla, dâhili faaliyetlerimizi yürüttüğümüz mekânların aslında aynı anda birçok oluşumun ihtiyaçlarını giderebilecek kimi olanaklara sahip olduğunun farkına da gene bu süreçte daha iyi vardık.

TEKHNE Kültür olarak biz de önümüzdeki süreçte, bağımsız fiziksel çalışma ortamına ve ortak etkinlik alanlarına ihtiyaç duyan, sivil toplum ve sosyal girişim çalışmaları yapan örgüt,

kurum, sosyal grup ve/ya kişilerin iştirakiyle mekânımızın paydaşlarını genişletmeye karar verdik. Esasında, kendimizi yakın bulduğumuz bileşenlerle mekânımızı paylaşmak vizyon ve arzusuna en başından beri sahiptik, ne ki gidişat bu arzuyu dolaysız pratik bir ihtiyaca da dönüştürdü. Bu bağlamda, ortak etkinlik alanı ve bağımsız çalışma ortamına sahip olmak üzere/yoluyla bulduğumuz geniş mekânın bir bileşeni olmak isteyecek kurum, dernek, sosyal grup ve bireylerle zaman kaybetmeden iletişime geçmek istiyoruz. Çağrımızı anlamlı bulup koşulları görüşmek isteyenler şu mail adresinden bize ulaşabilirler: tekhnetopya@gmail.com

TEKHNE Kültür, gönüllülük esasına dayalı ve kâr amacı gütmeyen faaliyetler geliştiren sivil bir oluşum olarak 2018 yılında ortaya çıktı. Şimdiye dek, farklı faaliyet alanlarına sahip çeşitli kuruluşlarla iletişim ve işbirliği geliştirdi, ortak etkinlikler düzenledi ve/ya etkinliklerine ev sahipliği yaptı (örn. Gazete Solfasol, Geri Dönüşüm İşçileri Derneği, Süreç Analiz, Tarih Vakfı/Ankara). Henüz tam zamanlı bir çalışanı olmamakla birlikte, oluşumun ve bulunduğu mekânın devamlılığına düzenli katkıda bulunan on kadar

Neşet Öldü Bellekmesin!

Burçak Sel Tüfekçi

*Ben benden ayrılalım, olayım senden
İkilik girmesin bir tane olsun Neşet Ertaş*

Söz arayan kendine, yerde gökte, yedi iklim car köşede, ister gurbet elde, ister öz yurdunda beri gelsin.

Hayatı güzelleştirmek muradıyla bunca zaman dile gelen, iki cihanda yer etsin diye de uçuşmayıp yazıya dökülen ve bundan böyle sonsuza değin göğe bırakılacak tüm sözlere nail olmak isteyen kim ise bu, senin türkülerinin kapısına gelsin.

Senin, o her biri başka bir sonsuzluğa akıp duran, masmavi çağlayanlarının dinginliğine halel getirmeden, kapı tokmağını öyle döve döve değil de usul usul çalarak gelsin ama. Usul usul... Kimse, gürültü patırtıyla ürkütmesin sürgünün ardı sıra her biri inciymişçesine, narin birer ömürmüşçesine dizili duran sözcükleri.

Yüreğinde dolmak bilmeyen boşluğu kendine mürşit eyleyebilenlerin, ruhunun fırtınaları ile ahbablık edebilenlerin ve kafasının içi durmaz bir debdebeyle bulanarak durulanların sükûnetiyle ulaşılabilirsin onlara. Kalbini, yara almış tüm "hayvan" yanına rağmen, halkına doğrultmaktan vazgeçmemişlerin, benliğin dipsiz kuyusunda kaybolmayanların sabrıyla aşk edilsin türkülerinle.

Gök kubbeye atılan tüm çığlıkların sessizliğinde kalabilenlerin atmosferinde asılı kalsın onlar. İcap ettiğinde yağmur yağ olup aksınlar kara olmayan bir buluttan aşağı.

Derinde, efkârında kalmanın mutluluk trenini kaçırmak olmadığını, mutluluğun yakalanacak bir şey olmadığını bilenlerin, ulaşamasa da zirvesi her ne ise ona, yine de vehmetmeyenlerin sadeliğinde el değilsin onlara.

Uğuldamaksızın, şöyle, ay ışığından başka kendine kafa tutanın olmadığı bir alacakaranlığın tınısıyla gidilsin. Gürültüsüzce.

Her gürültü bir kibir içereceğinden, bozkır önce kibri kül edeceğinden kimse gelmesin enaniyetle yamacına onların. Önce ben diyenlerin, aşkını başka başka aşklardan hep yüce görenlerin ve derdini başka dertlere galebe çaldıranların eli uzanmasın onlara. Her daim bencileyin diyenlerin küllerine bulanmasın toprak yok yere. Pahanın kadrini bilen, başkasında kıymet gören alabilsin ancak eline de sımsıkı sarsın onları. Vermesin yaban ellere ellere. Vermesin...

Bozkır, anadan üryanlık hali gibidir insanın. Ve insan dediğin çıplakken utanır en çok. Çünkü insan dediğin çıplakken kibirsizdir en çok. Toprakla çıplakken hemhal olunur bir de en çok. Öyleyse, "insan mahcup doğar, mahcup ölür" diye bellemeyen hiçbir zevat, gelmesin medet aramaya, bozkırın o sapsarı enginliğine gizlenmiş türkülerinin önü sıra. Gelip de küretmesin, her birinin, üzerine bin bir emekle dikildiği toprağı kendi kendine. Yormasın bir kez daha, yorgunu. Yormasın...

Yakarak, kılıçtan geçirerek kendi gibi "yerleşik" olmayanları, güzelim bir tarihi yok etmeye çalışan, vakanüvislerine göçer-esmer bir gerçekliği yok yazdıranlar gibi, utançtan kaçım kaçım kaçanlar sığınmasın onlara. Utanmayı bilmeyenlere yüz göstermesinler.

Başına dört köşeli kasket geçirerek kendi teninden daha açıkların önünde, utanmamayı görmek istemeyenlerin yeri buradır diyenler buyursun huzurlarına. Utanmayanlardan hicap duyanlar kurulsunlar başköşeye.

Cana kıymaktan, farklıyı hakir görmekten utananların yurdudur belleyenler sürsün yüzlerini türkülerine. Aynı inançtan değil diye, Kırşehir'in etrafını kuşatıp Babaileri kılıçtan kırıp geçirerek, nice nice hayatı karanlık bir dehlize çevirenlerin adına utanmayı bilenlerin gururuna nail olabilenlere nefes olsun türkülerin senin. Bu şerefi tadamayanlara haram olsun hart olsun her sözcüğün. Zorluklar karşısında çıpa olup da onlara, çıkamaları düzlüğe. Umarsızlığa bulansınlar.

Susuz sanılıp da etrafında okyanus yok sanılmasın o Malya Ovasının. Dört tarafı, altın sarısı buğday başağıyla çevrili mahcubiyet adasının... Üzerinde oluk oluk akıtılan kana inat, her kurnasından akıp taşan aydınlık sularıyla büyüsün çocuklarımız. Ne oradan ne buradan ama adadan olanlara, Adalılara yurt olsun en evvel, tüm türkülerin.

Tarih unutuldu da Neşet öldü bellekmesin!

SOLFALSO

Aydan Çelik

Motorlu taşıtların yol açtığı çarpışmalar nedeniyle bisikletli ölümler günbegün artmakta. Geçtiğimiz ay 11 kişi bisikletli olarak trafikte yaşanan çarpışmalardan dolayı yaşamını yitirdi. Son bir haftada sadece İzmir'de 3 kişi hayatını kaybetti.

2019 yılında yaşanan 8.201 bisikletli kazadan 111'i ölümlü sonuçlanmıştır. Kaynak:TÜİK

Güzel, Estetik, Yaşanabilir, Yeşil Bir Şehir Prag'dan Alınacak Bazı Dersler - 1

Mehmet Tunçer

Bu yazıda amaç olarak Dünya Mirası Prag Şehri'nden yola çıkarak Ankara için bazı planlama ve projelendirme önerilerinde bulunmaktadır.

Dünya Mühendislik, Mimarlık ve Kent Planlama Sempozyumu (WMCAUS) nedeniyle 2017-2018-2019 Haziran ayında birkaç gün de olsa Çekya, Prag'daydık. Avrupa'nın en güzel şehirlerinden biri olan Prag, tarih, doğa, sanat ve romantizmi birleştirmesiyle özellikle romantik aşıkların vazgeçilmez tatil mekanı olarak ün salmış bir şehir.

Çekya'nın muhteşem Başşehri Prag "Kafka Şehri" olarak bilinir ve 1992'de UNESCO Dünya Miras Listesine eklenmiştir.

St Vitus Katedrali, Karel Köprüsü (Karlovy Most), Gotik evleri, anıtsal yapıları, Eski Şehir Meydanı (Old Town Square), Astronomik Saat Kulesi, Belediye Binası ve diğer anıtsal yapılar ile şehir dokusu bir bütün olarak korunmuştur. Çek Ulusal Müzesi

“Yürünebilirliğin arttırılması için, farklı işlevlerin uygun yürüme mesafelerinde bulunması, yaya yolları ve kaldırımların yeterli genişlikte, uygun eğimde, güvenli ve engelsiz olması, yürüyüş güzergahının ilgi çekici olması ve güzergah üzerinde farklı işlevlerin olması gereklidir.”

Prag Şehrine Genel Bir Bakış

Prag, Rönesans, Gotik ve Barok mimarisindeki binaların sıralandığı şirin sokakları, eski şehir meydanının ihtişamlı havası, her yanı süsleyen heykelleri ve akşam kaleden yansıyan ışıkların altında tekne gezintisi yapılabilen Vltava nehriyle, Avrupa'nın en romantik ve güzel şehirlerinden biri. Bedřich Smetana'nın Vatanım (Má Vlast /Mein Vaterland) Vltava (Die Moldau) nehrini anlatan eşsiz eseri ile hatırlanır.

Malá Strana, Prag'da bulunan bir semttir. Semt, 1257'de Bohemya Kralı II. Ottokar tarafından kurulmuş olup Prag'ın tarihi merkezini oluşturan semtlerden biridir. Ortaçağ'da, semt Prag'daki etnik Almanların yoğun yaşadığı yerlerden biriydi. Sağ kıyısı ise nispeten daha burjuva ve daha fazla Çeklerin yaşadığı yerdi ve çok sayıda soylu sarayını da barındırmaktaydı.

Tarihsel çevresini 1980 lerin başından beri sürekli bakım ve onarımlarla yenilemiş olan Prag, tarihsel çevre korunmasında olağanüstü başarılı olmuş, tarihi şehri yaşayan ve canlı bir turizm merkezi haline dönüştürmeyi başarmıştır. Şehrin sakinleri kenti turistlerin gezintisine bırakmış gibi her taraf fotoğraf çektiren, kafelerde oturup kenti izleyen, müzelere girmek için sırada bekleyen turistlerle dolu. Nitekim 1 milyonluk kente yılda 4 milyon turist geldiği düşünüldüğünde, bu manzaranın normal olduğu görülüyor.

Başkent on asırdan daha eski olan tarihi merkezi, Roman rotundaları (dairesel bir zemin planına sahip binalara verilen ad), Gotik kuleler ve Rönesans kasaba evleri ve saraylarından Yahudi sinagoglarına, Barok kiliselerine, manastırlarına ve konaklara benzeyen birçok mimari tarzın eşsiz kombinasyonu ile sakinlerini ve ziyaretçileri büyülemektedir. 866 hektarlık büyüklükteki tarihi alanda, Prag Kalesi ve Hradčany, Karlův most (Charles Köprüsü), Staré Město (Eski Kent) ve Josefov (eski bölümün korunmuş kısmı) dahil olmak üzere Malá Strana'nın (Lesser Side) eşsiz şehir topluluğu Yahudi Kenti, Nové Město (Yeni Şehir), Vyšehrad ve bu alanlardaki anıtların her biri yer almaktadır.

Avrupa'nın en büyük kalelerinden biri olan Prag Kalesi "şehir içindeki şehir" Schwarzenberg Sarayı, Başpiskopos Sarayı, Tarihi Kraliyet Sarayı, Aziz George Bazilikası... ve en muhteşem mimari hazineye – Aziz Vitus Katedrali – ev sahipliği yapmaktadır.

1. İnsan Odaklı Şehir

Öncelikle insan için tasarlanmış, insan ölçeğinde, yeterli ve nitelikli yaya yolları, kaldırım, meydan, yeşil alan gibi kentsel açık alanların bulunduğu, erişilebilirlik standartlarına uygun, yürüme mesafelerinin gözetildiği, güvenli ve kolay yaya ulaşımının sağlandığı, otomobil yerine bisiklet ve

Prag tarihi kent dokusunun genel görünümü
(Fotoğraflar: M. Tunçer, 2018)

Malostranské náměstí (Lesser Town) Meydanı Ve St. Vitus Katedrali
(Fotoğraflar: M. Tunçer, 2018)

toplu taşıma araçlarının tercih edildiği, yapıların insanlar için kullanışlı, estetik ve konforlu olduğu kentsel yerleşim biçimidir.

Öte yandan, algıya dayalı, esenlik, sağlık, güvenlik, huzur vb. değerler ve yapı çevre, doğal çevre, ekonomik ve sosyal alanlarla yaşam kalitesini yükseltmek insan odaklılığın gereğidir.

Bir yerleşimin insan odaklı olabilmesi için sahip olması gereken nitelikler aşağıda açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

1.1. Yaya ulaşımı ve yürünebilirlik

Yerleşim yeri, motorlu taşıt öncelikli değil, yaya öncelikli olarak tasarlanmalıdır. Yaya ulaşımı, planlama aşamasından itibaren ele alınmalı, farklı işlevlerin birbirine uzaklığı yürüme mesafeleri gözetilerek ayarlanmalıdır. Yerleşim yerinde kent odak noktalarına bağlı olarak bir veya birkaç ana yaya aksı bulunmalıdır. Taşıt trafiği düşük düzeyde tutulmalıdır. Rekreasyon faaliyetleriyle hareketlilik sağlanmalı ve yerleşim yaya ağırlıklı güzergahlara sahip olmalıdır. Kamusal, kurumsal ve ticari aktivite odakları merkezi ve kolay ulaşılabilir bir konumda yer almalı, izole ve tek kullanıma ayrılmış kompleksler olmamalıdır. Maksimum yürüme mesafesi 400 m. kabul edilerek, toplu taşıma durakları ve yürüyerek ulaşılabilirliği istenen donatılar bu mesafe içinde konumlandırılmalıdır.

Yürünebilirliğin arttırılması için, farklı işlevlerin uygun yürüme mesafelerinde bulunması, yaya yolları ve kaldırımların yeterli genişlikte, uygun eğimde, güvenli ve engelsiz olması, yürüyüş

Prag tarihi kent dokusunun genel görünümü
(Fotoğraflar: M. Tunçer, 2018)

1.2. Yaya bölgeleri ve meydanlar

Yaya bölgeleri, taşıt trafiğinden arındırılmış, yalnızca yayaların kullanımına açık olan açık alanlardır. Bu bölgeler, insanların kentte keyifli vakit geçirmesini, sosyalleşmesini ve aidiyet hislerinin artmasını sağlar. Yaya bölgelerinde ilgi çekici ve çeşitli işlevlere yer verilmelidir.

Prag'da Cadde ve Sokaklar

"Prag'daki parke taşları. Gerçekten karışık bir nimet. Yabancı bir ziyaretçi için, konfor sözü konusu olduğunda puan kaybetmelerine rağmen güzel ve romantikler. Bu yüksek topuklulara evde bırakabilirsiniz çünkü Prag'da neredeyse hiç kullanmazsınız. Yerel kadınlar bir istisnadır - sadece onlar için kullanılırlar ve en yüksek topuklarda bile taşların üzerinde havaya kaldırma yeteneğine sahip gibi görünüyorlar. Çekler, aynı zamanda, açık faydaları ve avantajları nedeniyle genellikle onları severler."¹

Parke taşları soğuk asfalttan daha iyi görünüyor. Bizim yer yer söküp attığımız, ya da üstünü asfaltla kapladığımız "Arnavut Kaldırımları" titizlikle korunmuş Prag'da ve Avrupa'da bir çok tarihi şehirde...

Parke taşları, düzgün kesilmiş, gayet güzel işçilikle döşenmiş ve önemlisi, gerçekte olduklarından daha temiz görünüyorlar - pürüzlü yüzey, insanların bırakabileceği her sigara izmariti ve diğer ufak tefek atığı gösteriyor ve anında temizleniyor.

Şirketler, ofislerinin önünde farklı renkli taşlardan logolar sipariş etmelerini istediklerinde de onlar gibi. Son olarak, taşlar geri dönüştürülebilir - altından bir boru patladığında, bunları kolayca çıkarabilir ve sonra tekrar geri koyabilirsiniz. Bu nedenle sokakları parke taşlarıyla döşemek popüler bir seçim öncesi hile haline geldi: birçok yerel politikacı, seçimden hemen önce bölgelerindeki ana caddeleri gerçekten umursadıklarını göstermek için yeniden yola koyuldu.

"Bu bizi parke taşlarının dezavantajlarına götürüyor. İlk olarak, "geri dönüştürülebilirlikleri" Prag 2000 yılında Dünya Bankası / IMF zirvesine ev sahipliği yaptığında büyük bir sorun haline geldi, çünkü dünyanın dört bir yanından protestocular Prag sokaklarına çıktılar ve taşları çevik kuvvet polisine mühimmat olarak kullandılar. Merkezdeki birçok sokak tüm taşlardan sıyrıldı ve basit toprak yollar haline geldi. Ayrıca, konfor - ya da eksikliği - özellikle büyük taşlar yolları döşemek için kullanıldığında bir sorundur. Evet, asla Prag'dan kullanılmış bir araba almayın çünkü taşlar tüm süspansiyonu mahveder. Son olarak, Arnavut kaldırımlı sokaklar gerekli işçilik ve zaman açısından talep ediyor. Neredeyse hiçbir otomasyon sözü konusu değildir ve her taşın elle dövülmesi gerekir. Konuklarımızın birçoğu, caddeyi kaldırırken gördükleri işten çok etkilendiler."²

Prag'da Meydanlar

Meydanlar ise, farklı işlevlerin bir arada bulunduğu, çok sayıda insanın belirli amaçlar için bir araya gelmesine olanak sağlayan odak mekanlardır. Meydanlar tarihten günümüze, şehir halkının veya ziyaretçilerinin buluşma yeri, şehrin karmaşasından kopup soluklandıkları, rahatlama ve dinlenme olanağı buldukları, insanların birbirini izledikleri, sosyalleştikleri ve kentte olup bitenleri paylaştıkları, kısaca çok amaçlı kullanım mekânları olmuşturlar.

Meydanların bir kentin insan odaklı olmasını sağlamada çok önemli bir rolü vardır. Meydanlara farklı ulaşım alternatifleriyle kolayca ulaşılabilir. Meydanların araç egemenliğinden korunması gerekir. Yaya bölgeleri ve meydanlar da dâhil olmak üzere yerleşim genelinde açık-kapalı alan dengesi kurulmalıdır.

1.3. Açık Yeşil Alanlar, Rekreasyon, Spor ve Oyun Alanları

Yeşil alanlar (parklar, parsel içi yeşil alanlar, oyun alanları, topluluk parkları gibi) çeşitlilik içermeli ve komşuluk birimleri içinde dağıtılmalıdır. Yerleşim yerinde yeterli sayıda, büyüklükte parklar, rekreasyon alanları, spor alanları ve çocuk oyun alanları bulunmalıdır.

Parklar kullanışlı ve estetik bir şekilde tasarlanmalı, ağaçlar, bitkiler, renkler, aydınlatma elemanları ve malzeme seçimi bu doğrultuda yapılmalıdır. Bu tür açık alanlar, yerleşimde yaşayanların aktif ve yaratıcı olabilmeleri için azami olanakları sunacak biçimde düşünülmeli, dinlenmeye de uygun olmalıdır. Spor alanları da, farklı yaş ve fiziksel kapasiteye uygun, farklı spor dallarını içerecek biçimde tasarlanmalıdır. Çocuklar için yeterli ve nitelikli oyun alanları bulunmalıdır.

^{1,2} www.tasteofprague.com/pragueblog/how-are-the-streets-in-prague-paved

Prag sokakları kaplamaları ile zevkli ve kolay yürünebilir.
(Fotoğraflar: M. Tunçer, 2018)

Prag sokakları kaplamaları ile zevkli ve kolay yürünebilir.
(Fotoğraflar: M. Tunçer, 2018)

Malostranska metro çıkışı meydanı (Fotoğraf: M. Tunçer, 2019)

Hradcanske Meydanı (Fotoğraf: M. Tunçer, 2019)

güzergahının ilgi çekici olması ve güzergah üzerinde farklı işlevlerin olması gereklidir. Yaya güzergahları yeşil bir dokuyla desteklenmeli ve açık yeşil alanlarla bağlantısı sağlanmalıdır. Kaldırımlar ve yaya yolları araç yolları ve otoparklardan uygun biçimde ayrılmalı, araçların hiçbir şekilde yaya yollarını ve kaldırımları işgal etmemesi sağlanmalıdır. Yaya geçitleri, yayaların geçiş önceliğini vurgulayacak ve kolaylaştıracak biçimde tasarlanmalıdır. Yaya güzergahlarında yeterli yönlendirme ve bilgilendirme bulunmalıdır. Güzergahlar üzerinde belli aralıklarla (en fazla 30 metrede bir) dinlenmeyi sağlayacak oturma birimleri bulunmalıdır.

Kırık Bir Aşk Hikayesi

Tecritte radarıma takılanlar serisi

Nuran Şentürk Karakılıç

*Önceki ay bu yazı dizgi hatasıyla başka bir isim ile yayımlanmıştır. Yazarımızdan özür dileriz.

Bugün 16 Mayıs 2020 Cumartesi. Televizyonda bir gezi programı var. Ayaklarım beni taşımakta zorlandıkları için uzaklara gidemediğimden, oturduğum yerde seyahat ettiğim böyle gezi programlarını hiç kaçırmıyorum. Bu sefer gezilen ülke Güney Kore ve onun başkenti Seul. Seyrederken, şimdilerde ışıklar ve renk cümbüşü içindeki bu ülkenin, bir zamanlar hem kendisinde hem de çok uzaklardaki küçük insanların hayatlarında nasıl karanlık izler bıraktığına ilk elden tanık olduğumu anımsayıp hüznümlendim. Madem tanık oldum, anlatmak boynumun borcu, kayda geçsin bari.

Sene 1950. Becerikli babamın, gelir getirsin diye evimizin bahçesine kondurduğu iki göz odalı eve, iki genç ve güzel insan kiracı olarak yerleşmişlerdi. Zeynep abla ve Mehmet ağabey Ankara'ya yakın bir köyden gelmişlerdi. Köyün en güzel kızlarından Zeynep ablayla köyün yakışıklısı Mehmet ağabeyin birbirlerine tutulmaları zaten kaçınılmazdı. Hangi engeller onları ayırmaya kalktı bilmiyorum ama başka çare kalmayınca bir gece el ele verip, engellerin üstünden aşarak birbirlerine kaçmışlar. Zeynep abla Mehmet ağabeye kaçtığı o gecenin hikayesini her anlatışında o geceyi sanki yeniden yaşardı. Memo'sunun elini tutmak, telli duvaklı gelin olmaktan, düğünde takılacak takılardan çok daha değerli ve güzeldi. Hiç pişman olmamıştı. Ben de yeni yetme bir genç kız olarak, imrenerek dinlediğim bu kaçış hikayesindeki gibi büyük bir aşkı ileriki hayatımda yaşamayı içimden dilerdim. Bahçedeki o küçük evden bize kadar ulaşan Zeynep ablanın söylediği köy türkülerine ara sıra Mehmet ağabeyin erkek sesi karışırdı. Biz de onları zevkle dinler ve izlerdik.

Bu cıvıltılı güzel hayat, meclisimizin gerekçesini hala anlayamadığım çok uzaklardaki Kore harbine katılma ve oraya asker gönderilmesi kararı almasına kadar neşeyle sürdü. Gemilere doldurulup o uzak diyara gönderilen askerlerin içinde Mehmet ağabey de vardı. O saatten sonra türküler sustu. Evi ve yüreği ıssızlaşan Zeynep ablanın güzel yüzü de gölgelenip soldu. Zeyno artık radyonun başından ayrılmaz olmuştu, çünkü Kore'de ölen Mehmetçiklerin adları radyodan duyuruluyordu. Zeyno'nun gözyaşlarında hem ölenlerin acısı hem de kendi Memo'sunun yaşıyor olmasının sevinci vardı. Mehmet ağabeyin dönüşüne kadar hepimiz Zeyno'nun yalnızlığını ve korkularını paylaşmaya çalıştık.

Nihayet o mutlu gün geldi ve Memo ile Zeyno birbirlerine kavuştular. Birkaç günlük suskunluktan sonra biz yine neşeli türküler beklerken, Mehmet ağabeyin zaman zaman bize kadar ulaşan gök gürültüsünü andıran sesiyle irkilmeye başladık. Zeyno'nun sesini hiç duymuyorduk ancak ertesi gün, yemenisiyle ne kadar örtmeye çalışsa da yüzündeki morlukları görebiliyorduk. Ne oldu diye sordumuzdaysa ne bir şikâyet ne bir sızlanma, hep aynı klasik

“İpleri büyük devletlerin ellerinde olan kukla siyasetçilerin kendi insanların hayatlarına kestikleri fatura sonrası berbat olan hayatların bilançosu çıkarılmış ve hesap sorulmuş mudur acaba? Ben hiç duyup görmedim.”

cevabı alıyorduk: ya “kapiya” ya da “pencerenin pervazına” çarpmıştı. Baktıklarında birbirlerinin içinde eriyen iki aşığın bu hali hepimizi çok üzüyordu. Bir zamanlar sevdiceğinin üzerine titreyen Mehmet ağabeyin bu davranışlarına bir anlam veremiyor ve çok şaşırıyorduk. Bir ara annem bunlara nazar değdi diye kurşun döktürmeye bile kalkıştı. Zeynep abla ise hiç şikâyet etmiyor, Memo'suna yine hiç toz kondurmayarak “biraz sinirli oldu” diyordu. Bir baba şefkatiyle kol kanat gerip sevdiği aşıkların bu hallerine daha fazla dayanamayan babam, bir gün Mehmet ağabeyi çağırıp “Neler oluyor oğlum?” diye sordu. Ellerini kenetleyip başı önünde dizlerinin üstüne çöken Mehmet ağabey birdenbire sarsılarak ağlamaya başladı. “Mustafa amca ben de bilmiyorum bana ne oldu. Zeynep'i ne kadar çok sevdiğimi en iyi sen bilirsin ama onu istemeden incitiyor, hırpalıyorum. Olur olmaz her şeye sinirleniyorum. Çok utanıp pişman oluyorum ama elimde değil. Kore'de yanımda yöremde patlayan bombalar şimdi benim içimde ve beynimde patlıyor.” dedi. Bu sözlerin anlamını o genç yaşta çözemedim. Şimdi çok iyi anlıyorum. Bu durum psikiyatride travma sonrası stres bozukluğu olarak isimlendiriliyor galiba. İpleri büyük devletlerin ellerinde olan kukla siyasetçilerin kendi insanların hayatlarına

kestikleri fatura sonrası berbat olan hayatların bilançosu çıkarılmış ve hesap sorulmuş mudur acaba? Ben hiç duyup görmedim. Kurtuluş savaşımızda ta Avustralya ve Yeni Zelanda'dan gelip gövdelerini ve hayallerini, Çanakkale'de toprağa gömen John'lar, James'ler gibi bizim Mehmetçiklerimiz de gövdelerini, hayallerini Kore'de bırakmışlar; dönenler ise Mehmet ağabey gibi benliklerini yitirmişlerdi. Tarih tekerrürden ibarettir deniyor ama tekerrürden ibret alacak insanlar nerede? Olan, büyük hırsları değil, küçük mutlulukları olan insancıklara oluyor ne yazık ki.

Hikâyenin sonunu merak ettiniz değil mi? Söyleyeyim. Bir sabah kalktığımızda Zeyno ve Memo'nun hayatlarını bohçalayıp o küçük aşk yuvasını terk ettiklerini gördük. İlk kaçışları mutlu olmuştu, bu ikinci kaçış ise hiç öyle olmadı. Kendilerinin hiç dahili olmayan bir travmayla hayatlarının kararması bana hep çok büyük bir haksızlık olarak göründü.

İlk kaçışlarında engelleri nasıl aştılsa bu ikinci seferde de, aralarındaki büyük aşkın sağaltıcı ikisiriyle bu travmayı atlatıp, mutlu olmuşlardır inşallah diye düşünüp avunuyorum.

Korede Savaşan Türkler Anıtı
(Kaynak: Nosferatü@Wikimedia Commons)

Pandemi dönemi boyunca uzun süre kapalı kalan dost mekanların, işletmelerin, girişimlerin tanıtımını yaparak onlara küçük de olsa bir destek vermek istedik. Buna bu ay da devam ediyoruz. Dayanışmayla...

GAZETE SOLFASOL

* Amelie's Garden Güneş Sokak no:3 Çankaya * Atölye Mor Salyangoz www.instagram.com/cocuklarlaonlinefelsefe * Atölye Yolculuk Kıbrıs Sk. no:29/C Çankaya * Berlin Cafe Selanik Caddesi no:67 Çankaya * Değirmen Koop Bayındır

2 Sokak 48/B Kızılay * FADE Stage & Coffee Cinnah Caddesi, Farabi Sokak 39/A Çankaya * Farabi Sahnesi Cinnah Cad, Farabi Sokak 17/A Çankaya * Gurmefil @gurme_fil * Gül Kahve Hacı Bayram Caddesi no:4 * Güzel Karadeniz

Lokantası İlkiz Sokak no:12 * İklım Sanat Projesi Mesnevi Sokağı no: 24/3 * Kantin Organic Farabi Sokak no: 58/A * Megaron İnan Caddesi Karum AVM D:21 * Terra Kafe & Mutfak Beykoz Sokak no: 7/A

Kara Saçlarını Kesen Şair Gülten Akın ve Ankara

Sencer Başat

Bir Kasım ayı olduğunu hatırlıyorum, sanki sadece birkaç yıl önceydi. Gülten Akın'ı kaybedeli 5 yıl olmuş. Onu ve çocukluğumun is kokulu sokaklarını hatırlamıştım, ölüm haberini okuduğumda ve tekrar teşekkür etmişim ona bu güzel anıların anısına...

Çocukluğumun 10 yıldan fazlası Seyranbağları'nda geçti. Seyranbağları ile şimdi Aktepe dedikleri semtin birleşim yeri gerçekten bağlarla kaplıydı. Aktepe bir yayla ve çayır görünümündeydi. Orada yaşayan ve çalışan büyükbaş hayvan sahipleri şehre bakraçlar içinde süt getirmek için Seyranbağları'ndan geçirdi. Seyranbağları da göçmenlerden kurulu bir semt idi.

Bir gün Gülten Akın'ın Seyran Destanı isimli kitabını okudum. Artık İstanbul'da bir yatılı okuldaydım. Kitap bir çok şey hatırlattı bana... Evlerin arka bahçelerinde gazoz kapaklarının içini çamurla doldurarak kuka oynayan yalınayak çocukları ve bu çocukların buz tutan dik sokaklarda naylon poşetlerin üzerinde kayarken attığı kahkahaları hatırladım. Azıcık daha büyüyen çocukların evlerin duvarlarını kaplayan siyasi sloganları, iyice büyüdüğünde ise ay sonunda komşusunun bir avuç da olsa yemeğine katmak için tuz istemesi gözlerimin önüne geldi. Bunların hepsine tanık olan ve dut ağacının dibinde sırtındaki yoğurt kaselerini yere indirerek dinlenen yoğurtçuya ikram edilen bir bardak suyun değerini şimdi anlıyorum...

Destanlarla Dolu Yaşamından Kesitler

Yozgat'ta doğar, babası yenilikçidir, dedesine düşkündür, yanında büyüyen ilk torun olduğundan dedesi de ona... Annesini kaybedince kardeşlerinin sorumluluğunu üstlenir ve Ankara'ya gelirler. İlkokula Sorgun'da başlar ve Ankara'da devam eder.

Dayılarından kalan sandık içindeki kitaplar ilgisini çeker. Öğretmeni Melek Hanım onun için ulaşılması hedeflenen örnek insandır. Ankara'da sırasıyla Atatürk Kız İlkokulu, Taşmektep ve Cebeci Ortaokulundan sonra Atatürk Anadolu Lisesini tamamlar. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydolar, hem çalışır hem de okur.

İlk şiiri Son Haber gazetesinde yayımlandığında, 18 yaşında bir genç kızdır. Ardından Hisar, Varlık, Yeditepe, Türk Dili ve Mülkiye gibi dergilerde şiirleri çıkar. Felsefeye ilgisinin başladığı 20'li yaşların başındaki evliliği ile ilk şiir kitabının yayımlanması aynı yıla denk gelir.

Gülten Akın 20'ye yakın şiir kitabıyla 10'dan fazla nitelikli edebiyat ödülünün sahibidir. 2004 yılında TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı "Onur Yazarı"dır.

Milliyet tarafından düzenlenen bir soruşturmada, Fazıl Hüsnü Dağlarca'dan sonra "Yaşayan en büyük Türk şairi" kabul edilir.

50'ye yakın şiiri bestelenir ve şiirleri 10'a yakın dile çevrilir. Bestelenen şiirleri arasında en fazla bilineni Deli Kızın Türküsü'dür.

Gezdiği ve yaşadığı yerlerdeki Anadolu öğretisi, Gülten Akın şiirindeki toplumu gözlemlemeyi temel alan bakış açısını oluşturur. Halkın yoksulluğu ve ezilmişliği konuları bu sayede ağır basmaya başlar. Yaşadığı yerlerde kadınlar için okuma yazma kursları düzenler ve davalarda gönüllü avukat olarak çalışır. Bu yüzden Alucra'da yaşadığı yıllarda evlerine bomba atılır. Yara almadan kurtulurlar.

Gülten Akın ve Ankara

Hem avukat hem öğretmen hem şair hem de beş çocuğun annesidir. Diğer bir Ankara sevdalısı olan Cemal Süreya ona "Ümmüşair" adını verir. Şiirin anası anlamına gelen bu söz; anneliğini, şairliğini ve mücadelesini özetleyen unvandır.

Ankara'daki öğrencilik yıllarından sonra; Kumluca, Gevaş, Alucra, Haymana, Gerze, Saray ilçelerinde ve Kahramanmaraş'ta 15 yıldan fazla yaşar. 12 Mart sonrasında Ankara'ya döner. Ankara'da bir süre Türk Dil Kurumu Derleme ve Tarama Kolu'nda çalışır. Halkevlerinde görevler üstlenir. Ankara'nın toplumsal kitle örgütlerinde yer alır; İnsan Hakları Derneği ve Dil Derneği gibi kurumlarda kurucu ve yönetici olur.

1978 yılında emekliye ayrıldıktan sonraki yıl oğlu Murat'ın Ankara Mamak'taki tutukluluk süreci onu çok etkiler. Oğlu, bir soygunla bağlantılı bir Devrimci Yol Davası'nda yargılanır. Bu nedenle 42 Gün isimli şiir kitabında cezaevinde devam eden açlık grevini dile getirir.

Uzun bir şiirsel sessizlik sonrasında 1991 yılında Sevda Kalıcıdır kitabıyla birlikte yazın dünyasına dönen şair, Burhaniye ve Ankara arasında yaşamaya devam eder. Erdal Eren için yazdığı ve birçok kere bestelenen Büyü şiirini şöyle bitirir:

"....
Büyü de
Büyüyüp onyedine geldiğinde
Büyü de baban sana
İdamlar alacak"

60 yıla yakın bir süre devam eden şiirle dolu hayatı, tiyatrolar ve şiirsel metinlerle pekişir. Birçok çağdaş gibi yazını bireyselden toplumsala doğru evrilir. Ankara insanı onun için en güzel laboratuvarıdır. İnsan onun için hep en ön planda yer alır.

Folklorik dilini ve destansı dizelerini, Ankara gözlemleri ve tanıklıkları güçlendirir. Halk onun için önemlidir; halkın bakış açısı, alışkanlıkları ve yaşam biçimleri onun şiirinin kaynağıdır. Ekonomik sıkıntılar, siyasi sorunlar, iç göç olgusu, yoksulluk ve kent yaşamı bu kaynağın temelini oluşturur.

İlk dönem şiirleri sayılabilecek ilk üç şiir kitabında, yalnız bir genç kadın vardır. Sonradan halk şiiri tadında, toplum ve Ankara girer dizelerine. Anadolu'nun özeti olan Ankara insanının fakirliği ve garibanlığı, toplumsal sorunların içine girdikçe, son kitaplarında deneyimli bir bilgenin özlü sözlerine dönüşür. Küçük Kızın Türküsü isimli şiirinde şöyle seslenir:

“.....
Başın dönerdi sabahları
Her atılan bomba bir parça
Yiyecek alır giderdi
İkinci Dünya Savaşı sırtından geçti
Unutacak mısın yüreğim
.....”

Özellikle şiire dair birikimini aktardığı; Şiiri Düzde Kuşatmak ve Şiir Üzerine Notlar isimli kitapları bu ustalığın en güzel belirtisidir. Bu sayede şiirin işlevi, biçimi, üslubu, değeri, gerçeklerle bağı ve dil yapısı hakkında değerlendirmelerini aktarma şansı bulur.

Şiirlerindeki önemli temalardan biri de kadındır. Onun kadınları güçlüdür ve mücadeleyi sever. İlk yıllarında Ankara'daki kadınları yalnızdır. Sonraki

“Gülten Akın 20'ye yakın şiir kitabıyla 10'dan fazla nitelikli edebiyat ödülünün sahibidir. 2004 yılında TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı “Onur Yazarı”dır. Milliyet tarafından düzenlenen bir soruşturmada, Fazıl Hüsnü Dağlarca'dan sonra "Yaşayan en büyük Türk şairi" kabul edilir.”

yıllarda özellikle Ankara'ya dönüşüyle birlikte, iç göç olgusu ile kent yaşamının zorluğunda pekişen kadının sorunları onun odak noktası haline gelir.

Yalnızlık şiirlerine en güzel örnekler; Yitikler Gecesi, Rüzgâr Saati ve Yorgun Sevi olabilir. Kadın bakış açısını en güzel yansıttığı şiirleri ise Kestim Kara Saçlarımı, Saklayan Kadınlar Şiiri ve Evdeki Kadın Şiiri'dir. Günümüzü de ışık tutan Biriken isimli şiiri ile onu analım.

“.....
Her şey birikir
Gösteren parmaklar, gören gözler
Susan konuşan birikir
Yargırlar davasız dosyasız
Silahsız sözcüksüz kansız kavgasız
Dağ mı değil, ova mı
Kent mi alan mı, değil
Bir ülke insan birikir”

Ankara Haymana'da Ha-zı-ne'nin top-rak-la-rı-nı zen-gin-ler pay-la-ş-ır. Gül-ten Akın aynı zamanda Ha-zı-ne avu-ka-t-ıdır. Haymana'da “Mil-let Ya-ı-pa-r” kam-pan-ya-sı baş-la-tı-lır ve mi-ting dü-zenlen-ir. Devam eden mücadelesinde ve sürgünlerle dolu hayatında, yeniden ev değiştirmek ka-çı-rıl-maz-dır. Haymana'nın top-rak-sız köy-lü-leri onu uğur-lar. Uğurlar olsun Gülten Akın...

Kaynaklar

- Akın, Gülten (2004). Şiirin ve Dilin Bilinci. İstanbul: TÜYAP Tüm Fuarlık Yapım A.Ş.
- Baysal, Mine Kübra (2019). Gülten Akın'ın Şiirlerinde Folklor ve Destansılık. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Erken, Birgül (2010). Gülten Akın'ın Hayatı, Eserleri ve Sanatı. Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Şahiner, Derya (2015). Gülten Akın'ın Şiirlerine Deyişbilimsel Bir Yaklaşım: Beni Sorarsan. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/akin-gulden/>
- <https://emoji.com.tr/gulden-akin/>
- <http://egoistokur.com/gulden-akin-bir-bile-degildim-hicoldum/>
- <http://mulkiyehaber.net/gulden-akin/>
- <https://www.birgun.net/haber/ellerini-gorsemluglumun-7657/>
- <https://odatv4.com/gulden-akin-neler-yasadi-da-o-inanilmaz-dizeleri-yazdi-1511151200.html>
- <https://www.insanokur.org/seyran-destani-uzerine-sadik-guvencl/>

**SOLFASOL
TV
YAYINDA!**

9. yaşımızı doldurduğumuz bu 1 Mayıs'ta, başladığımızdan beri ilk defa doğum günümüzde meydanlarda olamıyoruz ama uzun zamandır gözüümüze kestirdiğimiz başka bir meydana adım atıyoruz: Video haber ve yorum ağırlıklı yayınlar yapacak olan internet televizyonu Solfasol TV artık yayında.

<http://solfasol.tv>

Solfasol TV tıpkı kardeşi Gazete Solfasol gibi Ankara yerelinden evrensele, çok sesli, demokratik, hak temelli haberciliği katılımcılıkla inşa etmek için, bağımsız, sivil ve özgür bir online iletişim platformu olarak kuruldu.

Doğal olarak iki mecranın içeriği paralel ve birbirlerini tamamlayıcı nitelikte. Basılı gazetenin aylık temposunda gündemin gerisinde kalabilecek içeriğe Solfasol TV'de, gazetede ki sayfa sayısı gibi fiziksel sınırlamalar olmaksızın yer verebiliyor olacağız. Video haber, yorum ve söyleşi ağırlıklı içeriğin yanı sıra, Gazete Solfasol'de yer alan haber ve makalelere de siteden ulaşabileceksiniz. Bununla beraber TV'deki yayınların aylık derlemesini ve özetlerini de gazetede bulabileceksiniz.

Solfasol TV'nin yayınlarının takipçileri ile etkileşimli, bir kısmının da açık katılımlı olmasını arzuluyoruz. Bu şekilde, gazete ile bir ölçüde yakaladığımız katılımcılığı bir adım daha ileri taşıyacağımıza inanıyoruz.

Sizleri program içeriği oluşturulmasında fikirleriniz, birikiminiz ve üretimlerinizle aktif yer almaya davet ediyoruz. Dilerseniz, Solfasol'ün teknik ekibine katılarak kamera arkası süreçlere katkıda bulunabilir ve diğer içerik sağlayıcıların üretimlerinin yayınlanmasına da yardımcı olabilirsiniz.

QR koduyla erişebileceğiniz form aracılığıyla program önerilerinizi, sürece ne şekilde dahil olmak istediğinizi ve teknik uzmanlık

ve ekipman gibi ihtiyacınızı ve / veya potansiyel katkınızı bizimle paylaşabilirsiniz.

Solfasol TV'yi, Ankara gündemini merkezine alan, yüz yüze konuşabileceğimiz, canlı, katılımcı bir ortam olarak sizlerle birlikte geliştirmeyi ve genişletmeyi ümit ediyoruz. Gelin, yaşadığımız kente dair hayallerimizi paylaşalım ve bunları birlikte gerçekleştirelim.

Ankara'nın aşağı yüzü: Bentderesi

Ümit Bayazoğlu

Bentderesi, Ankara Kalesi ile Hacı Bayram Camii'nin eteklerinde yer alır. Ulus'taki Hergele Meydanı ve Atatürk heykeline yürüyüş mesafesindedir. Gülveren, Cebeci, Kayaş, Etlik, Mamak, Siteler, Çubuk, Çiçin dolmuşlarının kalkış yeridir. Semtin ahalisi Ankara'nın en fakir insanlarındandır.

Bir zamanlar burada insanlar kadar çok çek-çek arabası ve baraka dükkân vardı. Saksı, çanak, çömlek, tohum, fide, fidan, çiçek arayan buraya koşar, düğünlere çalgı, çengi, köçek buradan ayarlanırdı. Kaldırımlarda don, fanila, gömlek, çorap, kaput, kol saati, kasket, asker levazımatı satılır, pide-lahmacun fırınlarından, seyyar köftecilerden, çiğercilerden iştah kabartan kokular yayılırdı. Torbacılar, pezevenkler, zavaklar (eşini satanlar), puştlar, dolandırıcılar tarafından tutulmuş köşe başlarında zar atılır, "bul karayı, al parayı" oynatılır, tombala çektilir, esrar satılırdı.

Bozkır folklorunun en güzel örnekleri de buradadır; eskiden plak, kaset, şimdilerde DVD-CD satan dükkanlar aynı zamanda kayıt stüdyosuydu. Çorum, Çankırı, Sivas, Tokat, Yozgat, Kırşehir, Nevşehirli müzisyenlerin eserleri ilk defa burada beğeniye sunulmuştur. Neşet Ertaş, Mahzunî Şerif, Ali Avaz, Nuri Sesigüzel, Azer Bülbül, Şahin Gültekin, Kul Mustafa, İzzet Yıldızhan, İzzet Altınmeşe, Kâhtalı Mıçı, Hasan Yılmaz, Oğuz Boran, Zekeriya Bozdağ, Gündüllü Ergün, Sincanlı Oğuz, Ankaralı Turgut, Ankaralı Namık, Ankaralı Çakır Mesut, Ankaralı Ferdi, Ankaralı İbocan, Ankaralı Yasemin, Ankaralı Ebru, Ankaralı Kadriye, Ankaralı Ayşe gibi nice sanat âlemine ilk adımı Bentderesi'nde atmışlardı.

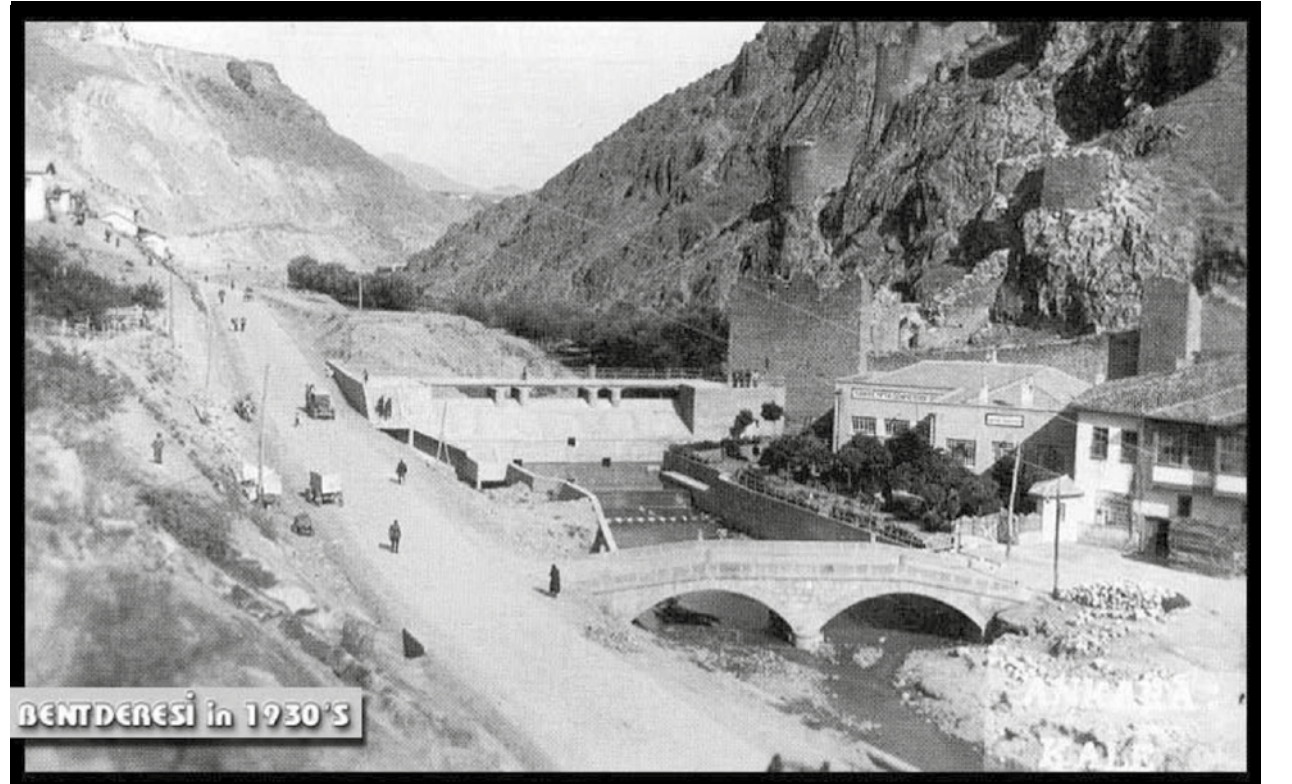
Ama asıl önemlisi Bentderesi denince akla ilk gelen kerhanedir (umumhane-genelev). Çünkü 1930'da devlet eliyle açılmış ilk kerhane kapatıldığı 2010 yılına kadar tam 80 sene bu semtte faaliyet gösterdi. "Cumhuriyette kadın dolanımı" buradan örgütlendi. Kahkaha Sokağı ve Tabakhane Sokağı'nda bulunan sarı badanalı, dörder katlı 39 evde 400 "vesikalı kadın" sabahtan gece yarısına kadar hiç tanımadığı erkeklerle burada yatıp kalkardı. Kerhane girişinde polis kontrol merkezi, emanetçi ve kerhane tatlıcıları yer alırdı. Kerhane tatlısı, yağda kızarmış şerbetli bir hamur tatlısıdır ki, seks gücünü azdirdiğine inanıldığından çok revaçtaydı. Tatlıcıların yanında kuvvet macunu, orospu mantısı da (kıymalı gül böreği) satılırdı.

Cihat Burak, "Zenci Kalınız" adlı kitabında, "Tahal Karakolu" başlıklı anlatısına şu cümle ile başlar: "Yeni gittiğim yerlerde oranın genelevlerini de gidip bir görürdüm eskiden." Ardından, ziyaret ettiği genelevlerde başından geçen maceraları anlatmaya koyulur: "Ankara'ya ilk gidişimdi, o mahallenin nerede olduğunu bilmiyordum, telefon defterinde aradım bulamadım." Bunun üzerine polise sormak geçmiş aklından. Utanmış vazgeçmiş. Sonra Ulus-Samanpazarı arası dolanırken bir taksi çeviriyor: "Kardeşim" dedim; "hani şey var ya işte; hani orası! Lafımı bitirmeye

kalmadan şoför şıp diye anladı. Gaza bastı, geldik abi dedi, işte nah şurası." Burası Ankara'nın meşhur Bentderesi'ydi, Türkiye Cumhuriyeti'nde ne kadar genelev varsa, hepsinin merkezidi bu mahalle. Güpegündüz onca insanın arasından geçerek geneleve girmekten önce çekinir. Ama nihayet yüzünü paltosunun yakaları arasına saklayarak kapıya yönelir. Bir bekçi üstünü aradıktan sonra kendini çamur deryası bir meydana bulur. Gözüne kestirdiği bir eve dalar: "Mindere bağdaş kurmuş sarışın bir mavişi kaldırdım, angaryaya koşulan insanların isteksizliğiyle çıkıyor önümden merdivenleri, kıçının biri inip biri kalkıyor pembe donunun içinde. Girdik odaya; ufak tefek,

baliketine, sarışın, mavi gözlü, güzelce, yirmi yirmi-beş yaşlarında. Bizimki pek hanım kadın, terlik, pijama getirdi, bir leğen içinde ayaklarımı yıkadı yattık, tatsız tuzsuz bir muameleden sonra uyumuşum."

1929'da Ankara Valisi ve Belediye Başkanı tayin edilen Nevzat Tandoğan'ın ilk icraatı Bentderesi kerhanesini açmak olmuştu. Böylece "abazanlar" Cumhuriyet sosyetesini taciz edemeyecekti. Artık seks ticareti "umumhanelerde" çalışan "vesikalı" kadınlar tarafından yapılacaktı. 1930 yılında yürürlüğe giren Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile fuhuşu düzenleyen nizamnameler yayınlandı.

BENTDERESİ in 1930'S

Tandoğan, bundan sonra gözüne çirkin gelen her şeyi halının altına süpürmeye başladı. Çankaya ile Ulus'u birbirine bağlayan yol, en çok özen gösterilmesi gereken yerdi. Burası yeni rejimin, yeni başkentinin vitrini olacaktı. Şehrin karakterine yakışmayan, "görüntüsünü bozan" her kişi ve kuruma burası yasaklandı. İş tulumuyla gezenler, şalvarlı kuşaklı köylüler sopayla buradan uzaklaştırıldı. Gece sokaklarda dolaşan sarhoşlar toplatılıp Hüseyin Gazi, Elmadağ gibi uzak yerlere bırakılıyor, oradan yürüyerek şehre dönerken "akıllarının başlarına gelmesi" sağlanıyordu.

Tandoğan 17 yıl görevde kaldı. Kulislerde ona "sandalyesiz bakan" diyorlardı. Atatürk, "senin en önemli vasfın nedir" diye sorduğunda, "Partinin sadık bir uzvuyum. En önemli vasfım yüksek gölgeniz altında emirlerinize amade bir partili olmaktır" karşılığını vermişti. Tandoğan'ı Ankara halkı için "korku unsuru" haline getiren, 1934'te ilan edilen Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nun 18.maddesiydi. Buna göre, "devletin emniyet ve selametini ve içtimai nizamını tehdit edenlerin cezalandırılması" tamamen mülki idare amirlerinin takdirine bırakılmıştı.

Artık millet, "halk" ve "vatandaş" diye ikiye bölünmüştü. Vatandaşlar (militan yurttaşlar) Ulus, Kızılay, Çankaya, Keçiören'de oturuyor, Atatürk Orman Çiftliği'nde inşa edilen havuzlu gazinolarda, bira bahçelerinde veya Ankara Palas'ın balo salonlarında eğleniyor, dans etmeyi, içki içmeyi, karşı cinsle ilişki kurmayı öğreniyordu.

Bu tip yerlerin çoğu devlet desteğiyle İş Bankası kredileriyle faaliyete geçirilmişti. Halk ise, Cebeci, Samanpazarı, Kaleiçi, Hamamönü gibi semtlerde oturuyor, ayda yılda bir Mamak, Kayaş gibi uzak mesirelerde bağdaş kurup nargile fokurdatarak eski usul eğleniyordu. Modern devlet, onların da cinsel ihtiyaçlarını düşünmüş ve Bentderesi kerhanesini yaşadıkları mahallin tam göbeğinde faaliyete geçirmişti.

Başkentte halka çok yabancı bir "cemiyet hayatı", bizzat Mustafa Kemal'in isteğiyle "inşa edilmeye" başlanmıştı. Gündelik hayatın sakin, telaşsız aktığı, günün erken bittiği, evlerin tek buluşma mekânı olduğu Ankara'da; kadınlarla erkeklerin korkusuzca bir araya gelebileceği, içkili,

müzikli, danslı eğlence yerleri, sosyal kulüpler ve lokantaların yokluğu 30'lu yıllarda "kocaman bir sosyal dava" olarak ortada durmaktaydı. Çalışanların özellikle gece eğlenceleriyle rahatlatılması gerekiyordu. Bunun için sadece bakanların, milletvekillerinin, bürokratların ve yabancı misafirlerin girip çıkabileceği özel mekanlar açıldı. Artık her fırsatta kokteyl veriliyor, balo düzenleniyordu. Seçilmişler ve seçkinlerden bazıları adeta playboy'a dönüşmüştü. Beğendikleri kadınları her ne olursa olsun elde etmeye çalışırken terbiye sınırlarını çiğnemekten hiç çekinmiyorlardı.

Bu "resmi" eğlence yerlerinin yanı sıra bazı memurlar zaman zaman kaçak çalışan çalgılı çengili Yahudi evlerine giderek hem içkilerini içer hem de yemeklerini yerlerdi. Yahudiler arsında kaç-göç olmadığından bu eğlencelerde Yahudi ailesinin kızları da bulunurdu. Memurlar ayrılırken aileye bir miktar para bırakırdı.

Oysa Bentderesi, kerhanesiyle dile düşmeden önce, 1930'a kadar bir mesire yeri ve ticaret merkeziydi. Müslümanların azınlıkta olduğu bu civarda Ermeniler, Rumlar ve Yahudiler oturmaktaydı. 1830 nüfus sayımına göre 3.200 Ermeni, 900 Rum, 300 Yahudi hane vardı. Gelir seviyesi sıralamasında Ermeniler birinci, Rumlar ikinci, Yahudiler üçüncüydü. Bölgede yaklaşık 3.000 dükkân, 12 hamam, 21 han bulunmaktaydı. Bentderesi gürül gürül akarken burası asırlardan beri bir tekstil ve dericilik merkeziydi. Tiftik

"Bentderesi denince akla ilk gelen kerhanedir (umumhane-genelev). Çünkü 1930'da devlet eliyle açılmış ilk kerhane kapatıldığı 2010 yılına kadar tam 80 sene bu semtte faaliyet gösterdi."

keçilerinin kırılan tüyleri dereye yıkanır, çalılıkta kurutulur, boyanır, hemen oracıkta atölyelerde mamul hale getirilirdi. Derileri işleyen çok sayıda tabakhane de dere boyunca faaliyetliydi. Bunların yanı sıra birçok su değirmeni, çay bahçesi, kır kahvesi, meyhane ve gazino vardı.

Ancak tehirden bir yıl sonra 1916'da çıkan "şaiBELİ" bir yangın semti tümüyle yok etmişti. Çıkıkçılar Yokuşu, Saraçlar Çarşısı, Kaleönü, Bedesten ve At Pazarı'na kadar uzanan korkunç bir yangındı bu. Üç gün, üç gece süren yangına tanık olan Refik Halit Karay gördüklerini şöyle anlatmıştı: "Yangının esrarengiz bir sirayeti vardı. Bir saat içinde ateş dört beş kola ayrılmış, hatta parendeler atarak damdan dama sıçramaya, mesafeler aşmaya başlamıştı. Rüzgâr yoktu ama ateş arttıkça havada mevzi bir rüzgâr hasıl oldu, tahta parçaları, bir karış uzunluğunda akkora dönüşmüş enserler (çiviler) yerlerinden fırlayıp mancınıkla atılmış gibi gökte bir mitralyöz harbi yapıyordu.

Eşya nakline darlıktan ötürü imkân yoktu. İnsanların güç geçtiği sokaklar, mesela bir piyano veya bir kanepa yüzünden tıkanıveriyordu. Yangından kaçırılan yüz kadar piyanonun sıra sıra dizildiğini gördüm. Üstlerine islatılmış pahalı halılar serilmişti. Birden kocaman yanık bir kütük geldi, aralarına düştü, söndürmeye çalışacak adam yoktu. Ankara'nın en kibar mahalleleri, serveti, refahı çoktan kül kesmişti. Yolda saçları dağınık, gözleri ürkmüş ve güzellikleri atmış genç kızlara rast geliyordum. Ellerinde yangından kurtardıkları eşyalar vardı. Kadife muhafazalar içinde, lavanta şişeleri, krem, allık, pudra kutuları, kurdele ve dantel yumakları.

Çocuklarını kaybeden anaların ise haddi hesabı yoktu. Evet, kıyamet o gün Ankara'da kopmuştu ve mahşer yeri bugün orasıydı. Neler görmedim! Saçları tutuşmuş kadınlar, yolda doğuran gebeler, cübbeleri alev almış papazlar, hahamlar ve bütün bu kıyamet yerinde izbe köşeler bulup sarmaş dolaş olan âşıklar. Eşya çapulculuğu kadar kadın çapulculuğu da revaçtaydı. İlle kıpkızıl saçları ateşin akisleri altında alevden daha kızıl kesilen bir Yahudi kızına rast geldim ki, genç ırkdaşları üzerine pars gibi bir köşeden atıldılar, tutunca gözlerimin önünde bir boş evin loşluğuna attılar.

Yangından önce ve sonra Bentderesi civarı.

Fikriye Hanım Bentderesi'nde.

İşte bu minval üzere ölenler, sevişenler, aç kalanlar arasında yangın sürdü gitti. Nihayet yakacak bir şey bulamayınca kendiliğinden söndü. Yangının üçüncü sabahı Ankara'nın dörtte üçü ortadan silinmişti. Şehrin bütün suyolları bozulmuştu. Solfasol'dan su taşıyacak kimse bulunmuyordu. Derken hava bozuldu, yangın küllerini savuran sıkı rüzgarlar arkasından yağmurlar yağdı, etraf tepelere kar da düştüğü için soğuk kendini gösterdi."

Refik Halit, Yahudi düşmanlığı kokan bu anlatısında, Ermenilerin zenginliği ve ihtişamlı yaşantılarına delil olarak piyanolarını ve kıymetli halılarını gösteriyor; yangında bunları kaybetmiş olmakla, sahip oldukları zenginliğin ve ayrıcalığın da ortadan kalktığını söylüyordu. Yangını fırsat bilip kuytulara aşk kaçamağı yapanların da Yahudi olduğunu ileri sürerek, bunların ahlaken düşkün oldukları algısı yaratmış oluyordu.

1920'lerin başında Bentderesi artık bir yangın yeri idi ama hâlâ halkın pek rağbet ettiği bir mesireydi. Yunan ordusu bir ara Ankara yakınlarına kadar ilerlediğinde bu hal şehirde büyük bir paniğe neden olmuştu. Gücü ve gideceği yeri olanlar şehirden kaçmaya başlamıştı. Hatta Meclis'in de Kayseri'ye nakledilmesi düşünülüyordu. İşte bu günlerde Mustafa Kemal "dini nikâhlı" eşi Fikriye Hanım'ı "kadın başına" Bentderesi'nde dolaşmaya yolluyor, böylece halkın maneviyatını yükseltmeye çalışıyordu. Fikriye Hanım, dere boyundaki kır kahvelerinde oturarak kahve sigara içiyor, halkla sohbet ediyordu.

Yangının ardından şehir Çankaya istikametine doğru büyürken, Bentderesi'nde ayakta kalan harabelere 1920'den itibaren şehrin apaşları yerleşmişti. İçine girilecek gibi olan evlerde geceleri kırmızı lamba yakıp kadın satmaya başlamışlardı. Halide Edip Adivar, "Türkün Ateşle İmtihani" adlı hatıratında, Cumhuriyet sosyetesinin içkili davetlerine "biraz fantezi

"Bentderesi, kerhanesiyle dile düşmeden önce, 1930'a kadar bir mesire yeri ve ticaret merkeziydi. Müslümanların azınlıkta olduğu bu civarda Ermeniler, Rumlar ve Yahudiler oturmaktaydı."

katmak için" kırmızı lambalı bu evlerden kadın kiraladıklarını, bunlardan birine tanık olduğunda, şalvarlı, rastıklı, yapma benli genç kadının, "ben kadın karşısında oynamam" diyerek, daveti terk ettiğini yazıyor.

Bentderesi, Cumhuriyet atılımlarından hiçbir zaman nasibini alamadı. Hor görüldü, ihmal edildi. Hıristiyan azınlık tehcirle, tehditle, tedhişle şehirden uzaklaştırıldıktan sonra tiftik ticareti öldü. Tiftik keçilerinin nesli tükendi. Deri ve tekstil atölyeleri birer birer kapandı. Üstüne burada bir de kerhane açılınca, bir zamanların "mutena" semti, adı anılınca insanın yüzünü kızartan karanlık bir diyara dönüştü.

Bentderesi 1957'ye kadar akıyordu. Ancak o yıl Kayaş'tan, Mamak'tan gelen selle dere taşıtı. Cebeci, Kazıkıçı Bostanları, Akköprü civarı, Mezbaha'nın bulunduğu bölge ve Atatürk Orman Çiftliği sular altında kalmıştı. Dere üzerindeki köprüler hayvan leşleriyle tıkanmıştı. Sel artıklarının temizlenebilmesi çok uzun bir süre almıştı. "Kaçın Çubuk Barajı taşıtı; Ankara sular altında kalacak" söylentisi etrafa korku salmış, aklı evveler tedbir olarak, dereyi ıslah etmek yerine kurutmaya karar vermişlerdi. Dere kurutuldu. Üstündeki Roma devrinden kalma köprü ve bentler yıkıldı.

Bentderesi nihayet 1980'de 1'inci ve 2'nci derece SİT alanı ilan edildi. Kerhanenin altında Roma Hamamı'na uzanan tarihi su kanalı olduğu belirlenerek, korunacak tarihi alanlar içine alındı. Ama bunun için 30 yıl boyunca hiçbir şey yapılmadı. 2010'da Büyükşehir Belediyesi'nin aldığı meclis kararıyla bölgenin ticarete ve turizme açılması için harekete geçildi. Bunun için ilk olarak kerhane kapatıldı. Ardından semtin adı Hacı Bayram Veli olarak değiştirildi. Resmi kayıtlara göre 39 genelevden sadece 41 kadın başka illere "tayin" edildi. Geri kalan yüzlercesi sokağa döküldü.

Seyahatnamelerde Bentderesi ve tiftik keçisi

Alman seyyah Hans Dernschwam, 1553-55 yıllarında yazdığı seyahatnamesinde Bentderesi'ne özel bir yer ayırmıştı: "Ankara şehrinde, Ermeniler, Rumlar, Yahudiler ve Türkler bir arada yaşıyorlar. Şehrin en canlı, hareketli yeri Kale civarıdır. Burada iki dağın arasından oldukça büyük bir dere sert ve hızlı akıyor. Bu suyun adı Bentderesi'dir. Derenin üzerinde birkaç köprü var. Burada kayaların altından temiz bir su kayıyor ve taş bir yalak içine doluyor. Su yolunun üzerinde birbirine karşı bakan 72 (!) aslan heykeli var. Burada çok miktarda sof dokunuyor. Bizzat gördük. Dokumacı sayısı da çok fazla. Sof tiftikten yapılıyor. Önce eğrilmiş ipliği gürül gürül tertemiz akan Bentderesi'nde yıkıyorlar. Sonra sıcak suda kaynatıyorlar. Ardından pres altına koyup suyunu tamamen alıyorlar. Sonra bu iplikleri bir yerden diğer bir yere doğru iyice geriyor ve bir maddeyle yağlıyorlar. Bir süre sonra iplikler dokuma tezgâhında geriliyor ve sof dokunmaya başlanıyor. Dokunan kumaş derede sabunla iyice yıkıyor. Soflar, derin bakır kazanlara istif ediliyor. Bir kazana 70 parça konabiliyor. Sonra kazan temiz su ile dolduruluyor ve tam bir gün bu halde bırakılıyor. Her parçanın arasına dere kıyılarında yetişen saz kamışlar yerleştiriliyor. Böylece her kumaş parçasının arasına su gelmesi sağlanıyor. Sonra kazandan çıkarılan soflar, yine 70 parça üst üste istif edilerek bir pres altına konuluyor. Presi kalın bir kalas ile yedi kişi çeviriyor. Bu suretle kumaşların suyu tamamen alınmış oluyor. Kumaşlar dere boyunca yerlere seriliyor. İyice kuruduktan sonra katlanıp yeniden pres altına konuyor ve nihayet hazır duruma getiriliyor. Boyama ve kaynatma işleri için özel aletler kullanılıyor. Burada softan başka deve tüyünden keçe de üretiliyor. Buradaki mağazalarda her türlü mal satılıyor."

Polonyalı gezgin Simeon 1618'de geldiği Ankara'yı şöyle anlatıyor: "Ankara dış, orta ve iç olmak üzere üç kat surla çevrili bir şehirdir. Şehrin üst kısmında bir kale ve Rumlara ait Panaia adlı bir kilise vardır. Şehrin, sekiz adet kilisenin bulunduğu orta ve alt kısmında ise 200 hane Ermeni oturur. Şehir halkı hemen kamilen sofçudur. İyi cins sof buradan çıkar ve dünyanın her tarafına gider. Her memleketten gelen tüccarlar sof ve başka kumaşlar toplarlar. Ankara'da pek çok Polonyalı vardır. Kente yakın bazı köylerde de sof dokunmaktadır."

Evliya Çelebi 1640 yıllarında, yani Dernschwam'dan 90, Simeon'dan 20 yıl kadar sonra Ankara'ya gelmişti. Seyahatnamesinde şehrin durumuna ve halkın yaşamına ilişkin gözlemlerine geniş yer vermiştir: "Bu şehir halkının zenginlerinin çoğu samur ferace, orta hallileri çuha serhaddi (düz dokunmuş, ince ve tüysüz kumaştan kısa giysi) ve renk renk ferace giyerler. Sanatkârları beyaz bez ve muhayyer ferace, bilginleri baştan ayağa renkli sof ferace giyerler. Çünkü burası sof yeridir. Kadınları rengârenk sof ferace giyip gayet edepli gezerler."

Çelebi, Ankara keçisi ve softan da şöyle sözeder: "Tiftik keçisi, beyaz süt gibi o kadar beyaz renkli bir keçidir ki, yeryüzünde onun gibi bir mahlûk yaratılmamıştır. Sof ipliği bundan elde edilir ve padişahların giydiği çeşitli renkte sof lar bu keçinin tüyünden yapılır." Seyahatnamede nasıl sof boyaması yapıldığı şöyle anlatılmıştır: "Bentderesi'nde kazanları ateş üzerine yerleştirip içine istedikleri renkte boya koyarak kazanın yarısına kadar su doldururlar. Deste deste sof ları, kazanın içinde ahşap destekler üzerine yerleştirirler. Sof ların katları arasına da ağaç çöpler sokarlar. Kazanın kapağını kapatıp etrafını hamurla sıvarlar. Ateşi kızdırırlar. Kazanın içinde buhar soflara vurduğunda Tanrı'nın hikmetiyle renk renk izler oluşur ki Mâni ve Behzâd (İranlı iki ünlü ressam) böylesini yapmaktan âcizdir. Bu sof Ankara'ya mahsustur. Yeryüzünde bir başka ülkede olması ihtimali yoktur."

Evliya Çelebi, Ankara keçisinin ülke dışına çıkarılmasına da değinir: "Frenk piçleri, bu Ankara keçilerinden Frenk ülkesine götürüp iplik eğirip sof dokumak istediler. Allah'ın emriyle keçiler adi keçilere dönüştü ve dokudukları da sof olmadı, kumaşa hare vermeyi de başaramadılar. Sonra, Ankara'dan eğrilmiş sof ipliği alarak Frenk ülkesine götürüp sof dokumak istediler, yine olmadı. Şimdi papazlar için sof gibi görünen ama hareli olmayan siyah şal dokuyorlar. Ankara halkı sof larının özelliğinin Hacı Bayram Veli'nin kerameti ile Bentderesi'nin suyunun, havasının güzelliğinden ileri geldiğini söylerler. Gerçekten de Ankara sofunun yeryüzünde eşi benzeri yoktur. Halkı çoğunlukla tüccardır. Frenk ülkelerine, Arabistan'a ve Mısır'a giderek ticaret yaparlar."

Fransız seyyah Pitton de Tournefort, Ankara'ya 1701 yılında gelmişti. Bentderesi, diğer seyyahların olduğu gibi, onun da dikkatinden

kaçmadı. Ona göre dünyanın en güzel keçileri Ankara'da yetiştirilmektedir. "Beyazlıkları âdeta göz kamaştırıcı keçilerin tüyleri ipek kadar ince, uzun ve kendiliğinden kıvrımlıdır. Bu tiftiklerden çok güzel kumaşlar dokunmaktadır. Yöre halkının belli başlı geçim kaynağı olan tiftiğin eğrilip iplik haline getirilmeden dışarı çıkarılması yasaktır. Bütün kent halkı bu ticaretle uğraşmaktadır. Ankara'da tiftik, okkası 4 liradan başlayarak 12-15 liraya kadar satılmakta, en kalitelisi okkası 20-25 krona kadar alıcı bulmaktadır. Bunlar yalnız "Grand Signior's Seraglio"ya (yani padişaha) gönderilirdi." Seyyah, Ankara keçisi tiftiğinin İngiltere'de peruk yapımında kullanıldığını da ileri sürmüştü, ancak bunun için tiftiğin eğrilmeden kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

Hollanda'nın Amsterdam kentindeki Rijksmuseum'da (Ulusal Müze) bulunan eski bir Ankara resmi, kentin o zamanki görünüşünü ayrıntılı olarak yansıtmaya yanında, kent yaşamına ilişkin bilgiler sunması bakımından da önem taşır. Resim, bez üzerine yağlıboya tekniğiyle yapılmış olup 117x198 cm boyutundadır. Yapılış tarihi ve ressamı kesin olarak bilinmiyor. Bilim dünyasına ilk kez tanıtan Prof. Dr. Semavi Eyice; 27 Şubat 1970 tarihinde Türk Tarih Kurumu'nda verdiği bir konferansta resmin Ankara'ya ait olduğunu kesin kanıtlarıyla ortaya koymuş ve onu değişik yönleriyle irdelemiştir. Tabloda sof üretim ve ticaretiyle ilgili konulara ağırlıklı yer verildiğini belirten Eyice, resmin 18. yüzyılda Ankara'dan sof ithal eden bir Hollanda firmasının siparişi üzerine, Hollandalı bir ressam tarafından yapılmış olabileceğini ileri sürmüştür.

"Ankara Manzarası" olarak adlandırılan resim, A2055 numarayla, adı geçen müzenin envanter kayıtlarına alınmıştır. Halen teşhirde değildir, müzenin deposunda bulunmaktadır. Resimde perspektif kuralları uygulanmamıştır. Ressam, nesnelere gördükleri gibi betimlemek yerine ne olduklarını daha iyi ortaya koymaya çalışmıştır. Tablonun üstünde Ankara'nın batıdan görünüşü, alt bölümünde ise tiftik üretim ve ticaretinin değişik aşamalarından seçilmiş bazı sahneler yer almaktadır. Üst bölümdeki panoramik görünüş Ankara'yı tanıyanlar için aslında hiç de yabancı değildir. Şehir, Hisar Tepesi üzerinde yer alan iki sıra sur dışında alt düzlüklerden geçerek kenti kuşatan üçüncü bir surla çevrili olarak resmedilmiştir. Bugün ancak çok küçük bir bölümü

ayakta kalmış olan üçüncü sur 17. yüzyılda Anadolu'yu saran Celali ayaklanmaları döneminde kenti saldırılara karşı korumak amacıyla inşa edilmiş, yüzyılı aşkın bir süre sonra da yıktırılmıştır. Bu sur üzerinde yer alan kent kapılarının birkaçı resimde açık olarak gösterilmiştir. Bu kapılardan üç tanesinin yol bağlantıları da görülmektedir. Her üç yolda da binek ve yük hayvanlarının oluşturduğu kafileler yol almaktadır. Ortadaki yolda kentten yola çıkmış bir deve kervanı görülmektedir. Develerin yüklerinin tiftik ipliği ya da sof gibi tiftikten mamul kumaşlar olduğunu tahmin etmek de güç değildir.

Resmin alt bölümünde yer alan sahneler tiftik ticaretinin değişik aşamalarıyla ilgilidir. Sağ alt bölümde, keçilerin kırılması gösteren bir sahne yer almaktadır. Kompozisyonda yer alan keçiler, yerlere kadar sarkan beyaz tüyleriyle tipik Ankara keçileridir. Burada dizleri üstüne oturan bir kişi kırım yapmakta, bir diğeri yere yatırdığı bir keçinin ayaklarını bağlarken, bir diğeri de kırılmayı bekleyen keçilerle ilgilenmektedir. Yerde kırılmış tiftik öbekleriyle bir tiftik makası görülmektedir. Kırma işlemini gösteren sahnenin hemen solunda bir dokuma sahnesi resmedilmiştir. Burada dokuma yapan kişi, dokuma tezgâhı ve tezgâha gerili uzun çözümlü iplikleri açık olarak görülmektedir. Ankara'da tiftik kumaşları, ağırlıklı olarak, özel işliklerde değil, evlerin işlik olarak düzenlenen bir iki odasında dokunmuştur. İşte resimdeki dokuma sahnesi de böyle bir mekânı ve sofçuları göstermektedir. Dokuma sahnesinin solunda iki yer ocağında kazanlar içinde bir şeyler kaynatılmakta, ayrıca yerde büyük leğenler içinde beyaz nesnelere görülmektedir. Bu sahne tiftik kumaşlarının boyanması ve durulanması işlemleriyle ilgilidir. Yıkama, boyama ve perdah işlemleri, sof üretiminin dokumayı izleyen ve onun kadar önem taşıyan aşamalarıdır. Resimde bu işlerde kadınların da erkeklerle birlikte çalıştıkları görülmektedir. Sof yıkayanların (sof yuyucular) ayrı bir meslek grubu oluşturdukları ve bu işlemin özel işliklerde yapıldığı bilinmektedir. Resmin sol alt yarısını kaplayan geniş sahne ise, tiftik ipliği alım satımıyla ilgilidir. Burada bazı dükkânların çevrelediği bir alanda kalabalık bir insan topluluğu görülür. Bu sahnedeki binaların gerçekte çok katlı yapılar oldukları ve dükkânların da bunların zemin katlarında bulunduğu anlaşılmaktadır.

Güdül'de Bir Hafta Sonu

Vedat Ağca

Hafta sonları Ankara'nın ilçelerini sırayla dolaşıp daha çok tanımayı düşünmüş dostlarımızla birlikte ilk gezimizi Ankara'nın şirin ilçelerinden Güdül'e yapmaya karar vermiştik, tabiatı keşfetmeye, bilmediğimiz yerleri görmeye çok ihtiyacımız vardı bu nedenle uygun olacağını düşünerek yola çıktık. Ankara merkez ile arasında 1 saat 15 dakikalık mesafeye sahip, 23 Köy ve 3 mahallesi bulunan Güdül beklentilerimizin de üstünde bir olanak sundu bizlere.

Neydi peki bize diğer yerleşim yerlerinden diğerlerini ayıran, gitmeden önce ufak bir araştırma yapmıştım öğrendim ki Türkiye'de bulunan 17 adet Yavaş Şehir'e (Sakin Şehir-Cittaslow) ilave olarak en son kabul edilen yerleşim yeri olmuş Güdül.

Peki nedir bu Yavaş Şehir (Sakin Şehir-Cittaslow)?

Yavaş Şehir, (Sakin Şehir-Cittaslow) hareketi 1999 yılından beri pek çok farklı ülkede karşımıza çıkıyor. Günümüzde şehir denince aklımıza; koşturması bol, kalabalık ve gürültülü yerler geliyor. Oysa yavaş şehirler bu aklımıza gelen şehir imajının tam tersini oluşturuyor. Bu şekilde nitelendirilen şehirlerde kimse acele etmiyor, etrafta gereksiz bir kalabalık ve gürültü bulunmuyor.

1999'da Paolo Saturni'nin vizyonu ile ortaya çıkan Cittaslow fikri, günümüzde tüm dünyaya yayılmış durumda. Bir şehrin bu şekilde adlandırılabilmesi için, yetmiş ayrı kriteri sağlaması gerekiyor. Bu kriterler; çevre, altyapı, kentsel yaşam, turizm politikaları gibi farklı alanlarda yoğunlaşıyor. Bunların yanında; sanat, sosyal uyum, misafirperverlik gibi politikalar da esas

alınıyor. Yavaş şehir unvanı almak isteyen kent, başvurusunda bu hususlara uygunluğunu belgeliyor. Eğer bu belgeleme olmazsa maalesef unvanı alamıyor. Belirlenmiş olan kriterler bir şehirde sürdürülebilir, sakin bir hayatı hedefliyor.

Dünyada otuz farklı ülkeden 208 farklı şehir "Yavaş Şehir" unvanıyla anılıyor. Türkiye'de ise on yedi yavaş kent bulunuyor. Ege, Marmara, Akdeniz ve Karadeniz'de birden fazla şehir bu isimle anılıyor. Bunların yanı sıra, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde de bu tarz kentler bulunuyor.

Türkiye'nin ilk yavaş (sakin) şehir unvanını alan kent ise Seferihisar. Muğla Akyaka, Isparta Eğirdir, Çanakkale Gökçeada, Sinop Gerze, Bolu Göynük, Şanlıurfa Halfeti, Bolu Mudurnu, Ordu Perşembe, Artvin Şavşat, Sakarya Taraklı, Erzurum Uzundere, Kırklareli Vize, Isparta Yalvaç, Aydın Yenipazar ve en son olarak Muğla Köyceğiz ile Bitlis Ahlat "yavaş (sakin) şehir" unvanını alan kentler. Ankara'nın ilk Yavaş (Sakin) Şehri olarak Güdül'ün de bu listeye katılması mutluluk verici.

Yavaş (sakin) şehir unvanı için bazı koşulların yerine getirilmesi gerekiyor

Yerine getirilmesi gereken koşullardan bir kısmı şöyle;

- Nüfusun 50.000'den az olması

- Geleneksel yapıların korunması
- Trafiğin azaltılması
- Yerel ürünlerin kullanılması
- Yenilenebilir enerji kullanılması
- Fastfood dükkanları yerine yerel yemeklerin sunulduğu restoranların desteklenmesi
- Eski yapıların restore edilmesi
- Gürültü kirliliğinin engellenmesi
- Hava kalitesinin yükseltilmesi
- Organik ürün üretilmesi
- El sanatlarının korunması

"Dünyada otuz farklı ülkeden 208 farklı şehir "Yavaş Şehir" unvanıyla anılıyor. Türkiye'de ise on yedi yavaş kent bulunuyor."

"Küreselleşmeyle birlikte birçok alan rekabetin içine girmektedir. Bu alanların en önemlilerinden birisini de kentler oluşturmaktadır. Alan açısından bakıldığında, bir ülkeye ya da bölgeye ne kadar fazla yabancı yatırımcı, alıcı, turist gelirse o kadar fazla sosyal ve ekonomik anlamda kalkındığı görülmektedir. Dünyada birçok kent, artık markalaşmaktadır. Paris aşk, moda ve sanat kenti olarak, Londra mimari ve borsa, Rio de Janeiro karnaval kenti olarak algılanmakta ve bu yönde markalaşmaktadır. Ülkemiz için bakıldığında ise yıllardır pek çok iletişim ve tanıtım kampanyalarının yapıldığı, ancak bu kampanyalardaki mesajların birbiri ile bütünleştirilememesi ve sürekliliğinin sağlanamaması sebebiyle, kentlerimiz için ya da Türkiye için tam bir marka algısının var olduğunu söylemek mümkün olamamaktadır. Eko-turizm, doğa seyahatine dayanan ancak sürdürülebilirlik ilkesini de içeren bir turizm sektörüdür. Eko-turizm 1990'lı yıllardan bu yana

turizm endüstrisi içinde hızla gelişen bir sektör olarak dikkat çekmektedir. Özellikle uluslararası turizm talebinin yapısındaki değişiklikler, artan eğitim seviyeleri, çevre konularına karşı artan ilgi ve bilinç eko-turizm seyahatlerine olan talebi artırmaktadır. Eko-turizmin küresel öneminin tanınması için Birleşmiş Milletler 2002 yılını 'Uluslararası Eko-turizm Yılı' olarak ilan etmiştir.

Kitle turizminin yok edici etkisine bir reaksiyon olarak ve farklılık arayışı ile ortaya çıkan eko-turizm günümüzde turizm endüstrisinin hızla gelişen bir alt sektörü olarak yılda milyarlarca dolar gelir yaratmaktadır. (<http://www.baka.org.tr>) Küçük kentlerin geleneksel yapılarını korumaları, arabaların şehir merkezlerinden çıkarılması, yerel ürünleri tüketilmesini sağlamak, teşvik etmek ve bununla birlikte sürdürülebilir enerji kullanımını desteklemek gibi kavramlar, alternatif turizm türlerine daha fazla yönelmeyi ve yeni eğilimlerin oluşmasını

sağlamıştır. Günümüzde yeni bir turizm hareketi gibi algılanabilecek olan Cittaslow (Sakin Şehir) bu gelişmelere paralel olarak ortaya çıkmıştır. Dünyada da olduğu gibi doğal yaşam alanlarına olan ilgi, geleneksel beslenme, yenilenebilir enerji kaynakları, daha çok yeşil alana olan ihtiyaç ülkemizde de Cittaslow hareketinin hızla gelişmesine ve buna aday pek çok yerel yönetimlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu yeni trend aynı zamanda kentsel eko-turizm ile de paralellik göstermektedir. (<http://seferihisar.bel.tr>) Perşembe'de çalışmaları sürdürülen "Cittaslow" hareketi uluslararası kabul gören bir kalkınma modeli olup aynı zamanda iyi bir eko-turizm modelidir. Bu hareketle birlikte sertifikasyon yöntemleri aracılığı ile bazı standartlar geliştirmeye yönelik araştırma ve çalışmalar yapılırken eko-turizmin yapılanması sağlanmaktadır.

Yavaş şehir/kent hareketi İtalya'da ortaya çıkmış ve ilk olarak Chianti-

Greve kentinde 1999 yılında temeli atılmıştır. "Cittaslow" hareketi uluslararası kabul gören bir kalkınma modeli olup turizm açısından rekabet gücünü artırarak sürdürülebilirliği destekleyecek nitelikte bir yol haritası niteliğindedir. "Cittaslow" aynı zamanda iyi bir eko-turizm modelidir. Sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için gönüllülük felsefesine dayalı faydalanıcılar arasında ticari engeller yaratmayan, sağlıklı rekabet ve avantaj ortamı sağlayan etiket(sertifikasyon) yöntemleri aracılığı ile bazı standartlar geliştirmeye yönelik araştırma ve çalışmalar yapılırken eko-turizmin yapılanması da desteklenmiş olacaktır."

SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER DERGİSİ Cilt 5, No 1, 2013 ISSN: 1309-8012 (Online) 11 YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNİN KENT İMAJINA KATKISI: ORDUPERŞEMBE ÖRNEĞİNİN YEREL BASIN ÜZERİNDEN ANALİZİ Akın YILDIRIM Giresun Üniversitesi, akın.yildirim@giresun.edu.tr Öğr. Gör. Aysun KARA AHMET Giresun Üniversitesi, aysun.karaahmet@giresun.edu.tr

Ankara'nın İlk Sakin Şehri: GÜDÜL

Kirmir Çayı kenarında yer alan İnönü mevkiindeki mağaralar incelendiğinde Hristiyanlığın belirgin işaretlerine rastlanır. GÜDÜL ve çevresindeki bağlarda ve köylerde çıkan taşlardan, çanaklardan, hayvan şekillerinden ve toprak küplerden bu bölgenin Bizans İmparatorluğu döneminde de yerleşim alanı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Kirmir Çayı vadisinin İnönü mevkiinde kayalara oyulmuş mağaralar, Samutbaba Türbesi ile Tekke mevkiindeki Kasım Baba Türbesi ilçenin turist çekim merkezlerini oluşturur.

GÜDÜL'de son yıllarda bağcılık önem kazanmış, özellikle Karacaören, Yeşilöz, Adalıkuzu köyleri yetiştirdikleri sofralık üzümleriyle ön plana çıkmıştır. Bunun yanı sıra kiraz, domates, havuç üretimi yapılmakta ve Kiraz Festivali düzenlenmektedir.

İlçenin kuzeyinden akan Kirmir Çayı yeşillikleriyle ilçeye güzel bir görünüm kazandırır. Ayrıca, Sorgun köyü civarındaki orman alanı ve bu alan içindeki gölet de ilçenin doğal zenginlikleri arasındadır.

"Yaşamın kolay olduğu kentlerin uluslararası birliği olan Cittaslow, bünyesine Türkiye'den GÜDÜL'ü katarak dünya genelinde 260 tan fazla üyesine bir yenisini daha ekledi.

Ankara merkez ile arasında 1 saat 15 dakikalık mesafeye sahip, 23 Köy ve 3 mahallesi bulunan, 2016 yılında resmî olarak adaylığını başlatan GÜDÜL, Cittaslow İtalya genel merkez tarafından üyeliğinin onaylanmasıyla Türkiye'nin 18. Yavaş (sakin) Şehri oldu.

Ekonomik açıdan çoğunlukla tarım ve hayvancılık alanında faaliyetin görüldüğü GÜDÜL'de, kentin en büyük simgelerinden olan, babadan oğula geçen, günümüzde ise buna benzer mesleklerin varlıklarının yok olmaya başladığı zamanda leblebiciliğiyle ve bıçakçılığıyla da kadim kültürü bir kez daha derinden anlatıyor. Yöresel yemekleri ile de başta kapama, tirit, hoşmerim ve tarhanasıyla dikkat çeken lezzetleri, henüz keşfedilmemiş yaşamını sürdürüyor.

"Ankara merkez ile arasında 1 saat 15 dakikalık mesafeye sahip, 23 Köy ve 3 mahallesi bulunan GÜDÜL beklentilerimizin de üstünde bir olanak sundu bizlere."

GÜDÜL kent meydanında kurulan pazarda organik ürünler ve mevsim meyve ve sebzeleri bulunmakta özellikle üzüm bağlarından henüz getirilen üzümlerin diğerlerinden çok farklı olduğunu gördük. Yerli domates ve biberlerin de güzelliği anlatılamayacak kadar güzeldi.

Tarihi açıdan zengin bir ilçe olan GÜDÜL'de, milattan önceki çağlara dayanan oyulmuş mağaraları, Çağa Beldesinde bulunan Mzinos Şehri, Sorgun Göleti ve kentsel sit alanı içerisinde bulunan GÜDÜL evleri ile artık bizlere yeni bir rota çiziyor.

Başvuru mektubu, teknik ziyareti ve başvuru dosyası hazırlık sürecinin ardından son olarak Cittaslow Türkiye Teknik Koordinatörü Bülent Köstem tarafından Kasım 2019'da gerçekleşen teknik

GÜDÜL içerisinde ufak bir gezi ile sokakları dolaştım, bir Kent Müzesi olduğunu öğrendim ancak zaman kısıtlılığı nedeniyle gezme fırsatım olmadı.

Mimar arkadaşım Faruk Soydemir'in restorasyon proje çalışmalarının olduğunu bildiğim sokaklarda geleneksel yapılar arasında biraz turladıktan sonra Yeşilöz istikametinden Sorgun Gölet'ine doğru yol aldık.

Sorgun Gölet'i suyu azalmakla beraber mutlaka görülmesi gereken yerlerden biri, yanımızda götürmüş olduğumuz yiyeceklerden yedik ayrıca orada bulunan tesislerden de yararlanmak mümkün. Büyükşehir Belediyesi'nin gerek güvenlik anlamında gerekse temizlik anlamındaki denetimleri de teşekkürü hak ediyor.

Dönüş yolumuzu Kızılcahamam istikametinden ve manzarası bol ormanlık alanlardan geçerek yaptık, Salgın döneminde kapalı kaldığımız günlerin acısını çıkarırcasına güzel bir hafta sonu geçirdiğimizi söyleyebiliriz.

20.10.2020

ziyaret sonrası GÜDÜL ilçesi, 8.900 nüfusuyla Türkiye'deki ilk İç Anadolu Bölgesinde bulunan sakın şehir olma konumuna sahip oldu.

Türkiye'nin 18. Cittaslow kenti olan GÜDÜL'ün adaylık sürecinde emek veren GÜDÜL Belediyesi, Belediye Başkanı, temsilcisi ve adaylık sürecinde destek veren herkese tebriklerimizi sunuyor, başarılarının devamını diliyoruz."

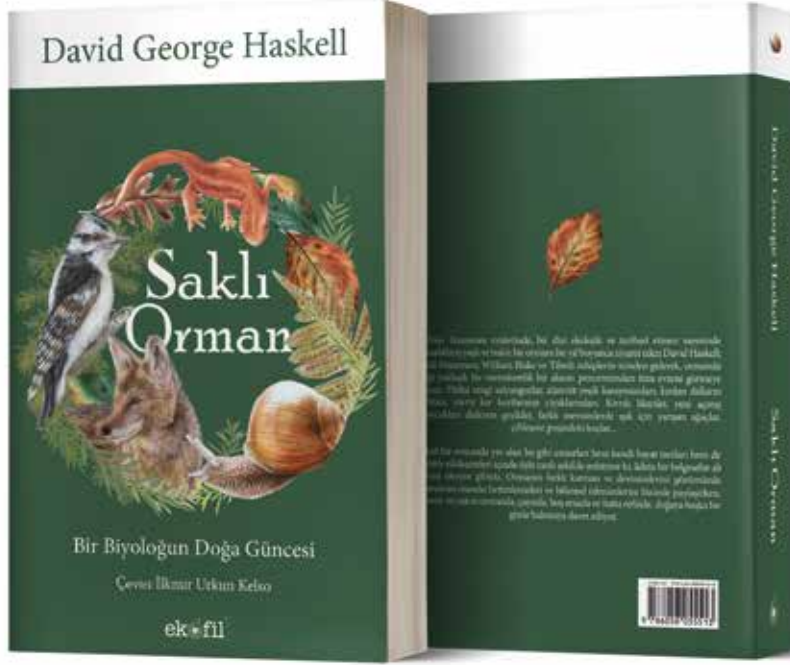
GÜDÜL, Haber Bülent Köstem

Saklı Orman - Bir Biyoloğun Doğa Güncesi

Ekofil Topluluk Destekli Yayıncılık

ekofil
TOPLULUK DESTEKLİ
YAYINCILIK

Tohumları 2017 yılında atılan Ekofil Topluluk Destekli Yayıncılık'ın ikinci kitabı Saklı Orman, Alef Yayınevi işbirliği ile çıktı. Pulitzer finalisti ve çeşitli bilim ve edebiyat ödüllerine layık görülmüş Saklı Orman 12 dile çevrildikten sonra şimdi Türkçede!

Ekofil, topluluk destekli bir yayıncılık modeli tasarlamak, uygulamak ve geliştirmek üzere bir araya gelmiş, gezegenin ve insanlığın esenliğini önemseyen yazar, çizer, çevirmen, editör ve okurlardan oluşan bir girişim. Ekofil Yunanca oiko (ev) ve phile (sever) kelimelerinden türetilmiş bir terim. "Ev" ile kastedilen, şimdilik tek evimiz olan dünya gezegeni. Ekofil, evimiz ve üzerindeki tüm varlıkların hayrını gözettiği müddetçe her konu ve alanda yayın yapmayı amaçlıyor.

Ekofil'in kitaplarının üretim maliyetleri topluluk üyelerinin önsipariş ve askıda kitap siparişleri ile karşılanıyor. Kâr amacı güdülmeyen modelde öncelikle üretim, tanıtım ve dağıtımda verilen emeğin en adil şekilde karşılanması hedefleniyor. Kitaptan elde edilen gelirin bir kısmı sonraki kitaba can suyu oluyor ve modelin sürdürülebilirliği için gereken maliyetlerin karşılanmasında kullanılıyor.

Kitaptan edinmek, askıda kitap bırakmak ve topluluğa katılmak için bit.ly/sakliorman adresindeki formu doldurabilir, www.ekofilyayinlari.org adresi ve [@ekofilyayinlari](https://twitter.com/ekofilyayinlari) sosyal medya hesaplarını takip ederek detaylı bilgiye ulaşabilirsiniz.

Saklı Orman - Bir Biyoloğun Doğa Güncesi, Eylül 2020

ABD'nin Tennessee eyaletinde, bir dizi ekolojik ve tarihsel etmen sayesinde korunabilmiş, yaşlı ve bakir bir ormanı bir yıl boyunca ziyaret eden David Haskell; Assisili Francesco, William Blake ve Tibetli rahiplerin izinden giderek, ormanda seçtiği yaklaşık bir metrekarelik bir alanın penceresinden tüm evreni görmeye çalışıyor.

Fildişi rengi salyangozlar, zümrüt yeşili karayosunları, kırılan dalların çatırtıları, yavru kır kurtlarının ciyaklamaları. Kıvrık likenler, yeni açmış tomurcukları dişleyen geyikler, farklı mevsimlerde ışık için yarışan ağaçlar, çiftleşme peşindeki kuşlar... Haskell bir ormanda yer alan bu gibi unsurları hem kendi hayat tarzları hem de karşılıklı etkileşimleri içinde öyle canlı şekilde anlatıyor ki, âdeta bir belgeselin alt metnini okuyor gibiyiz. Ormanın farklı katman ve devinimlerini gözümüzde canlandıran masalsi betimlemeleri ve bilimsel izlenimlerini bizimle paylaşırken, hepimizi en yakın ormanda, çayırdaki boş arsada ve hatta refüjde, doğaya başka bir gözle bakmaya davet ediyor.

"Zihnimizin iç yapısı çok iyi bir doğa tarihi öğretmenidir. "Doğa"nın ayrı bir yer olmadığını burada öğreniriz. Bizler de birer hayvan, zengin bir ekolojik ve evrimsel bağlama sahip birer primatız. Dikkatimizi verdiğimizde meyve, et, şeker ve tuza düşkünlüğümüzde, toplumsal hiyerarşiler, klanlar ve şebekelere takıntımızda, insan cildi, saç ve vücut şekillerine duyduğumuz ilgide, kesintisiz entelektüel merakımız ve

hırsımızda, içimizdeki bu hayvanı anbean izlemek mümkündür. Her birimiz kendi hikâyesi olan bir mandalada, bakir bir ormanınkiyle aynı karmaşıklık ve derinlikte hayatlar yaşarız. Dahası, kendimizi izlemekle dünyayı izlemek birbiriyle çelişmez. Ben ormanı izleyerek kendimi daha net görebilmeye başladım."

Saklı Orman - Bir Biyoloğun Doğa Güncesi

Yazan: David George Haskell

Çeviri: Ilknur Urkun Kelso

Editör: Hira Doğrul

Sayfa: 336

Boyut: 13 x 19,5

Alef Yayınevi ve Ekofil Topluluk Destekli Yayıncılık işbirliğiyle hazırlanmıştır.

TV Anıları

Ekranda Sunduğum İlk Dizi İzence: "Çözümüne Doğru"

Önder Şenyapılı

1979 Kasım ayı sonlarında TRT televizyonunda "Çözümüne Doğru" adıyla yayına giren izlencenin sunucusuydum. Programın yapımcısı Emel Uygur, yapımcı ve metin yazarı Hüsamettin Ünsal, yönetmeni İskender Salgırlı idi. Yarım saat (kimisi 45 dakika) süreli izence 10 hafta sürdü. Özetle ülkenin özkaynaklarını akılcı kullanarak bunalımdan çıkabileceği tezini işleyen izlencenin her bölümünde karşı karşıya bulunulan sorunlardan biri ele alınıyor, ilgili kişilerin görüşleri de alınarak çözüm yolları araştırılıyordu.

İzlencenin çekimi TRT İstanbul stüdyolarında yapılıyordu. Her hafta gününbirlik İstanbul'a gidiyordum. Çekim bittikten sonra Ankara'ya dönüyor, ertesi günün gecesi yayınlanan izlenceyi Ankara'da izliyordum. O sıralar henüz yayını kaydetmeyi sağlayan kayıt aygıtı yok. Varsa bile, yaygın değil. İzlenceyi yayınlanırken izledin izledin!.. Bugünkü gibi ikinci-üçüncü kez ekrana getirilmediği gibi, internette girip izleme olanağı da yok.

Anımsıyorum, bir yayın gecesi oturduğumuz semtte ışıklar karardığı için, başka bir semtte oturan bir dostumuza konuk olmuştuk.

Çekimin İstanbul'da yapılmasının nedeni, "mavi kutu" (blue box) denilen çekim düzenli dıştan alınan aygıtların Ankara stüdyolarında bulunmamasıydı. Salt İstanbul'da vardı ve ilk kez kullanılıyordu. Teknisyenler de henüz tam egemen değillerdi kullandıkları aygıtlara. Nitekim, bir çekim gününün büyük bölümü bozulan bir aygıtı onarma çabası ve telaşıyla yaşandı. Hiç unutmuyorum görevli teknisyenlerden biri, "biz yapmadık ki bu mereti, kısa bir kurs döneminde öğrendiklerimiz yetmiyor sorunu çözmeye" demişti.

Bilmeyenler için açıklamak gerek: Sunucunun (yani benim) çekimim salt mavi renkli bir pano önünde yapılıyordu. Çekim aygıtı "mavi" rengi görmüyordu. Hatta mavi ve tonlarında giysiler giymemem, boyunbağı takmamam isteniyordu. Çekim sonrasında aygıtın görmediği, dolayısıyla boş kalmış yere anlatılan konuyla ilgili istenilen görüntüler ekleniyordu.

"TV'de 7 Gün" dergisinde ekrana yansıyan sonul görüntüyle ilgili şöyle bir yazı çıktı:

"Altında havalanan bir koltukla, Keban Barajı'ndan Hasanoğurlu Barajına uçan, Fırat nehri üzerinden süzülüp, Dicle nehrine geçen Şenyapılı habire anlatıyor. Vaktiyle Ali Esin'in, memleket hava raporunu okurken kullandığı bir salıncağı vardı. Her gece Edirne'den Ardahan'a kadar sallanır dururdu. Bu salıncağın sağdan sola, soldan sağa sallanmasından önemli siyasal manalar çıkarılabileceği olmuştuk. Demek 'Uçan koltuk' için böyle bir mahzur yok ki, aynen Ali'nin salıncağını kopya etmişler... İyi eğlenceler..."

Belirtmeye gerek yok: "Çözümüne Doğru"nun çekimleri yepyeni ve Türkiye'de ilk kez uygulanan bir teknikle yapılıyordu. Yadırganması doğal bulunabilirdi. Ama "kopya" söz konusu değildi.

"TV'de 7 Gün"den söz açmışken, izlencenin ilk bölümü yayınlandıktan hemen sonra Güneş Tecelli'nin "Ankara Mektubu" köşesinde yazdıklarını da aktarmalıyım.

Tecelli'nin "Bu ekrana madalya bile az" başlıklı yazısının iki alt başlığından biri: "Çözümüne Doğru" ekranın yeni programı. Ama geleceği karanlık... Her an düşürülebilir..." idi. Açıklıyordu:

"Ülkenin özkaynaklarını akılcı kullanarak bunalımdan çıkabileceği tezini işleyen izlencenin her bölümünde karşı karşıya bulunulan sorunlardan biri ele alınıyor, ilgili kişilerin görüşleri de alınarak çözüm yolları araştırılıyordu."

"TRT'ciler de programlarda daha dikkatli davranmaya başladı. Örneğin geçen hafta yayına giren 'Çözümüne Doğru' adlı program, daha merhaba demeden az daha arşive kaldırılacaktı.

Olay şu: İlk programda işveren temsilcileri Narin ve Sabancı ile işçi temsilcisi Baştürk konuşuyorlar. Bir ara Baştürk "... Siyaset adamlarının Türk halkına verebileceği bir şey kalmamıştır" diyor. Ve yayından iki saat önce TRT'de bir tartışmadır başlıyor.

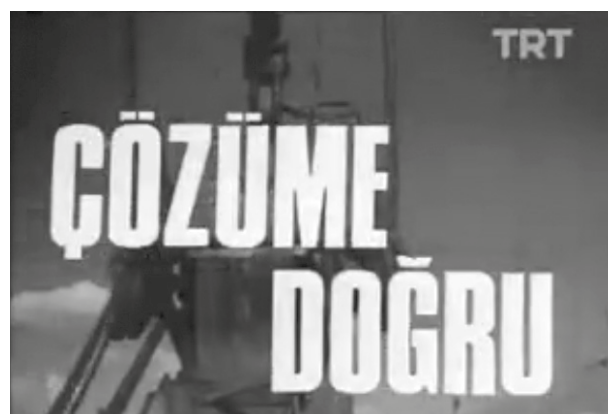
'Bu cümle yayınlansın mı, yayınlanmasın mı?' Bir kısım TV'ciler programın tümüne karşı çıkıyorlar.

'Aman' diyorlar 'başımıza iş açmayalım.' Bir gürültü patırtı sonunda Baştürk'ün yukarıya aldığı cumlesi ve buna benzer bir iki sözü budanıp, yayına izin veriliyor.

'Çözümüne Doğru'nun geleceği karanlık gibi. Bize öyle geliyor ki, on hafta sürmesi gerekli bir yapım birkaç hafta sonra çözüm getireceğine düşümlenip bitecek.

İnşallah yanılıyorzuzdur. Çünkü gerçekten böyle yapımlara gerek var. Bu iç karartan değil, iç açan bir yapım. Seyirciye umut veren bir program. Konu dertleri sergilemek değil. Türkiye'de nelerin yapılabildiğini araştırmak ve nelerin yapılabileceğini tartışmak.

Ben değerli okurlarıma 'Çözümüne Doğru'yu izlemelerini salık vereceğim. Bakın, önümüzdeki günlerde neleri ekrana getirecekler: Türkiye'nin beş milyar varillik petrol rezervini. Kameralar Raman2'nin altında yatan beş milyar varillik petrol tabakasının üzerinde

dolaşacak. Ve bu petrolün neden çıkartılmadığı, nasıl çıkartılabileceği tartışılacak.

İlginç değil mi? Ama 'Aman şu lafı çıkartalım, bu görüntüyü budayalım' diye başlarsa yazık olur.

Programın ileri sürdüğü ilginç görüşlerden biri de şu: Türkiye'de yeterli bilgi birikimi ve yapım gücü var. Ama bu potansiyel iyi kanalize edilemiyor. Eğer edilirse Türkiye makine yapım, enerji ve petro-kimyaya yatırdığı döviz oranını yüzde 90'dan 40'a indirebilir.

Birkaç örnek getiriyorlar. Soma'daki 60 tonluk vinç... Çekler 'Verin 3 milyon, size satalım' demişler... Bizim mühendis ve teknisyenlerin kafası atmış aynını 900 bin liraya mal etmişler.

Petrol aramada kullanılan log kamyonu... Batman'daki bu kamyonların beheri için yılda 2 milyon kira ödüyor musunuz? Şimdi bizim adamlarımız bu kamyonun aynısını yapmaya başlamışlar.

Size iki örnek. Toplam tutarı yılda 5 milyon para. İşte bu program bütün çıplaklığı ile bu tabloyu gözlerimizin önüne serecek.

Tabii bırakırlarsa...

TRT'de Çözümüne Doğru gibi sağlam bir içeriğe dayalı programlar her zaman tartışma konusu olur da yabancı diziler ve filmler rastgele ekrana getirilir."

Güneş Tecelli'nin izleneyi olumlu olarak değerlendirmesine katılmayanlar da vardı elbette. Hikmet Feridun Es, izlencenin "konut sorunu"nu ele aldığı bölüm yayınlandıktan sonra, "tele ŞAKA" köşesinde "Bakla Oda... Nohut Sofa" başlığı altında yazdı:

"Şu 'Çözümüne Doğru' programları da olmasa idi, biz ne yapardık Allahım?... Çeşitli hükümetlerin yıllarca uğraşıp çözemedikleri memleket davalarını bir kalemde, çözüp atıyor vallahi... İşte bu sefer de konut derdine, şipşak çare buldular. Çabuk çabuk standart konut! Ama 60 metreyi geçmeyecek! Sakın '60 metreden ev çıkar mı?' demeyiniz. Neden çıkmazmış efendim?... Kavukçu'nun hikâyesini bilirsiniz. Adam terziye yarım arşın kumaş götürmüş ve: 'Bundan bana 2 kavuk yapacaksınız' demiş. Terzi: 'İki kavuk çıkmaz' deyince, müşteri direktmiş: '3 kavuk da çıkar, 5 kavuk da 10 kavuk da!... Eğer sen hakiki terzi isen...! Terzi bakmış olacak gibi değil...

"Çekimin İstanbul'da yapılmasının nedeni, 'mavi kutu' (blue box) denilen çekim düzenli dıştan alınan aygıtların Ankara stüdyolarında bulunmamasıydı. Salt İstanbul'da vardı ve ilk kez kullanılıyordu."

Razı olmuş: 'Madem istiyorsun, öyle olsun Ağa Hazretleri...!'

Ve 10 kavuğa anlaşmışlar. Günü gelip de müşteri kavukları almaya gidince... Ne görsün?... Kahve fincanı büyüklüğünde 10 minik kavuk!... 'Bu da ne?' diye sorunca da almış cevabını: 'Sen 10 kavuk istemedin mi?...! Bir de 60 metreden ev olmaz dersiniz... İşte kavuklar şahit...'

O sırada ailecek 11 yıldır Sosyal Sigorta kredisi ile yapılmış 16 dairesel bir kooperatif konutunun 65 metrekairelik dairesinde oturmaktaydık. 16 daire de 65 metrekaireydi.

İzleneyi eleştiren sadece Hikmet Feridun Es değildi elbette. İmzasız kısa bir eleştiri şöyleydi:

"Eğitim sorununa eğilen bölümün vasatın üzerine çıktığı söylenemez. Çözümüne doğru gereken etkiyi gösteremedi ve bir tartışma ortamı yaratamadı. Bunun nedeninin programın zayıf kalmasında yattığını söyleyebiliriz."

Bir başka değerlendirme ise yukarıdaki eleştirinin zıttı idi: "Eğitim konusuna değinen ve yetişmiş insan gücünün eksikliğini ortaya koyan 'Çözümüne Doğru' ekranın en başarılı programlarından biri. Her bölümde kalabalık bir izleyici topluluğu bulan dizide başarılı bir ekip çalışması dikkati çekiyor."

Konuyla ilgili dosyamda iki de mektup var: Biri Koç Holding A.Ş. Planlama Grubu başlıklı ve 14 Aralık 1979 günlü. Mektuptaki imzanın sahibi ODTÜ'den

dönem arkadaşım olan Tamer Şahinbaş. İstanbul'dan Ankara'ya adıma ve "Çözümüne Doğru Programı TRT Televizyonu Mithatpaşa Ankara" adresine gönderilmiş mektup şöyle:

"Sevgili Önderciğim, Çözümüne Doğru Programını ilgi ile izlemekteyim. 12.12.1979 tarihindeki Programda Koç Holding olarak bu arada çok önemle üzerinde durduğumuz Enerji Tasarrufu ile ilgili pek çok doneye rastladık. Bu nedenle gerek senin gerekse Dr. Özcan Ültanır'ın konuşma metinlerini temin etmek çok faydalı olacaktır kanaatine vardık.

Gerekli yardımlarını rica eder, başarılarının devamını dilerim.

Sevgiler.

Tamer Şahinbaş

Planlama Koordinatörü"

Çok gerilerde kaldı o günler, anımsamak güç, ama sanırım, Tamer'in isteğini yapımcılara ilettiğimdir.

Adıma gönderilen bir başka mektup Buluş Adamları Derneğinden (Association Turkish Inventors) gelmiş. 12 Ocak 1977'de kurulduğu belirtilen Derneğin mektubu 17 Ocak 1980 günlü:

"Sayın Önder Şenyapılı, 'Çözümüne Doğru' programlarınızı büyük zevkle izledik. İçinde bulunduğumuz bunalımın gerekçeleri ve bunalımdan kurtulma ile ilgili görüşleriniz çok doğru ve gerçekçi olmakla birlikte görüşünüzün temelini oluşturan 'kendi güç ve kaynağımıza dayanma' önerileri fikir seviyesinde kalmakta ve uygulama alanına konulamamaktadır.

Türkiye'de son 15 yıl itibariyle teknik buluşların (Türk öz teknolojisinin) %97'sini üretmiş bulunan Türk Buluş Adamları maalesef seslerini duyuramamakta ve hiçbir ilgi ve destek görmemektedirler. Buluş Adamları Derneği, Türk buluş adamlarının, buluşlarla ilgili sorunlarını çözmek ve daha gelişmiş buluş üretimine (= Türk öz teknolojisinin gelişmesine) önayak olmak üzere kurulmuş olmasına rağmen, Devletin ve Özel Kesimin desteğini sağlayamaması sonucu işlevini yitirmek üzeredir. Bundan yalnız buluş adamları değil, esas ülkemiz zarar görecektir ve dış ülkelerin teknolojilerine olan %96 oranındaki bağımlılık devam edecektir. Bu durum ise ülkemizin geleceği yönünden sağlıklı bir çözüm getirmeyecektir. Ülke çapındaki hayati önemi yönünden bu konu ile ilgili olarak zatınızla görüşme yapma talebinde bulunurken, çok değerli ve çok gerekli

programlarınızdan dolayı tebriklerimi sunarım. Ekte, derneğimiz tarafından düzenlenen Türk Buluş Adamlarının ürettikleri teknik buluşları kamuoyuna teşhir eden sergi ile ilgili bir bülten sunulmuştur.

En derin saygılarımla
Buluş Adamları Derneği Başkanı
Sungu Bazoğlu"

Mektubun eki bültende iki düzine buluşun görüntüsü yanı sıra kısa açıklamaları yer alıyor. Sulu sistem kuru temizleme cihazı, buğday kabuğunu ayıklama ve kurutma makinası, fren patlamasına karşı sigorta, tasarı geometri öğrenim aracı, damlatmadan duvar ve tavan boyama sistemi, otomatik taharet cihazı, otomatik dezenfektörlü paspas, oto üst yıkama paspası, vb. buluşlar bültende tanıtılıyor.

Buluş Adamları Derneği halen etkin. Ne var, buluşlar bugün de destek görmüyor. Endüstriyel tasarımcı arkadaşlarımla dünya çapındaki yarışmalarda birincilik ödülü almış buluşlarının takdir edildiğini ama destek bulup üretilmediğini biliyorum.

Gazete ve dergi yazarları çoğunlukla olumsuzdular. Kimileri her hafta görüş değiştiriyorlardı. Kimileri izlencenin adının bile sınırlarını bozduğunu belirtiyordu. Örneğin, Giray Elmalı, "Tele-Rastgele" köşesindeki yazısına izlencenin adını başlık ediyor, -- "Çözümüne Doğru" başlığı altında yarı şaka yarı ciddi diyordu ki:

"Haftalardır, ısrarla, iftiharla yayınlanan bir dizi! Lâf aramızda, artık adı bile bozar oldu sınırlarımızı Hangi çözüme doğru kardeşim? Hangi çözüme doğru?"

Gidişimiz kördüğümüne doğru!
İşsizlik, ahlaksızlık, gazsızlık, mazotsuzluk
Elektriksizlik, yolsuzluk, susuzluk...

Bunların tümü cümlemizce mâlum,
Cümlemizin başındaki en büyük belâ!
Biz bunları unutmaya çalışırken, siz tutup hâlâ,
Isıtıp ısıtıp karşımıza getiriyorsunuz her gece!
İnsaf buyrun beyler!
Yetmez mi yani gündüzleri çektiğimiz işkence?

Bence,
Eğer bir yardımda bulunmak istiyorsanız yaşlıya,
gence,
Herhangi bir sıkıntının kat'i çözümünü bulmadan
önce,
Lâf olsun diye, programlar yapıp karşımıza
getirmeyin
Zaten yüz paralık takatımız kaldı, onu da siz
bitirmeyin!
Allah beterinden korusun ama şu son yıllarda
Bikini mayoyla kalmış gibiyiz diz boyu karda!
Ümitsiz ve çaresiz, başımız darda.
Eğlenmek, gülmek, bu kelimelerin anlamını bile
unutmuşuz!
Hapı yutmuşuz efendiler, anlayacağınız hapı
yutmuşuz!
Dertten, sıkıntıdan kapkara olmuş ruhlarımıza,
Süngü takıp bir de siz geçmeyin taarruza!
Şimdi tüm seyirciler adına bir tek isteğimiz var
sizden.
Güldürmeye çalışın bizi eğer geliyorsa elinizden."

Dizi izlencenin 10. ve sonuncu bölüme
Başbakanlık Müsteşarı Turgut Özal, eski Enerji
ve Tabii Kaynaklar Bakanlarından Erhan Işıl,
Şişe Cam Sanayii A.Ş. Koordinatörü Osman
Nuri Torun, Ekonomist Ermukan Şengezer ve
Kontenjan Senatörü, Maliyeci Adnan Başer
Kafaoğlu tartışmacı olarak katıldılar. Tartışmayı
ben yönettim. Yanlış anımsamıyorsam, süre
1 saattir. Katılımcılara, herkese iki tur söz
vereceğimi, her turda kişi başına konuşma
süresinin 5,5 dakika olduğunu, süre bitiminde
sözünü bitirememiş olsa bile kesip sözü sonraki
konuşmacıya vereceğimi bildirdim. Benimsendi.
Çekim başladı.

Süre ile ilgili tutumumu titizlikle uyguladım...
Uyarıma karşın sözünü bitirmeyenin sözünü
kesip sıradaki tartışmacıya söz verdim. Ve
bize tanınan süreyi aşmayarak, tam 1 saatte
tartışmayı sonlandırdım.

Turgut Özal bana:
"Haksızlık ettin. İki turda da bana süremi
tamamlatmadın. Konuşmalarımı sürem
dolmadan kestin." dedi.

"Kesinlikle öyle bir şey yapmadım. Gözüm
saatimdeydi hep, herkese eşit süre verdim"
dedim.

Yapımcılara döndü Özal:
"Çekimi izlemek istiyorum" dedi.

Hep birlikte yayın yönetim odasına doluştuk.
Bir saat de orada geçirdik. Özal sürekli
saatine bakarak izledi her konuşmacıyı, Kendi
konuşmalarını da elbette. İzleme sona erince,
bana döndü:

"Haklıymışsın," dedi. "Herkese eşit süre vermişsin;
bana da..."

Onuncu izlence hakkındaki değerlendirmelerden
biri şöyleydi:

"Nefis dizi bitti.

Tam dokuz programdır Türkiye'nin sorunlarını
ekrana getiren ve izleyicilerden tam not alan
'Çözümüne Doğru onuncu ve son bölümünde ise
uzmanlarla sorunlara çare aradı.

Ancak böylesine güzel bir dizinin son
programında yer alan söyleşinin gerektiği gibi
geniş kapsamlı ve doyurucu olduğu söylenemez.
Konuklar sorunlara genelde değindiler ve fazla
derine inemediler. Değişik bir stüdyo düzeni
ile hazırlanan programlardan geri planda eski
programlardan görüntü verilmesi söyleşiye renk
katan bir unsurdu ama konukların görüntülerinin
de zaman zaman bu ekrana aktarılması izleyicilere
pek sevimli gelmedi."

TRT ekranında sunucu olarak gözüktüğüm ilk dizi
izlencem "Çözümüne Doğru" idi. İlk bölümden sonra
bir yayın organında "Yeni bir sunucu kazandıran
yapım" başlığı altında "Çözümüne Doğru" programı
Önder Şenyapılı'yı kazandırdı ekranlarımıza"
deniyordu. Sonraki yıllarda başka dizilerde
de görev aldım. Ne var, salt sunucu olarak değil,
metin yazarlığı ve/ya da doğaçlama söyleşi
yaptığım izlencelerdi sonrakiler...

"Çözümüne Doğru" ilk göz ağrımdı...

SOLFASOL'DE ŞEFFAFLIK

Solfasol yasal zorunluluklar sebebiyle bir ticari yapı kimliği altında çıkıyor olsa da bu kimliği onun kâr odaklı olması anlamına gelmiyor. Ana gelir kaynağı abonelerinin desteği olan Solfasol olarak 2011'de, 1 Mayıs alanında Ankaralılarla buluştuğumuz ilk günden bu yana elde ettiğimiz tüm geliri yine Solfasol için kullanacağımızı defalarca deklare ettik. Bir süredir de bunun gereklerinden birisi olan mali şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak üzere aylık gelir-gider tablosu yayımlamaya başladık.

Bu tabloyu ve mali şeffaflığımızı gelecek öneriler ve isteklere göre geliştirmek istiyoruz. Bu sebeple görüş ve önerilerinizi bilgi@gazetesolfasol.com adresine göndermenizi rica ediyoruz. Solfasol'un bu hamlesinin sivil oluşumlar ve basın-yayın kuruluşları için öncü olması umuduydu.

GELİR - GİDER TABLOSU

GENEL BİLGİLER (31.10.2020 itibariyle)

Toplam abone sayısı: 1.017
Toplam kurumsal abone sayısı: 15
DÖNEMSEL BİLGİLER (01.10.2020- 31.10.2020)

Abonelik yenileme sayısı: 12
Yeni abone sayısı: 6
Kurumsal abonelik yenileme sayısı: 0
Yeni kurumsal abone sayısı: 0

GELİRLER (01.10.2020 - 31.10.2020)

Yeni abone, abonelik yenileme ve patreon geliri:
3.777,83 TL
T-shirt, gazete satışı, gezi, garaj satışı vb.: 1.140 TL

EED KATKISI (01.10.2020 - 31.10.2020)

Proje kapsamında hakediş: 29.947,00 TL
GELİRLER TOPLAMI: 34.864,83 TL

GİDERLER (01.10.2020 - 31.10.2020)

Matbaa Gideri: 9.145,00 TL
Postalama Gideri: 465,00 TL
Kira ve Ofis Giderleri: 3.500,00TL
İdari ve Editoryal Giderler: 16.141,62 TL
Resmi Giderler (vergi, stopaj, harç vb.): 1.450,00TL
GİDERLER TOPLAMI: 30.701,62 TL

BORÇLAR (31.10.2020 itibariyle)

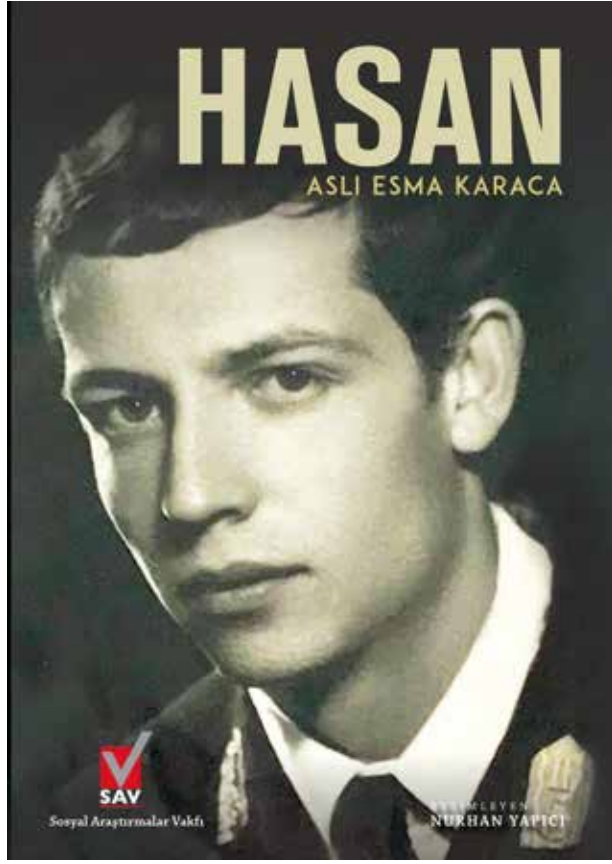
Matbaaya Borç: 982,40 TL
Kişilere Borçlar: 48.242,64 TL
Diğer Borçlar (vergi, muhasebe, kırtasiye, kira..):
10.100,00 TL
BORÇLAR TOPLAMI: 59.325,04 TL

Unutmamak, Devrimci Bir Eylemdir

Sibel Özbudun

*"Daha güzel değil hiçbir şey
Birbirimize bir orman gibi bağlanmaktan."*¹

Ağustos sonlarında düştü posta kutumuza Hasan. Kapağında gencecik, temiz yüzlü, tipinden Balkan kökenli olduğu az-çok kestirilebilen, yakışıklı bir delikanlı fotoğrafı. Bir kitabın alışılmadık biçimde adı tek bir isimden oluşuyor: Hasan.² Yazarı Ankara'dan, öğrencilik yıllarından, Özgür Üniversite sıralarından tanıdığımız bir genç kadın, Aslı Esmâ Karaca.

*"Hasan, geri dönüşlerle
güvenlik güçlerinin elinden
yaralı olarak kurtulan Hasan
Ataol'un öyküsünün izini
sürüyor."*

"Peki Hasan kim" mi? 60 yaş üstü devrimcilerin aklına kazınmış bir olayın, aktörlerinden biri: Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamını engellemek için dönemin Jandarma Genel Komutanı Kemalettin Eken'i kaçırap rehine almaya kalkışan dört kişilik gruptan THKO'lu Hasan Ataol. (Diğerleri Ergun Adaklı, Sefa Asım Yıldız ve Niyazi Yıldızhan) "Göge hücumu kalkan" dört devrimci genç, ellerindeki parayı ancak yetirebildikleri kiralık tek kapılı arabayla kuvvet komutanının aracının önünü kesmiş ama kapı kilidi tutukluk yaptığından, içlerinden ancak önde oturan bir tanesi araçtan inerek Kemalettin Eken'e silahını doğrultmuştu: Hasan

Ataol. Vuruldu, yaralandı. Üç yoldaşı araçtan indiklerinde polislerle çatışmaya girdiler. Niyazi Yıldızhan, nam-ı diğer "Keko Niyazi" orada yitirdi yaşamını. Asım Yıldız yaralı "ele geçirildi". Hasan Ataol ile Ergun Adaklı, kaçabildiler.

Hasan, geri dönüşlerle güvenlik güçlerinin elinden yaralı olarak kurtulan Hasan Ataol'un öyküsünün izini sürüyor. Ayakkabı tamircisi bir baba, terzi bir ananın tek oğlu, dört ablanın göz bebeği, zeki mi zeki bir "kızancık." Kırklareli'nde geçen ve henüz lise çağındayken kanserden yitirilen baba ile birlikte apansız terk edilen şen bir çocukluk... ODTÜ yılları; mühendislik fakültesinde kafayı makine mühendisliğine takmış gencecik bir delikanlının, bir yandan annesine yük olmamak için Deniz Harp Okulu'na kaydoluşu (yüzme bilmeyen bir bahriyeli!), bir yandan da devrimci fikirlerle tanışması, Deniz Gezmiş'le, Yusuf Aslan'la, Sinan Cemgil'le, Hüseyin İnan'la ve 68'in diğer cevahir yüreklileriyle kurulan sıcacık, hesapsız-kitapsız, gözü kara dostluk... Uğruna bir saniye duraksamaksızın ölümü göze aldırın cinsinden...

Deniz'lerin banka soygununda Ankara'da saklanmalarına "yardım yataklık"tan başlayıp, idamlarını engellemek için Jandarma Genel Komutanı'nı rehine almaya kalkışacak kadar gözü kara...

Ve kaçak günleri: Ankara, Malatya sonra Filistin... Ömer Bin Velid adıyla El Fetih saflarında geçirilen altı ay. Ama akli fikri, ülkede yarım bıraktığı işlerdedir; Avrupa'ya geçmeyi reddederek kaçak yollardan Türkiye'ye döner, Malatya, Adana, Maraş kırsalında geçirdiği birkaç ayın ardından yakalanır. Sonrası 25'inden 35'ine dek 10 yılını geçireceği cezaevi...

ASLI ESMA KARACA

1975 yılında Sivas'ta doğdu. Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde lisans ve Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde yüksek lisans eğitimlerini tamamladı. Üniversite yıllarında Ankara Sanat Tiyatrosu kadrolarından tiyatro tarihi, sahne ve

oyunculuk dersleri aldı. Eczacılık mesleğini yürütürken devam ettiği Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi- Tiyatro bölümünden 2009 yılında mezun oldu. Aynı bölümde "Tiyatro Kuramları, Eleştiri ve Dramaturgi" alanında yüksek lisans derslerine devam etti. Yapımcılığını üstlendiği ve Kültür Bakanlığı desteğiyle

çekilen "Fırak" 21. Adana Altın Koza Uluslararası Film Festivali ve 26. Ankara Uluslararası Film Festivali'nde "Ulusal Uzun Metraj" kategorisinde yarıştı. 2018 yılından bu yana "Devrimin Beyaz Küheylanı- Motosiklet Hikayesi" belgesel projesi üzerinde çalışmakta; bağımsız belgesel çalışmaları yürütmektedir.

"Aslı Esmâ Karaca'nın kaleme aldığı, Nurhan Yapıcı'nın çizgileriyle zenginleştirdiği Hasan, böyle bir ahde vefa örneği."

Hasan Ataol bugün 70'li yaşlarında, torun sahibi bir filinta... Bu coğrafyanın genç devrimcilerine 68'in, Deniz'lerin emaneti. Bu emanete sahip çıkmak gerek...

Aslı Esmâ Karaca'nın kaleme aldığı, Nurhan Yapıcı'nın çizgileriyle zenginleştirdiği Hasan, böyle bir ahde vefa örneği. "Demirin tuncuna, insanın piçine kaldı"ğımız bu lanetli çağda, "o güzel atlara binip çekip giden o iyi insanlar"a dair... Yeryüzünde her şeyin alınır-satılır olmadığına, insanların özgür, eşitlikçi bir dünyanın kuruluşuna omuz vermek için kendi yaşamlarını tereddütsüz hiçe sayabileceklerine, dostlukların çetin, yürekten ve hesapsız-kitapsız olabileceğine dair... Hiç akıldan çıkarmamalı; unutmamak, devrimci bir eylemdir...

Teşekkürler Hasan. Yapmayı düşlediğin, yaşadığın her şey için. Teşekkürler Aslı Esmâ ve Nurhan. Bize Hasan'ı ve o duru, gözü pek yoldaşlık yıllarını unutturmadığınız için...

18 Ekim 2020 12:14:37, İstanbul'dan.

¹ Paul Eluard, "Yaşamak".

² Aslı Esmâ Karaca, Hasan, Sosyal Araştırmalar Vakfı (SAV) Yayınları, İstanbul, 2020, 159 sayfa.

Sinema ve Ankara

Ertem Göreç

Solfasol Gazetesine abone olurken ismi üzerinde bir sorum olmuştur. "Sosyal bir akım olan Sol ile, iki nota (Fa ve Sol) nasıl bir araya geliyor?" demiştim. Solfasol'un Ankara'da bir semtin adı olduğunu öğrenince, çok şaşırılmışım.

Daha sonraları gazeteyi incelerken, yalnız Ankara ile ilgili konuları ve bilgileri işlediğini gördüm ve şöyle düşündüm: Türk sinemasının merkezi İstanbul, her şey orada... Yalnız ana unsurlardan biri Ankara'da: SANSÜR. Çekilen her film sansürden geçmek için Ankara'ya gelmek zorunda. Sinemanın dışında başka hiçbir kültür ya da sanat dalında böyle bir uygulama yok. Klasik bir deyim olarak sansür kötü bir şey. Ama "her kötünün iyi bir tarafı vardır" özdeyişi burada da geçerli. Edebiyatta, resimde, müzik ve diğer alanlarda peşin bir sansür yok fakat eser halka sunulurken birçok resmi kuruluş müdahale edip esere el koyabiliyor hatta yaratıcılarını mahkemeye verip ceza almasını sağlıyor. Sinemada ise, sansür heyeti filmi izleyip, sakıncalı gördüğü noktaların değiştirilmesini ya da çıkartılmasını istiyorsa bu yapılır. Film son şeklini aldıktan sonra "Türkiye'de gösterilmesinde hiçbir mahsur yoktur" damgası vurulunca artık ona hiçbir kimse ya da kurum müdahale edemiyor. Bu hem filmin yapımcısı (prodüktörü) hem de çalışanları ve sanatçıları için büyük bir güvence.

Sansürle ilgili ilginç bir olayı aktarayım: Yıl 1952, yönetmen Metin Erksan ilk filmi çekiyor: "Karanlık Dünya". Saz şairi Aşık Veysel'in hayatı ile ilgili bir film. Sivas'ın Sivrialan köyünde onun yaşadığı yerde çekiliyor. Çekim bitiyor, ilk kopya basılınca filmin yapımcısı; aydın ve saygın bir ağabeyimiz olan Nazif Duru Bey kopyayı alıp Ankara'ya gidiyor. İçişleri Bakanlığı, Kültür Genel Müdürlüğü, MİT (Milli İstihbarat Teşkilatı) ve bir albay gibi üst düzey bürokratların teşkil ettiği sansür heyetine sunuyor. Heyet filmi seyrettikten sonra üç maddelik bir rapor yazıyor.

- 1-Türkiye'de köylüler mağaralarda yaşamaz.
- 2-Köylü çocukları ayakları çıplak yollarda dolaşmaz.
- 3-Türkiye'de başaklar o kadar cılız değildir.

Bu hususları "kesip ya da değiştirip tekrar getirin" diyorlar. Nazif Bey kopya ve raporu alıp İstanbul'daki tekniyene, ilk iki maddedeki bütün sahneleri kestiriyor. O parçalar

çıkarılınca film 52 dakikaya iniyor. Üçüncü madde için ise, o zamanlar Amerika, geri bırakılmış ülkelerdeki sinemalarda oynatılan filmlerin aralarında (antraktta) gösterilmek üzere, Amerika'ya tanıtılan, yücelten reklâm filmleri yolluyor ve halkın izlemesini sağlıyordu. Nazif Bey o filmlerin içinden adam boyundan büyük başakların olduğu görüntüleri alıyor, bizim cılız başaklar yerine koydurup tekrar sansüre getiriyor.

Sansür heyeti filmi seyrediyor söylediği sahnelerin kesilmesinden memnun. Fakat adam boyu fıskırması başakları, harıl harıl çalışan üç dört büyük biçer döver makinasını görünce şaşırıyorlar. Nazif Bey izahat verme ihtiyacı duyuyor: "Biz o mağaraları dekor yapmadık, sokaklarda koşuşan çocuklar da figüran değil. Ülkemizin doğu ya da güneydoğusuna giderseniz bunları aynen görürsünüz. Türkiye'de sulama bilgisi ve ziraatımız ihmal edildiği için başaklar öyle kalmış. Biz de ziraatı gelişmiş ülkelerdeki başakları koyduk" demiş. Sansür heyeti bir toplantı yapmış, heyetin sözcüsü kararı okumuş: "Filmin yurtiçinde ve dışında gösterilmesini yasaklıyoruz".

Sansürün bu kararı kamuoyuna ve sinemalara bildirildiğinden, filmi ne yurt içinde ne de yurt dışında kimse seyredemiyor. Eğer sansür heyeti filme onay verseydi hiçbir kuvvet onun seyredilmesine mâni olamazdı. Ve ileriki yazılarımda bahsedeceğim "Türk Sinemasında Toplumsal Gerçekçi Akım"ın ilk filmi olabilirdi.

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi
Kasım 2020
94. Sayı
Ayda bir yayımlanır.

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Mehmet Onur Yılmaz

Editörler: Duygu Toprak, Zişan Kürüm

Sayfa Tasarımı: Aslıhan Özgen

Gazete Sekreteri: Dilan Nil Özgen
dilan@gazetesolfasol.com

Bu Sayıyı Yayına Hazırlayanlar: Akın Atauz, Alanur Çavlin, Aydan Çelik, Aydın Bodur, Ayhan Çelik, Behiye Erinç Taş, Burçak Sel Tüfekçi, Bülent Atamer, Ceren İskit, Duygu Toprak, Enver Arcak, Ertem Göreç, Hadi Sinan İskit, Kaan Can Bircan, Linda Nihan Lafcı, Mehmet Kocabey, Mehmet Tunçer, Mehmet Onur Yılmaz, Necati Yalçın, Nuran Şentürk Karakılıç,

Onur Mat, Önder Şenyapılı, Sema Alpan Atamer, Sencer Başat, Sibel Özbudun, Ümit Bayazoğlu, Vedat Ağca, Yavuz İşçen, Zişan Kürüm

Yayın İdare Merkezi

Büklüm Sokak, No: 44/4,
06680 - Kavaklıdere / ANKARA
Tel-Faks: 0 312 437 76 41,
İrtibat Tel: 0 537 024 28 49, 0 536 956 64 26
Yazı-Haber: bilgi@gazetesolfasol.com
Abonelik: abone@gazetesolfasol.com

Basım Yeri: Şen Matbaa
Özveren Sok. 25/B Demirtepe/Ankara
Tel: 0 312 229 64 54 Fax: 229 64 54
E-Mail: senmatbaa@gmail.com
WEB: www.senmatbaa.com

Basım Tarihi: 11.10.2020

ISSN: 1301-8655

Yerel Süreli Yayın

3.000 adet basılmıştır.

SOLFASOL'UN BİR UCUNDAN DA SİZ TUTUN!

Gazete Solfasol'da yer almasını istediğiniz yazı, haber ve çizilerinizi her ayın 25'ine kadar **icerik@gazetesolfasol.com** adresine gönderebilirsiniz. Abone olmak için aşağıda belirtilen hesap numarasına ödeme yaptıktan sonra adınızı, açık adresinizi, e-posta adresinizi ve telefon numaranızı **abone@gazetesolfasol.com** adresine veya **0 536 9566426** nolu telefona SMS ile gönderin.

Yıllık Abonelik: 100 TL

Yıllık Destekçi Abonelik: 200 TL

Yurtdışı Abonelik: 200 TL

Öğrenci Aboneliği: 50 TL

Dijital Abonelik: 50 TL

Abonelik Ödemesi için Banka Hesap Bilgileri

TÜRKİYE İŞ BANKASI - KÜÇÜKESAT ŞUBESİ

IBAN: TR83 0006 4000 0014 2080 7867 87

Hesap Sahibi:

Mehmet Onur Yılmaz SOLFASOL

SOLFASOL ARTIK PATREON'DA!

Patreon Solfasol'a aylık düzenli destek verebileceğiniz online bir kitlesel fonlama platformudur. Oluşturacağınız talimatla belirleyeceğiniz miktar, kredi kartınızdan her ay otomatik olarak çekilerek Solfasol'a aktarılır.

1- Akıllı telefonunuzu kullanarak yandaki karekodu okutun. **2-** Üye değilseniz Patreon'a üye olun. **3-** Aylık destek miktarınızı seçin ve onaylayın. **4-** Desteğiniz her ay Solfasol'a ulaşsın.

